

Spolufinancováno
Evropskou unií

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně IV
CZ.02.02.04/00/23_017/0008245

Místní akční plán rozvoje vzdělávání ve městě Brně IV

-

Analytická část

Obsah

I. Informace k aktualizaci Analytické části MAP Brno.....	4
II. Úvod.....	5
III. Charakteristika školství na území statutárního města Brna.....	7
Základní vzdělávání	11
Návaznost na dokončené základní vzdělávání.....	16
Školní stravování	17
IV. Oblast zájmového a neformálního vzdělávání	19
V. Služby pro rodiny s dětmi	21
VI. Východiska pro strategickou část	25
Analýza existujících strategických záměrů a dokumentů souvisejících s oblastí vzdělávání	25
Strategie na území statutárního města Brna	27
Strategie na území Jihomoravského kraje	30
Strategie na národní úrovni.....	31
VII. Výstupy tematických zpráv České školní inspekce.....	34
Kvalita vzdělávání ve školním roce 2023/2024 – výroční zpráva.....	34
Tematická zpráva Kooperace při řízení výuky v základních školách	37
Tematická zpráva Vnější faktory ovlivňující kvalitu vzdělávání v základních školách	38
Tematická zpráva Faktory ovlivňující přechod dětí z mateřské do základní školy	40
Tematická zpráva Přírodovědná gramotnost a přírodovědné vzdělávání na základních a středních školách	41
Výstupy zprávy PISA 2022.....	42
Výstupy ze šetření TALIS.....	45
Specifická část analýzy včetně hodnocení stávajícího stavu základních gramotností, klíčových kompetencí a inkuzivity na území MAP Brno	50
Analýza dotčených cílových skupin	50
Analytické výstupy společnosti PAQ Research pro ORP Brno-město	52
Dotazníkové šetření realizované MŠMT ČR v rámci Šablon a jeho výstupy pro ORP Brno-město.....	54
Dotazníkové šetření uskutečněná realizačním týmem MAP Brno IV	57
Výstupy a doporučení vyplývající z evaluace procesu MAP v ORP Brno v letech 2016-2023	60
Hlavní závěry a doporučení vyplývající z monitoringu plnění akční plánů MAP Brno	62
VIII. SWOT analýzy a revize prioritních oblastí rozvoje MAP Brno IV	65
Prioritní oblasti rozvoje MAP Brno IV	65

SWOT analýza klíčových témat MAP.....	67
SWOT analýza prioritních oblastí MAP Brno.....	79
IX. Investiční potřeby škol.....	102
Analýza nových investičních záměrů dosud nezařazených do Strategického rámce MAP Brno – přehledy	105

I. Informace k aktualizaci Analytické části MAP Brno

Na základě dohody relevantních aktérů byla v rámci projektu MAP Brno IV provedena aktualizace Analytické části MAP Brno včetně revize analýzy stavu a potřeb aktérů ve vzdělávání v území a revize SWOT analýz.

Rozhodnutí aktualizovat tuto část dokumentace MAP Brno vycházelo z několika důvodů, mezi něž patřily zejména tyto:

- Vznik a využívání nových strategických dokumentů souvisejících se vzděláváním dětí a žáků do 15 let na území statutárního města Brna a Jihomoravského kraje, mezi něž patří na úrovni města zejména Plán Erasmus statutárního města Brna a Poradenský program pro Brno: Participace rodičů a propojení aktérů v oblasti vzdělávání, a dále na krajské úrovni Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje 2024–2028 a Krátkodobý realizační plán Strategie rozvoje lidských zdrojů JMK pro období 2024–2025.
- Zdroje, kterými se realizační tým a aktéři ve vzdělávání nezabývali v rámci projektu MAP Brno III, zejména výroční a tematické zprávy České školní inspekce, zprávy k šetření TALIS a PISA aj. Vzhledem k tomu, že MAP Brno nerealizuje volitelnou podaktivitu 3.7 Podpora škol v plánování, byly uvedené zdroje v souladu s Pravidly pro žadatele a příjemce – specifická část, výzvy Akční plánování v území – MAP využity mj. pro získání podkladů ke stávajícímu stavu základních gramotností/klíčových kompetencí a inkluze ve městě Brně. V souvislosti s využitím nových zdrojů pak byla provedena původní úprava struktury Analytické části MAP Brno, do níž byla nově zařazena kapitola **Východiska pro strategickou část**. Následně bylo upraveno i řazení kapitol dokumentu, přičemž úvodní kapitolou se stala **Charakteristika školství na území statutárního města Brna**.
- Nové statistické údaje týkající se vzdělávání dětí a žáků v mateřských a základních školách v ORP Brno-město zejména za školní roky 2023/2024 a 2024/2025 a statistické údaje, které byly realizačnímu týmu poskytnuty Odborem sociálního začleňování MMR ČR (Agentura) k celkové situaci předškolního a základního vzdělávání ve městě Brně za školní roky 2022/2023 a 2023/2024.
- Definice klíčových témat pro projekty místního akčního plánování ve výzvě OP JAK č. 02_23_017 Akční plánování v území – MAP, které nejsou zcela identické s klíčovými tématy stanovenými ve výzvě OP VVV č. 02_20_082 Akční plánování v území, v jejímž rámci statutární město Brno realizovalo předcházející projekt MAP Brno III.
- Dokončení finální podoby revidovaných Rámcových vzdělávacích programů pro předškolní a základní vzdělávání (RVP PV a RVP ZV), které MŠMT ČR ve spolupráci s NPI představilo v lednu 2025 včetně nezbytné podpory při jejich zavádění do praxe.

Na základě zpracovaných analytických výstupů pak byl po dohodě klíčových aktérů upraven seznam prioritních oblastí rozvoje, kdy došlo ke sloučení prioritních oblastí č. 1 a 6 a byla vytvořena nová prioritní oblast č. 1. Ostatní prioritní oblasti nebylo dle dohody aktérů v území nutné měnit. Bližší informace jsou uvedeny na str. 65.

II. Úvod

Statutární město Brno je základním územně samosprávným celkem a zároveň je podle zákona č. 314/2002 Sb. o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností v platném znění obcí s rozšířenou působností a obcí s pověřeným obecním úřadem. V souladu se zákonem o obcích zabezpečuje statutární město Brno výkon státní správy a samosprávy.

Brno je druhým největším městem České republiky, v roce 2024 mělo 400 566 obyvatel. Současně je centrem dojížděky ekonomicky aktivních osob, žáků středních škol a studentů vysokých škol.

Statutární město Brno a jeho městské části jsou největšími zřizovateli základních a mateřských škol.

V oblasti středního vzdělávání je největším zřizovatelem středních škol na území města Jihomoravský kraj, který zřizuje 33 z celkového počtu 64 středních škol.

Jihomoravský kraj je současně největším zřizovatelem základních uměleckých škol, zřizuje 11 z celkového počtu 20 ZUŠ, které na území města Brna působí.

S ohledem na počet studentů na středních a vysokých školách je Brno v současnosti druhým největším vzdělávacím centrem České republiky. V oblasti vysokého školství jsou v Brně zastoupeny téměř všechny směry studia – technické, humanitní, ekonomické, zemědělské, umělecké i vojenské. Brněnské vysoké školy navštěvuje čtvrtina vysokoškoláků z řad cizinců studujících v České republice.

Statutární město Brno jako zastřešující prvek obecního školství v území spolupracuje v oblasti vzdělávání s mnoha partnerskými organizacemi a institucemi, zejména se zřizovateli mateřských a základních škol a školských zařízení, s Krajským úřadem Jihomoravského kraje, který kromě většiny středních škol zřizuje na území města také speciální základní a mateřské školy a střediska volného času, a v neposlední řadě i s dalšími zřizovateli škol a školských zařízení z řad soukromých subjektů a církví. Město Brno dále spolupracuje s Českomoravským svazem pracovníků ve školství zejména v oblasti přenesené působnosti na úseku školství za účelem koordinovaného postupu v oblastech společného zájmu a zachování sociálního smíru.

Dalším partnerem města Brna v oblasti vzdělávání je Česká školní inspekce zejména v oblasti zjišťování kvality vzdělávání. Zástupci Jihomoravského krajského inspektorátu ČŠI se z pozice významného aktéra zapojují také do procesů akčního plánování ve vzdělávacích projektech města Brna.

Město Brno dále spolupracuje s oddělením hygieny dětí a mládeže Krajské hygienické stanice Brno v oblasti plnění povinností stanovených zákonem č. 167/2023 Sb., o ochraně veřejného zdraví, např. v mateřských a základních školách, na zotavovacích akcích pro děti, v zařízeních společného stravování dětí apod.

Významným partnerem města Brna jsou také brněnské vysoké školy, které se věnují vzdělávání a profesní přípravě budoucích pedagogů. Odborná praxe studentů pedagogických oborů se uskutečňuje v brněnských mateřských a základních školách, které známe jako „fakultní školy“. Úzká spolupráce probíhá zejména s Katedrou primární pedagogiky, Katedrou

speciální a inkluzivní pedagogiky a Katedrou psychologie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity Brno.

Statutární město Brno se v posledních třech letech intenzivně zapojuje do mezinárodního vzdělávání v rámci programu Erasmus+ díky získané akreditaci pro oblast školního vzdělávání. Mezinárodních mobilit se každoročně účastní více než 1 000 dětí a žáků z brněnských mateřských a základních škol a více než 300 pedagogických pracovníků.

III. Charakteristika školství na území statutárního města Brna

Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávání ve městě Brně poskytují mateřské školy s jednou až devíti třídami, nejčastěji jsou zastoupeny trojtřídní mateřské školy. Nedílnou součástí mateřských škol je školní jídelna, ke které patří školní kuchyně nebo alespoň školní výdejna.

Ve většině případů poskytují mateřské školy na území města Brna celodenní péči.

Předškolního vzdělávání a mateřských škol se dotkla novela školského zákona v § 34a, která od 1. 9. 2017 stanovila pro pětileté děti povinné předškolní vzdělávání do zahájení povinné školní docházky. Zákonný zástupce je povinen přihlásit dítě k předškolnímu vzdělávání v době zápisu, pokud ještě dítě do MŠ nedochází. Pravidelná denní docházka do mateřské školy je stanovena v pracovní dny mimo dny školních prázdnin minimálně na 4 hodiny denně. Ředitel MŠ ve školním řádu stanoví začátek povinné doby mezi 7. a 9. hodinou ranní, stejně tak i způsob omlouvání případné absence.

Zákonný zástupce má ovšem možnost zvolit i jiný způsob plnění předškolního vzdělávání, než je denní docházka do mateřské školy, a tím je:

- individuální vzdělávání dítěte,
- vzdělávání v přípravné třídě základní školy a ve třídě přípravného stupně základní školy speciální (při udělení odkladu povinné školní docházky),
- vzdělávání v zahraniční škole na území ČR, ve které MŠMT povolilo plnění povinné školní docházky.

Celková kapacita mateřských škol v Brně činí více než 14 000 míst, z toho představuje více než 11 000 míst kapacita mateřských škol zřizovaných městem Brnem a jeho městskými částmi a více než 2 000 míst představuje kapacita mateřských škol jiných zřizovatelů. Mezi rodiči je standardně největší zájem o obecní MŠ.

Ve školním roce 2024/2025 byly v obecních mateřských školách přijaty všechny šestileté, pětileté, čtyřleté a také tříleté děti, které se hlásily do svých spádových mateřských škol a měly na území města Brna trvalý pobyt. V některých lokalitách v okrajových částech města byly díky volné kapacitě k předškolnímu vzdělávání přijaty do mateřských škol i děti dvouleté. Největší zájem je v posledních letech stabilně o přijímání věkové kategorie dětí tříletých.

V posledních letech došlo v mateřských školách ve městě Brně k nárůstu kapacity přibližně o 2 700 míst. Nedostatek kapacit v MŠ je na území města pociťován nerovnoměrně, projevuje se v několika rozvojových lokalitách města. Alternativní kapacity předškolního vzdělávání se řeší i jinými, dříve netradičními cestami, např. zaváděním tzv. firemních školek a lesních mateřských škol. U rodičů vzrůstá zájem o lesní mateřské školy, jednu z lesních MŠ zřídilo od 1. 9. 2024 i statutární město Brno.

S ohledem na vývoj kapacity mateřských škol přistoupilo město Brno již před mnoha lety k zavedení elektronické podpory zápisu dětí do mateřských škol. Došlo tak k zajištění transparentnosti přijímání dětí, ke sjednocení termínu přijímacího řízení a k zavedení centrálního systému vydávání a sběru žádostí o přijetí k předškolnímu vzdělávání do mateřských škol zřizovaných městem Brnem a jeho městskými částmi.

Zřizovatelem mateřských škol ve městě jsou nejčastěji statutární město Brno nebo jeho městské části, v menším počtu i jiní zřizovatelé. Na území města je v současné době zařazeno do rejstříku škol a školských zařízení celkem 178 mateřských škol, 138 škol je v působnosti města Brna a jeho městských částí, 29 mateřských škol má soukromého zřizovatele, 2 mateřské školy jsou církevní, 2 mateřské školy zřizuje MŠMT ČR a 7 mateřských škol zřizuje Jihomoravský kraj.

Na území města Brna se dále nachází cca 40 subjektů, které mají ve svém názvu uvedeno „mateřská škola“. Tyto subjekty nejsou ale zařazeny do rejstříku škol a školských zařízení MŠMT ČR, ale jsou zřízeny formou obchodních společností a jejich činnost není podporována ze státního rozpočtu.

Přehled mateřských škol podle zřizovatele ve školním roce 2025/2026:

	Obec	Soukromé	Církevní	JMK	MŠMT
počet MŠ	138	29	2	7	2

Součástí 16 MŠ zřizovaných městem Brnem a jeho městskými částmi je 17 speciálních – logopedických tříd.

Ve školním roce 2024/2025 mělo odklad nebo dodatečné odložení povinné školní docházky celkem 585 dětí, povinné předškolní vzdělávání plnilo 4 131 dětí, dalších 144 dětí plnilo povinné předškolní vzdělávání formou individuálního vzdělávání.

Přehled vybraných statistických údajů k situaci v mateřských školách v ORP Brno-město poskytnutých ASZ:

Vývoj počtu dětí, naplněnosti tříd a kapacity v brněnských mateřských školách:

Školní rok	2023/2024	2024/2025
kapacita	14159	14417
počet dětí/pracoviště	12555	12447
počet dětí celkem	12555	12447
naplněnost (v %)	88,7	86,3

Vývoj počtu dětí v běžných a speciálních třídách mateřských škol:

Školní rok	2023/2024	2024/2025
běžné třídy	539	547
děti v běžných třídách	12154	12055
počet dětí na BT	22,3	22
speciální třídy	42	42
děti ve speciálních třídách	401	392
počet dětí na ST	10,9	9,3
navíc dětí podle 34/10 ŠZ	25	26
navíc s individ. vzděl. podle 34b ŠZ	157	153

Složení dětí v mateřských školách:

Školní rok		2023/2024	2023/2024
děti	děti v běžných a spec. třídách celkem	12555	12447
děti se SVP	děti se SVP celkem	777	824
	podíl dětí se SVP (v %)	6,2	6,6
	SVP se zdravotním postižením (16)	637	683
	SVP s jiným zdrav. znevýhodněním	36	41
	SVP odlišné kulturní a živ. podmínky	122	127
	z toho kategorie K	89	81
	z toho kategorie Z	10	37
	z toho kategorie V	23	9
další kategorie	děti s přiznaným PO s kódem NFN	255	299
	nadané děti	4	4
	děti s cizím státním občanstvím	792	945
	podíl dětí se cizím st. obč. ze všech dětí	6,3	7,6

Kategorie K: Děti, jejichž speciální vzdělávací potřeby vyplývají zejména z odlišného kulturního prostředí v rodině dítěte, malé znalosti kultury české společnosti, omezené znalosti vyučovacího jazyka vč. užívání jiného než vyučovacího jazyka v rodině dítěte.

Kategorie Z: Děti, jejichž speciální vzdělávací potřeby vyplývají zejména z jiných životních podmínek v rodině dítěte, obvykle se jedná o dlouhodobě se vyskytující životní okolnosti, např. sociální vyloučení, výraznou chudobu nebo jiné.

Kategorie V: Děti, jejichž speciální vzdělávací potřeby vyplývají z kombinace více faktorů (např. příslušníci etnických menšin, pokud se v rodině nehovoří vyučovacím jazykem, platí odlišná kulturní pravidla a rodina je sociálně vyloučená).

Informace o počtu dětí se SVP:

Školní rok		2023/2024	2024/2025
děti v BT podle druhu ZP	děti se zdrav. postižením v BT	236	291
	s mentálním postižením	12	12
	BT se závažnými vývoj. poruchami učení	9	10
	BT se závažnými vývoj. poruchami chování	35	36
děti ve ST podle druhu ZP	D. se zdrav. postižením v ST	401	392
	ST s mentálním postižením	12	15
	z toho s LMP	7	7
	se závažnými vývoj. poruchami učení	0	0
	se závažnými vývoj. poruchami chování	2	0

Personální zabezpečení předškolní výchovy a vzdělávání

Podíl odborně kvalifikovaných pedagogů v mateřských školách ve městě Brně odpovídá celostátnímu průměru, který činí 98 % pedagogů.

Přehled odborné a pedagogické způsobilosti pedagogů MŠ dle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících ve školním roce 2024/2025:

Kvalifikovaní pedagogové	Nekvalifikovaní	Celkem
97,75 %	2,25 %	100 %

Věkové složení pedagogických pracovníků v mateřských školách ve školním roce 2024/2025:

Do 35 let	35–50 let	Nad 50 let	Důchodci	Celkem
32 %	30 %	34 %	4 %	100 %

Vývoj počtu pedagogů a asistentů pedagoga v brněnských mateřských školách:

Školní rok		2023/2024	2024/2025
učitelé v MŠ	učitelé v MŠ	1268	1279
	učitelé v MŠ přepočet úvazků	1186	1196
	počet dětí na učitele MŠ	1816,7	1817,1
asistenti pedagoga	AP v MŠ	225	258
	AP v MŠ přepočet úvazků	172	203

Stále více pedagogů mateřských škol se účastní kurzů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Ve školním roce 2024/2025 absolvovalo DVPP více než 4 000 účastníků. K nejčastějším tématům patří vzdělávání z oblasti pedagogiky a psychologie, první pomoci dětem, hygienického minima, dětí s odlišným mateřským jazykem, speciální pedagogiky, logopedie, zájem je i o zdravý životní styl a sport, poradenství a prevenci sociálně patologických jevů, polytechnické vzdělávání, předčtenářskou a předmatematickou gramotnost, oblast komunikace s rodiči, řízení, legislativa apod. K novým tématům patřily také sociální dovednosti dítěte, začlenění dítěte do prostředí MŠ a práce s dětmi s odlišným mateřským jazykem.

Profilace mateřských škol

Lze konstatovat, že se kvalita školních vzdělávacích programů v mateřských školách na území města zvyšuje, neboť školy stále více využívají pro plánování výchovně vzdělávacího procesu výsledky autoevaluace. Mateřské školy na území města Brna se nejčastěji profilují v těchto oblastech: ekologická výchova, sportovní a pohybové zaměření, zdravá mateřská škola, alternativní pedagogické směry (Waldorf, Dalton, Montessori), estetická výchova, hudební, dramatická a etická výchova, základy křesťanské výchovy, předškolní program „Začít spolu“, Emilio Reggia apod.

Ve všech mateřských školách mohou děti navštěvovat zájmové kroužky. K nejčastějším kroužkům patří: hra na zobcovou flétnu, základy anglického jazyka, tělovýchova, předplavecký výcvik, jóga, výtvarné kroužky, dramatické kroužky, edukativně stimulační skupiny, logopedická prevence, pohybové aktivity, technické MŠ apod.

Další informace

Pokud jde o technický stav a vybavenost mateřských škol ve městě Brně, vynakládají zřizovatelé na základě dlouhodobých i aktuálních potřeb každoročně na investiční

i neinvestiční akce nemalé finanční prostředky. Město Brno a jeho městské části financovaly například ve školním roce 2024/2025 investiční aktivity v mateřských školách za více než 55 500 000 Kč, neinvestiční rekonstrukce za téměř než 38 000 000 Kč.

Základní vzdělávání

Základní vzdělávání ve městě Brně poskytuje celkem 104 základních škol.

Z tohoto počtu jsou dvě školy přímo zřizovány statutárním městem Brnem, 63 škol zřizují městské části. Celkem 25 škol je zřizováno soukromými zřizovateli, dvě základní školy jsou církevní.

Na území města Brna dále působí několik škol speciálních zřizovaných Jihomoravským krajem nebo MŠMT, ve kterých se vzdělávají děti a žáci se smyslovým nebo tělesným postižením a děti s narušenou komunikační schopností, a Základní škola a mateřská škola při Fakultní nemocnici Brno, kterou zřizuje Jihomoravský kraj.

Celková kapacita obecních základních škol ve městě Brně je cca 40 000 míst, v některých lokalitách města, především rozvojových, je počítována omezená kapacita základních škol.

Obdobně jako v případě mateřských škol přistoupilo statutární město Brno k zavedení elektronické podpory zápisu žáků do základních škol. Došlo k zajištění transparentnosti přijímání žáků a k zavedení centrálního systému vydávání a sběru žádostí o přijetí k základnímu vzdělávání do základních škol zřizovaných městem Brnem a jeho městskými částmi.

Přehled základních škol podle zřizovatele ve školním roce 2025/2026:

	Obec	Soukromé	Církevní	JMK	MŠMT
počet ZŠ	65	25	2	9	3

Základní školy mají k dispozici celkem 57 venkovních hřišť, 65 tělocvičen a 8 bazénů. Školy, které nejsou vybaveny hřištěm nebo tělocvičnou, využívají obvykle smluvně tato zařízení v jiných školách (blízké ZŠ nebo SŠ), případně hřiště městských částí. Zejména sportoviště škol zřizovaných městem Brnem a jeho městskými částmi jsou dobře vybavena.

V běžných základních školách je ve školním roce 2025/2026 zřízeno 9 tříd pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Ve školním roce 2025/2026 se 162 žáků se vzdělává v 14 přípravných třídách.

Přehled vybraných statistických údajů k situaci v mateřských školách v ORP Brno-město poskytnutých ASZ

Vývoj počtu žáků, naplněnosti tříd a kapacity v základních školách:

Školní rok	2023/2024	2024/2025
kapacita	44298	45148
žáci (vč. přípr. tř.)	37102	37355
naplněnost (v %)	83,8	82,7

Vývoj počtu žáků dle oboru vzdělávání:

Školní rok	2023/2024	2024/2025
ZŠ 79-01-C/01	36525	36759
z toho s uprav. vzděláváním	332	307
ZŠ spec. 79-01-B/01	312	327

Vývoj počtu žáků v běžných a speciálních třídách základních škol:

Školní rok		2023/2024	2024/2025
žáci podle tříd	běžné třídy	1657	1674
	žáci v běžných třídách	35729	35986
	počet dětí na běžné třídě	22,3	22
	speciální třídy	149	150
	žáci ve speciálních třídách	1108	1100
	počet žáků na speciální třídu	7,43	7,33
	přípravné třídy	20	22
	děti v přípravných třídách	265	268

Složení žáků v základních školách:

Školní rok		2023/2024	2024/2025
žáci	žáci v běžných a spec. třídách celkem	36837	37087
žáci se SVP	žáci se SVP celkem	6685	7072
	Podíl žáků se SVP ze všech žáků (v %)	47,1	19,1
	SVP se zdravotním postižením (16)	5424	5637
	SVP s jiným zdrav. znevýhodněním	1477	1553
	SVP odlišné kulturní a živ. podmínky	721	813
	z toho kategorie K	362	457
	z toho kategorie Z	263	257
	z toho kategorie V	96	99
	SVP s upravenými výstupy	499	509
	s prodl. délkou vzdělávání	32	45
další kategorie	Ž. s přiznaným PO s kódem NFN	3326	3564
	IVP žáci se SVP	986	925
	nadaní žáci	216	267
	IVP nadaní	21	26
	žáci s cizím státním občanstvím		3582
	podíl žáků se ciz. st. obč. ze všech žáků		9,7

Kategorie K: Žáci, jejichž speciální vzdělávací potřeby vyplývají zejména z odlišného kulturního prostředí v rodině žáka, malé znalosti kultury české společnosti, omezené znalosti vyučovacího jazyka vč. užívání jiného než vyučovacího jazyka v rodině dítěte.

Kategorie Z: Žáci, jejichž speciální vzdělávací potřeby vyplývají zejména z jiných životních podmínek v rodině žáka, obvykle se jedná o dlouhodobě se vyskytující životní okolnosti, např. sociální vyloučení, výraznou chudobu nebo jiné.

Kategorie V: Žáci, jejichž speciální vzdělávací potřeby vyplývají z kombinace více faktorů (např. příslušníci etnických menšin, pokud se v rodině nehovoří vyučovacím jazykem, platí odlišná kulturní pravidla a rodina je sociálně vyloučená).

Informace o počtu žáků se SVP:

Školní rok		2023/2024	2024/2025
žáci v běžných třídách (BT) podle druhu ZP	žáci se zdrav. postižením v běžné	4323	4540
	s mentálním postižením	75	82
	běžná třída se závažnými vývoj. poruchami učení	2647	2678
	běžná třída se závažnými vývoj. poruchami chování	914	973
žáci ve speciálních třídách (ST) podle druhu ZP	žáci se zdrav. postižením v ST	639	1097
	speciální třída s mentálním postižením	84	156
	z toho s lehkým	59	115
	se závažnými vývoj. poruchami učení	30	57
	se závažnými vývoj. poruchami chování	61	113

Docházka do škol a informace týkající se ukončení školní docházky

Školní rok		2023/2024	2024/2025
opakování ročníku	žáci opakující r. v běžné třídě	214	218
	žáci opakující 1. r. v běžné třídě	20	11
	žáci opakující r.ve speciální třídě	49	37
	žáci opakující 1. r.ve speciální třídě	3	4
	podíl žáků opakujících r. ze všech žáků (v %)	0,7	0,6
ukončení povinné školní docházky (PŠD)	ukončili PŠD v běžné třídě	3530	3704
	ukončili PŠD ve speciální třídě	146	122
	ukončili PŠD v 7. nebo 8. r. v běžné třídě	54	53
	v 9. r. v běžné třídě	3469	3651
	ukončili PŠD v 7. nebo 8. r. ve speciální třídě	11	5
	v 9. r. ve speciální třídě	104	115
	podíl žáků, kteří předč. ukončili PŠD v běžné třídě (v %)	1,5	1,4
	podíl žáků, kteří předč. ukončili PŠD ve speciální třídě (v %)	7,5	4,1
SŠ	přešli do SŠ z 5. r. z běžné třídy	360	366
	přešli do SŠ z 7. z běžné třídy	244	263

Většina žáků, kteří ukončili docházku v nižším ročníku, se přihlásila na učební obory středních škol, část žáků se přihlásila na Úřad práce. Všichni žáci, kteří se přihlásili na Úřad práce, měli velmi slabé školní výsledky, o další studium nejevili zájem, ve většině případů s nimi školy řešily problematiku záškoláctví a nevhodného chování ke spolužákům či pedagogům.

Personální zabezpečení základního vzdělávání

Při analýze personálních podmínek bylo zjištěno, že podíl odborně kvalifikovaných pedagogů v základních školách je velmi vysoký, téměř všichni jsou kvalifikováni.

Přehled odborné a pedagogické způsobilosti pedagogů ZŠ dle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících ve školním roce 2024/2025:

Kvalifikovaní pedagogové	Nekvalifikovaní	Celkem
95,24 %	4,76 %	100 %

Věkové složení přepočtených pedagogických pracovníků v základních školách ve školním roce 2024/2025:

Do 35 let	35–50 let	Nad 50 let	Důchodci	Celkem
25 %	35 %	19 %	21 %	100 %

Vývoj počtu pedagogů v základních školách:

Školní rok	2023/2024	2024/2025
učitelé v ZŠ	2956	3409
učitelé v ZŠ přepočet úvazků	2507	2811,1
učitelé v přípravné třídě	20	22
učitelé v přípravné třídě přepočet úvazků	20	22

Pedagogové základních škol se účastní kurzů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Ve školním roce 2024/2025 absolvovalo DVPP víc než 1 600 účastníků. K nejčastějším tématům patří oblasti prohlubování znalostí v rámci své aproby, práce třídního učitele, prvků alternativních pedagogik, čtenářské a finanční gramotnosti, kybernetické bezpečnosti, robotice a umělé inteligence, vzdělávání žáků s odlišným mateřským jazykem, komunikačních dovedností apod. K novým tématům patřily např. sebezkušenostní osobní rozvoj a práce s kolektivem.

Vývoj počtu asistentů pedagoga

Tabulka zobrazuje vývoj počtu asistentů pedagoga na brněnských základních školách za poslední tři školní roky.

Školní rok	Asistenti pedagoga	Přepočet úvazků
2023/2024	886	566,3
2024/2025	1149	727,47

Poradenské služby v základních školách

Tabulky zobrazují vývoj počtu výchovných poradců, metodiků prevence, školních psychologů a školních speciálních pedagogů na brněnských základních školách za poslední tři školní roky.

Školní rok	Výchovní poradci	Metodici prevence
2023/2024	118	92
2024/2025	139	109

Školní rok	Školní psychologové	Přepočet úvazků	Školní speciální pedagogové	Přepočet úvazků
2023/2024	60	47	122	71,5
2024/2025	74	56,9	138	87,49

Školní družiny a školní kluby

Součástí 103 základních škol jsou školní družiny, které navštěvovalo ve školním roce 2024/2025 více než 17 000 žáků.

Součástí 15 základních škol jsou také školní kluby, z toho 5 škol obecních a 10 škol jiných zřizovatelů.

Zájmové kroužky na základních školách

Na všech základních školách ve městě Brně mají žáci možnost navštěvovat zájmové kroužky. Nejčastěji se ve školním roce 2024/2025 jednalo o kroužky sportovní a tělovýchovné, umělecké, kroužky cizích jazyků, kroužky ICT, přírodních, technických a společenských věd, náboženství, zdravotní, speciálně pedagogické kroužky apod. V uvedeném školním roce probíhalo na školách více než 1 200 zájmových kroužků, které navštěvovalo více než 11 000 žáků.

Vzdělávací programy základních škol a zaměření základních škol

Lze konstatovat, že základní školy ve městě Brně využívají vzdělávací programy Základní škola a Obecná škola a dále Základní škola s rozšířenou výukou konkrétních předmětů, např. ZŠ a rozšířená výuka jazyků, ZŠ a rozšířená výuka matematiky a přírodních věd, ZŠ a rozšířená výuka tělesné nebo hudební výchovy. Největší počet škol s rozšířenou výukou se specializuje na výuku cizích jazyků. Další školy se zaměřují na alternativní pedagogické směry, většina z nich na Daltonskou pedagogiku, dále na Montessori pedagogiku a 1 škola se zaměřuje na Waldorfskou pedagogiku.

Čtyři základní školy na území města jsou zapojeny do pilotního ověřování modelových školních vzdělávacích programů základních škol, z toho dvě školy obecní a dvě školy jiných zřizovatelů.

Další informace

Pokud jde o technický stav a vybavenost základních škol ve městě Brně, vynakládají zřizovatelé na základě dlouhodobých i aktuálních potřeb každoročně na investiční i neinvestiční akce nemalé finanční prostředky. Město Brno a jeho městské části financovaly například ve školním roce 2024/2025 investiční aktivity v základních školách za více než 92 000 000 Kč, neinvestiční rekonstrukce za téměř 38 000 000 Kč.

Statutární město Brno nechalo v roce 2017 zpracovat materiál s názvem „Pasportizace objektů základních a mateřských škol, školních kuchyní a jídelen ve městě Brně“. Předcházející pasportizace byla provedena v roce 2004. Vzhledem k tomu, že byly v posledních letech do škol a školských zařízení investovány nemalé finanční prostředky jak ze zdrojů města Brna a městských částí, tak i z evropských fondů, bylo účelem pasportizace získat informace o aktuálním stavu školních budov, informace o vložených finančních prostředcích a provedených pracích. Pasportizace dále obsahuje posouzení stavu částí budov a na jejím základě bude možné posoudit prioritu jednotlivých požadavků škol a určit případně důležitost oprav. Provedená pasportizace má dopad i na školy jiných zřizovatelů, neboť část z nich sídlí

v objektech škol a školských zařízení města Brna nebo jeho městských částí. Výsledky pasportizace slouží mj. jako podklad pro další procesy akčního plánování v oblasti vzdělávání na území města Brna.

Návaznost na dokončené základní vzdělávání

Statutární město Brno je zřizovatelem mateřských a základních škol, nezřizuje ovšem školy střední. Město si nicméně dlouhodobě uvědomuje význam smysluplné volby povolání žáků a pozdějšího uplatnění na trhu práce, proto spolupracuje v oblasti volby povolání a přechodu žáků na střední školy zejména s Jihomoravským krajem, který je zřizovatelem převážné většiny středních škol na území města.

Jihomoravský kraj ve spolupráci s Úřadem práce ČR každoročně vydává publikaci Atlas školství, který obsahuje aktuální přehled středních škol na území celého kraje. Publikace svým obsahem a zaměřením představuje pro žáky základních škol a jejich rodiče průvodce celým procesem přechodu na střední školu. Obsahuje mj. detailní seznam středních škol, kontakty na školy, obory studia, počty přijímaných žáků, informace o délce studia, základních podmínkách přijímacích zkoušek a stručnou prezentaci školy. Kromě údajů o školách jsou zde také uvedeny vzory přihlášek na střední školy, přehled pedagogicko-psychologických poraden a kontakty na ně, přehled kontaktů a služeb Informačních a poradenských středisek pro změnu a volbu povolání při Úřadu práce a rady pro žáky, jak postupovat při volbě povolání. Úřad práce publikaci distribuuje základním školám na území města. Statutární město Brno vydávání publikace pravidelně finančně podporuje tak, aby Atlas školství obdržel každý žák, který končí povinnou školní docházku v základních školách, které zřizuje město nebo jeho městské části.

V nejbližší budoucnosti plánuje Jihomoravský kraj vydávání Atlasu školství pouze v digitální podobě, výroba tištěné verze bude ukončena.

Žáci posledních ročníků základních škol na území města mají dále možnost se i se svými rodiči zúčastnit pravidelného Veletrhu středních škol, který v Brně pořádá více než 20 let Odbor školství Jihomoravského kraje. Veletrh středních škol je nejucelenější přehlídkou vzdělávací nabídky pro žáky základních škol.

Cenné informace všem potenciálním zájemcům ve věku od 14 let poskytují rovněž Centra kariérového rozvoje společnosti JCMM zřizované Jihomoravským krajem. Kariérovým poradcům na školách pak nabízí metodickou podporu další společnost zřizovaná Jihomoravským krajem, Vzdělávací institut pro Moravu.

Základní školy mají problematiku volby povolání zařazenou do svých školních vzdělávacích programů (vzdělávací oblast „Člověk a svět práce“) a lze konstatovat, že všechny základní školy spolupracují v oblasti volby povolání s některou ze středních škol na území města. Spolupráce mezi základními a středními školami se realizuje nejčastěji společnými projekty spočívajícími v návštěvách a exkurzích do středních odborných škol a středních odborných učilišť. Obsahem jsou pak tematické aktivity v dílnách, laboratořích či odborných provozech. Žáci se tak mají možnost seznámit s obsahem oborů, které lze na těchto školách studovat. Pozitivem je skutečnost, že střední školy nenabízejí žákům základních škol pouze pasivní činnosti, ale umožňují jim vyzkoušet si práci v daném oboru formou ukázek činností, např. výrobou jednoduchých produktů.

Na území města se nachází 64 středních škol různého typu, zaměření a oborů. Největší počet středních škol ve městě zřizuje Jihomoravský kraj (gymnázia, odborné školy, dvě konzervatoře, učiliště tradičních řemesel apod.), několik škol zřizuje církev (zdravotnické školy, gymnázia), další školy jsou zřizovány soukromými subjekty (gymnázia, odborné školy). Na území města pak dále působí několik středních škol pro tělesně nebo smyslově postižené žáky a čtyři školy, jejichž součástí je praktická škola s jednoletými a dvouletými obory studia. Střední školu zřizuje i statutární město Brno, a to se zaměřením na Waldorfskou pedagogiku.

Vzhledem k nabídce středních škol na území města mají tedy žáci brněnských základních škol bohatý výběr možností, kam zamířit po absolvování základní školy.

Základní umělecké vzdělávání

Statutární město Brno patří k městům s dlouholetou tradicí základního uměleckého vzdělávání a má stabilizovanou síť základních uměleckých škol.

Na území města působí 20 základních uměleckých škol, z nichž 11 zřizuje Jihomoravský kraj a 9 škol zřizují soukromé subjekty. Školy zřizované Jihomoravským krajem nabízejí všechny čtyři umělecké obory, hudební, taneční, výtvarný a literárně – dramatický. Jedna ze škol zřizovaných JMK, ZUŠ varhanická, se kromě zmiňovaných oborů specializuje na varhanní hru. Počet vyučovaných oborů se u jednotlivých škol liší v rozsahu od jednoho oboru po všechny čtyři obory. Všechny školy přijímají do výuky děti předškolního věku od 5 let, které se hravou formou seznámí s vybraným uměleckým oborem. Většina základních uměleckých škol přijímá do výuky již děti předškolního věku a vyučuje formou individuálního, skupinového nebo kolektivního vzdělávání. Základní umělecké vzdělávání má na území města Brna návaznost v podobě středních a vysokých škol uměleckého zaměření (Konzervatoř Brno, Taneční konzervatoř Brno, Střední škola umění a designu a Janáčkova akademie múzických umění). Studium na základní umělecké školy mj. napomáhá při přípravě na studium pedagogických oborů na střední nebo vysoké škole.

Celková kapacita základních uměleckých škol na území města Brna je ve školním roce 2024/2025 dle údajů v Rejstříku škol a školských zařízení 11 895 žáků.

Školní stravování

V zařízeních školního stravování ve městě Brně se poskytují stravovací služby dle jednotlivých typů škol a školských zařízení. Celkem se na území města Brna nachází 130 školních jídelen, z nichž je v MŠ 81, v ZŠ 36 a 13 školních jídelen je samostatných.

Kromě školních jídelen se ve školách ve městě Brně nachází celkem 91 výdejen stravy.

Ve školním roce 2024/2025 se ve školních jídelnách stravovalo 40 781 dětí a žáků a 6 186 pracovníků škol a školských zařízení.

V základních školách je nabízen výběr ze dvou (i více) druhů jídel, nápojů, salátů, případně je umožněn výběr příloh.

Provoz školních jídelen v mateřských školách je organizován v souladu s provozem těchto předškolních zařízení a s požadavky rodičů; je zde rovněž plně zajišťován pitný režim, dětem jsou připravovány pokrmy, které u nich rozvíjejí správné stravovací návyky. Nadále jsou téměř v plném rozsahu ve spolupráci se zákonnými zástupci zohledňovány alergie na různé druhy potravin u dětí a žáků.

V roce 2015 došlo na základě vyhlášky č. 17/2015 Sb., která doplňuje stávající vyhlášku č. 107/2005 Sb. o školním stravování, k významné změně v oblasti poskytování dietního stravování.

Ve školním roce 2024/2025 bylo umožněno celkem v 51 školních jídelnách s finanční podporou MMB stravování dětí a žáků v dietním režimu. Dietní stravování je poskytováno dětem a žákům, jejichž zdravotní stav podle potvrzení registrujícího poskytovatele zdravotních služeb v oboru praktického lékařství pro děti a dorost vyžaduje stravovat se s omezeními podle dietního režimu. Při poskytování služeb dietního stravování používají školní jídelny receptury schválené nutričním terapeutem. Školní jídelny na území města Brna mohou pro zajištění dohledu nutričního terapeuta využít možnosti spolupráce s Lékařskou fakultou Masarykovy univerzity. K dietnímu stravování bylo ve školním roce 2024/2025 ve školách a školských zařízeních přihlášeno celkem 491 strávníků.

Ve školním roce 2024/2025 bylo do vybavení obecních školních jídelen a kuchyní v rámci investičních transferů zřizovatelů investováno téměř 41 000 000 Kč.

IV. Oblast zájmového a neformálního vzdělávání

Zájmové a neformální vzdělávání

Na území statutárního města Brna se neformálnímu a zájmovému vzdělávání dětí a mládeže věnují základní umělecké školy, střediska volného času, neziskové organizace, několik set občanských sdružení a dalších právnických osob nejrůznějšího zaměření, např. Junák, Pionýr, Česká tábornická unie, turistické oddíly mládeže, umělecké a folklorní soubory, taneční nebo divadelní spolky, pěvecké sbory, sportovně, ekologicky či technicky zaměřené spolky, sdružení pracující se zdravotně postiženými dětmi, studentské organizace apod. Organizace realizující aktivity v oblasti volného času pro děti a mládež podporuje každoročně statutární město Brno dotacemi ze svého rozpočtu, v roce 2025 tato podpora činila 12,5 mil. Kč. Tak přispěla k rozvoji činností v těchto oblastech a umožnila účast na aktivitách i dětem ze sociálně slabších rodin. Další prostředky poskytuje statutární město Brno pravidelně na mezinárodní aktivity dětí a mládeže. Tyto prostředky využívají zejména základní a střední školy při rozvoji vztahů se školami v partnerských městech i dalších státech EU. Dále město Brno podpořilo v roce 2025 organizace neformálního a zájmového vzdělávání částkou 1,9 mil. Kč za účelem zkvalitnění zařízení a vybavení těchto organizací.

Střediska volného času a domy dětí a mládeže

Na území města Brna působí 6 center volného času, zájmového vzdělávání a domů dětí a mládeže. Tři z nich zřizuje Jihomoravský kraj, tři jsou zřizována církví.

Organizace zřizované Jihomoravským krajem jsou zaměřeny na zájmové a neformální vzdělávání, na environmentální výchovu apod. Mají celkem 21 detašovaných pracovišť a úzce spolupracují se základními i mateřskými školami na území města:

- Dům dětí a mládeže Brno, Helceletova, p. o.
- Lužánky – středisko volného času Brno, p. o.
- Lipka – školské zařízení pro environmentální výchovu Brno, p. o.

Statutární město Brno a jeho městské části přispívají na provoz organizací zřizovaných Jihomoravským krajem, neboť tato střediska navštěvuje pravidelně cca. 15 000 dětí a mládeže do 26 let a nepravidelných aktivit se účastní několik desítek tisíc zájemců. Finanční podpora města pak má vliv i na výši účastnických příspěvků pro děti a žáky, které nepřevyšují několik set Kč ročně.

Organizace zřizované církví jsou zaměřeny na pomoc v rozvoji mezilidských vztahů dětí a mládeže a v osobním růstu včetně jeho duchovního rozměru. Působí ve dvou městských částech:

- Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže Brno-Líšeň.
- Salesiánské středisko mládeže – dům dětí a mládeže Brno-Žabovřesky.

Počet středisek volného času a jejich detašovaných pracovišť je ve městě Brně velký, dostupnost aktivit je tedy pro zájemce zajištěna v dostatečné míře. Vzhledem k tomu, že organizace mají při plnění plánovaných výkonů zajištěn dostatečný počet zaměstnanců i potřebné finanční prostředky, mohou se více soustředit na kvalitu poskytovaného vzdělávání.

Nabídka aktivit je na území města Brna velmi široká, nabízené aktivity jsou všestranné a rozmanité.

Neziskové organizace zabývající se vzděláváním

V databázi Asociace nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje (ANNO JMK) jsou evidovány neziskové organizace poskytující vzdělávání dětí a mládeže. Tyto organizace se zaměřují na velmi různorodé oblasti ve vzdělávání dětí a mládeže, např. na osobnostní rozvoj a sociální rozvoj dětí a mládeže, výtvarnou výchovu, pořádají příměstské tábory apod. Konkrétní organizace lze vyhledat na webových stránkách ANNO JMK:

<http://www.databaze.annojmk.cz/index.php>

Obecně lze konstatovat, že se vzdělávání dětí a mládeže na území města Brna věnuje daleko více neziskových organizací než těch, které jsou členy ANNO JMK. To ostatně vyplývá z přehledů příjemců finanční podpory z dotačních programů města Brna, které jsou každoročně zveřejňovány na webových stránkách OŠML MMB, viz výše zmíněná informace k neformálnímu a zájmovému vzdělávání.

Základní přehled organizací, které jsou spojeny se vzděláváním dětí a žáků nebo které poskytují služby rodinám s dětmi, zpracoval Odbor školství a mládeže MMB v Katalogu služeb pro školy a rodiče v oblasti výchovy a vzdělávání. Katalog byl vytvořen v rámci projektu statutárního města Brna „Město Brno zvyšuje kvalitu vzdělávání v základních školách“, reg. č. CZ.1.07/1.1.00/46.0015, a je dostupný na webových stránkách OŠML MMB:

<https://www.brno.cz/w/projekt-op-vk>

Spolupráci s neziskovým sektorem v oblasti neformálního vzdělávání dětí a žáků do 15 let věnovalo statutární město Brno velkou pozornost v rámci projektů realizovaných v OP VVV:

- Rovný přístup k předškolnímu vzdělávání ve městě Brně (2016–2019).
- Prevence školní neúspěšnosti na základních školách ve městě Brně (2017–2019).
- Podpora předškolního a základního vzdělávání ve městě Brně (2020–2022).

K výstupům projektu „Prevence školní neúspěšnosti na základních školách ve městě Brně“ patří také mapování subjektů realizujících aktivity a služby ve spádových oblastech základních škol.

V. Služby pro rodiny s dětmi

Sociální situace

Sociální služby na území města Brna včetně služeb pro rodiny s dětmi jsou zajišťovány Odborem sociální péče MMB prostřednictvím městských částí, Centrem sociálních služeb a nestátními organizacemi, které provozují manželské a rodinné poradny, pečovatelské služby pro děti, domovy pro matky s dětmi v tísní a krizová centra pro ohrožené děti a mládež.

Systém sociální pomoci v Brně reaguje na řadu ekonomických, demografických a sociálních změn. Vedle dlouhodobě ohrožených skupin, kterými jsou senioři, zdravotně postižení občané, děti a mládež, narůstá potřeba péče o další skupiny obyvatelstva ohrožené sociálním vyloučením, např. osamělé rodiče s dětmi v tísní, mládež s výchovnými problémy apod. Cílovým skupinám osob v nepříznivé sociální situaci a osobám ohroženým sociálním vyloučením jsou poskytovány sociální služby v zařízeních zřizovaných městem Brnem a v zařízeních nestátních organizací, např. v azylových domech a domech na půl cesty, ve střediscích výchovné péče pro mladistvé, v nízkoprahových klubech pro neorganizovanou mládež, v kontaktních centrech apod.

Za účelem podpory kvality a rozvoje sociálních služeb na svém území pracuje město Brno na základě Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb ve městě Brně 2023-2026, který vychází v oblasti vzdělávání ze Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030 a ze Strategie sociálního začleňování 2021-2030.

Prevence sociálně patologických jevů

Na všech základních školách ve městě Brně je zavedena funkce školního metodika prevence sociálně patologických jevů a každá má s ohledem na specifické podmínky svého zařízení zpracovaný Minimální preventivní program. Obecně lze konstatovat, že školy na území statutárního města Brna mohou využívat širokou nabídku preventivních programů a aktivit různých subjektů. K nejvýznamnějším z nich patří Poradenské centrum při Pedagogicko-psychologické poradně Brno, Zachova 1 a Městská policie Brno. Programy Poradenského centra při PPP Brno, Zachova 1 jsou zaměřeny především na prevenci a na řešení vztahů. Programy jsou interaktivní, zážitkové, kladou důraz na aktivní spolupráci účastníků a v procesu poznávání využívají hry. Preventivní aktivity centra směřují vždy do několika stěžejních oblastí – k učitelskému sboru, k samotným žákům a k rodičovské či jiné občanské veřejnosti. Poradenskému centru se v posledních několika letech daří realizovat velké množství programů selektivní a indikované primární prevence. Ze strany třídních učitelů i školních metodiků prevence je o ně velký zájem. V rámci práce se třídou se daří spolupracovat i se školními psychology daných škol. Realizované programy jsou dle zpětné vazby ze škol ve většině případů efektivní, učitelé využívají doporučení poradenského centra a pozitivní změnu potvrzují v rámci následných setkání i žáci. Z kapacitních důvodů se bohužel nedaří uspokojit veškerou poptávku po programech selektivní a indikované primární prevence, proto školy využívají i nabídky programů dalších subjektů, např. neziskových organizací, které poskytují programy zaměřené na protidrogovou tematiku, závislosti apod.

Vedle programů selektivní a indikované primární prevence probíhá ve školách také řada programů v oblasti všeobecné primární prevence, zaměřených zejména na posílení spolupráce a zdravých vztahů v kolektivu. Z písemných zpětných vazeb k jednotlivým programům vyplývá, že o ně mají žáci zájem. Daří se také vytipovat děti s problematikým

postavením v kolektivu, kterým je nabízena další podpora a spolupráce formou seberozvojových skupin Puzzle a Klub-koo.

Jak již bylo uvedeno výše, v oblasti prevence sociálně patologických jevů mohou školy na území města Brna využívat také široké nabídky preventivních programů Městské policie Brno, která přispívá k ochraně bezpečnosti osob a majetku a podílí se na prevenci kriminality v obci v souladu se zák. 553/1991 Sb., o obecní policii, v platném znění. Městská policie Brno připravuje a realizuje projekty a programy prevence kriminality, dopravní nehodovosti a rizikového chování. Aktivita jsou přizpůsobeny věku dětí a žáků škol a zaměřují se na aktuální témata, např. kyberšikana, bezpečné chování, vandalismus apod. Také o tyto programy je mezi školami velký zájem a každoročně se jich účastní několik tisíc dětí a žáků.

Oblast sociálně patologických jevů a jejich prevence je na území města Brna plošně řešena také v rámci Odboru sociální péče MMB, zejména oddělením sociální prevence pro mladistvé a mladé dospělé, které poskytuje sociální služby v obtížných životních situacích mladým lidem ve věku od 15 do 26 let, kteří nejsou schopni řešit tyto situace vlastními silami, a oddělením s názvem Koordinační centrum prevence, které zabezpečuje Program prevence kriminality ve městě Brně a koordinuje aktivity v oblasti prevence kriminality na území města Brna.

Oblast bezpečnosti a prevence rizikového chování se také stala jednou z priorit Strategického plánu sociálního začleňování města Brna.

Přehled organizací poskytujících sociální služby a poradenství ve vztahu k dětem a mladistvým zpracoval pro potřeby škol na území města Brna Odbor školství a mládeže MMB v již zmiňovaném Katalogu služeb pro školy a rodiče v oblasti výchovy a vzdělávání, který je výstupem projektu města v rámci výzvy č. 46 OP VK.

Katalog je v elektronické podobě dostupný na webových stránkách města Brna:

<https://www.bрно.cz/w/projekt-op-vk>

Sociální a další služby zaměřené na děti, mládež a rodiče

Na území města Brna působí velké množství organizací zaměřených na poskytování sociálních, zdravotních a dalších služeb pro cílové skupiny dětí, mládeže a jejich rodičů. Hlavní přehled organizací poskytujících služby pro děti, mládež a jejich rodiče je zpracován v katalogu prarodinných organizací a služeb na území města Brna.

Katalog je v elektronické podobě dostupný na webových stránkách města Brna:

https://zdravi.bрно.cz/wp-content/uploads/2021/09/Katalog_prarodinných_organizací_2018.pdf

V oblasti sociálních služeb na území města Brna zveřejňuje Odbor sociální péče Magistrátu města Brna každoročně zprávu o poskytované sociální péči ve městě Brně za uplynulý kalendářní rok. Tyto zprávy obsahují přehledy jednotlivých sociálních služeb na území města, včetně péče o rodinu, sociálně právní ochrany dětí apod. Zpráva obsahuje také aktuální seznam poskytovatelů jednotlivých sociálních služeb, zaměření jejich činnosti a kapacitu.

Z analýz počtu poskytovaných služeb, které Odbor sociální péče MMB pravidelně zpracovává, vyplývá, že děti, mládež a rodiny představují dlouhodobě jednu z nejpočetnějších cílových skupin sociálních služeb na území města Brna.

Zprávy o sociální péči s aktualizovanými přehledy poskytovatelů sociálních služeb ve městě Brně jsou zveřejňovány na webových stránkách statutárního města Brna:

<https://socialnipece.brno.cz/s-cim-pomahame/dokumenty-odboru-socialni-pece/>

Odbor sociální péče MMB dále poskytuje přehled organizací působících v sociální oblasti ve městě Brně, který je dostupný na webových stránkách města Brna:

<https://socialnipece.brno.cz/>

V oblasti rodiny a sociálních služeb zaměřených na děti a mládež podporuje statutární město Brno dlouhodobě aktivity různých organizací na území města. Na tyto aktivity jsou z rozpočtu města vydávány v rámci dotačních programů pro jednotlivé oblasti nemalé finanční prostředky. Přehledy příjemců finanční podpory a jejich aktivit jsou každoročně zveřejňovány na webových stránkách příslušných odborů MMB.

Integrace cizinců a uprchlíků

Brno se dlouhodobě věnuje problematice integrace cizinců, kterou zastřešuje Strategie integrace cizinců 2020–2026 a její tříleté akční plány. Aktuálně cílí na stále narůstající počty přicházejících cizinců, hlavně z Ukrajiny. S tím souvisí potřeba průběžně zajišťovat dostatečnou kapacitu ve školských a prarodinných zařízeních.

Sociálně vyloučené lokality

Statutární město Brno patří k městům a obcím, ve kterých byla v České republice identifikována a popsána sociálně vyloučená lokalita. Specifikem města Brna je soustředění těchto lokalit v blízkosti centra města, byly identifikovány v pěti z celkového počtu 29 městských částí. Dle úvodní analytické části Strategického plánu sociálního začleňování města Brna 2016–2019 bylo popsáno na území města Brna celkem 16 lokalit s vyšším počtem sociálně vyloučených osob a jako sociálně vyloučené lokality bylo označeno i devět ubytoven.

Žáci žijící v sociálně vyloučených lokalitách navštěvují převážně čtyři základní školy, jejichž zřizovatelem je město Brno, resp. jeho městské části a které jsou těmito lokalitami spádové. Statutární město Brno tyto školy dlouhodobě finančně podporuje, neboť práce pedagogických pracovníků na školách s vysokým počtem sociálně znevýhodněných žáků je velmi náročná. Prioritou je tedy budování a udržení stabilizovaných kvalitních pedagogických sborů na těchto školách.

Město Brno se zároveň řadí k městům a obcím, které aktivně spolupracují nebo spolupracovaly s Agenturou pro sociální začleňování (Odbor sociálního začleňování Ministerstva pro místní rozvoj České republiky) a uplatňují nebo uplatňovaly tzv. koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL a KPSV+).

V rámci KPSVL město realizovalo tři projekty zaměřené na oblast vzdělávání spolufinancované z OP VVV:

- Rovný přístup k předškolnímu vzdělání.
- Prevence školní neúspěšnosti na základních školách ve městě Brně.
- Podpora předškolního a základního vzdělávání ve městě Brně.

Do těchto projektů se zapojily všechny mateřské a základní školy zřizované městem Brnem nebo jeho městskými částmi, dále tři školy jiných zřizovatelů, čtyři organizace neformálního předškolního vzdělávání a pět organizací, které realizují neformální vzdělávání žáků ze sociálně vyloučených lokalit formou doučování.

Spolupráce mezi statutárním městem Brnem na základě Memoranda byla ukončena v červnu 2026. V současné době město Brno s ASZ spolupracuje v oblasti vzdělávání na základě **Poradenského programu pro Brno: Participace rodičů a propojení aktérů v oblasti vzdělávání.**

Cílem této spolupráce je rozvíjet dosavadní aktivity v oblasti desegregace ve vzdělávání, které byly na území městských částí Brno-sever a Brno-střed započaty v průběhu roku 2024 tak, aby došlo k celkovému posílení vztahů mezi školami, rodiči a neziskovými organizacemi, a posílení důvěry a ochoty rodičů podílet se na aktivitách škol a městských částí, případně města Brna. Realizace Poradenského programu potrvá do 30. 6. 2026 a zaměřuje se na rozvoj participace ohrožených skupin obyvatel, zejména rodičů dětí ze sociálně vyloučených lokalit, škol, samosprávy a neziskových organizací působících v oblasti vzdělávání, rodiny a dětí.

VI. Východiska pro strategickou část

Analýza existujících strategických záměrů a dokumentů souvisejících s oblastí vzdělávání

Situační analýza a podklady Odboru sociálního začleňování Ministerstva pro místní rozvoj ČR (Agentura) pro ORP Brno-město

Charakteristika ORP – údaje o sociálním vyloučení

Sociální znevýhodnění v Brně představuje složitý a mnohovýrovný problém, který zahrnuje otázky sociálního vyloučení, diskriminace, nedostatečné vzdělání, nezaměstnanost a problémy s bydlením. I když Brno poskytuje širokou škálu sociálních služeb a podpory, stále existují výrazné rozdíly mezi jednotlivými sociálními skupinami a oblastmi města, a je třeba pokračovat ve snaze zlepšovat dostupnost, kvalitu a provázanost těchto služeb pro znevýhodněné obyvatele. Pro zlepšení situace bude nezbytné investovat do vzdělávání.

Sociální vyloučení a diskriminace

Romské komunity v Brně čelí diskriminaci jak na pracovním trhu, tak ve školství, což vede k dalšímu prohlubování sociální nerovnosti. Mnozí z nich mají problémy se zaměstnatelností, protože se často potýkají s nižší kvalifikací a nedostatečnými dovednostmi.

Sociálně vyloučené lokality

V některých částech Brna, zejména v oblasti Cejlu na pomezí Brna Střed a Brna Sever, dále pak například v oblasti Židenic, Černovic a některých čtvrtích v Králově Poli, se soustředí sociálně slabší obyvatelstvo, včetně Romů, kteří žijí v nevyhovujících podmínkách a čelí vysoké míře nezaměstnanosti a chudobě.

Vysoká míra předčasného ukončování školní docházky

U romských dětí je častý problém s předčasným ukončením školy nebo nízkým vzděláním, což omezuje jejich šance na pozdější uplatnění na pracovním trhu.

Nízkopříjmové domácnosti

I v Brně existují domácnosti, které žijí na hranici chudoby. To se týká zejména rodin s dětmi, osamělých rodičů, seniorů a osob se zdravotním postižením. Tyto domácnosti mají omezený přístup k základním životním potřebám, jako je kvalitní bydlení, strava nebo zdraví.

Dlouhodobá nezaměstnanost

I když Brno nabízí poměrně rozvinutý pracovní trh, určité skupiny obyvatel, jako jsou starší osoby, lidé bez kvalifikace, osoby s nízkým vzděláním nebo dlouhodobě nezaměstnaní, mají problém sehnat stabilní pracovní místo. To může vést k dlouhodobé sociální zranitelnosti. Lidé žijící v sociálně vyloučených lokalitách častěji využívají takové pracovní příležitosti, které nejsou vázány na pracovní smlouvu a mají často sezónní charakter.

Předčasné ukončení školní docházky

Problém s předčasným ukončením školní docházky je přítomen zejména v romských komunitách, ale i v dalších skupinách, jako jsou děti ze sociálně slabých rodin nebo děti cizinců. To výrazně ztěžuje jejich možnosti pro budoucí pracovní uplatnění.

Sociálně-ekonomické nerovnosti ve školství

Děti ze sociálně slabších rodin mají často omezený přístup ke kvalitnímu vzdělání a volnočasovým aktivitám, což ztěžuje jejich integraci do širší společnosti a omezuje jejich vyhlídky na lepší životní úroveň. Děti ze sociálně vyloučených lokalit se koncentrují v několika mateřských a základních školách (zejména v okolí Cejlu).

ID	Problém	Příčina/y	Cíl	Aktivity
1	ZŠ/MŠ s vysokým procentem romských žáků	spádovost ZŠ a MŠ kopíruje hranice SVL, majoritní obyvatelstvo umísťuje děti jiných škol	spravedlivé rozložení žáků se SZ do více ZŠ/MŠ	úpravy spádovosti, motivace majority i minority ke společnému vzdělávání.
2	dítě/žák SZ – rozpoznání	chybí ucelené rozpoznávání žáků SZ	ZŠ/MŠ umí rozpoznat žáky se SZ, umí volit vhodná opatření	praktické využití Metodiky Identifikace SZ v MŠ, ZŠ – soulad s výkaznictvím pro MŠMT
3	přechod z MŠ do ZŠ	není rovnoměrné začleňování žáků SZ do základního vzdělávání – nastavená spádovost	rovnoměrné začleňování žáků SZ do vzdělávacího procesu	Case management – hledat společně řešení k problémům dětí/rodin
4	těžké adaptační procesy v MŠ a ZŠ	nízká docházka ohrožených dětí ZŠ/MŠ neumí pracovat s dětmi se SZ	žáci nastupující do ZŠ jsou připraveni	intenzivnější adaptační procesy zejména v posledním ročníku MŠ, návaznost metodických a didaktických přístupů MŠ a ZŠ
5	vysoká absence dětí v MŠ (3-5 let)	nízká motivace rodičů, předškolní vzdělávání zpoplatněno, vyšší nemocnost dětí žijících v substandardním bydlení	podporovat spolupráci MŠ/ZŠ a sociálních využití dávek v oblasti využití dávek státní sociální podpory a hledání vyhovujícího bydlení, zapojení MŠ do programů školního stravování	zvýšení účasti ve školním stravování, více využívat možností odpuštění školkového, práce s motivací rodičů, systém napojování rodin na sociální služby
6	předčasné odchody ze vzdělávání	vysoká absence, nízká motivace ke vzdělávání, omezené možnosti podpory ve	nabídka doučování, napojení na sociální služby, zejména	Case management škola-sociální služby s cílem napojení SZ rodin na sociální

		vzdělávání ze strany rodičů	programy zaměřené na podporu vzdělávání	služby (doučování, NZDM, programy na podporu SŠ studentů), napojení rodičů na komunitní aktivity zaměřené na vzdělávání
7	Žáci ze SVL nepokračují ve vzdělávání na SŠ	chybí motivace pokračovat v dalším vzdělávání, nedostatečné znalosti pro úspěšné přijetí do terciálního vzdělávání, chybějí pozitivní vzory	větší procento žáků ze SZ pokračujících na další stupeň vzdělávání	podpora doučování, spolupráce se sociálními službami zaměřenými na podporu vzdělávání

ASZ dále poskytla realizačnímu týmu souhrnné statistické údaje pro ORP Brno-město za školní roky 2022/2023 a 2023/2024. Zdrojem údajů jsou souhrnné výstupy získané prostřednictvím automatizovaného sběru dat na webových stránkách MŠMT ČR, <https://sberdat.uiv.cz/>.

Část statistických údajů poskytnutých ASZ je použito v kapitolách **Předškolní vzdělávání** a **Základní vzdělávání**, zejména údaje o kapacitě předškolního a základního vzdělávání ve městě Brně, o počtu dětí a žáků ve školách, o naplněnosti tříd v MŠ i ZŠ, o počtech odborných pozic ve školách apod.

Zbývající relevantní údaje tvoří přílohu zprávy o popisu rovného přístupu ke vzdělání na území města Brna.

Strategie na území statutárního města Brna

Na území města Brna existuje několik významných strategických dokumentů, které se vztahují k oblasti vzdělávání a k řešeným tématům Místního akčního plánu rozvoje vzdělávání (MAP):

Koncepce obecního školství ve městě Brně do roku 2030 (Statutární město Brno)

Jedná se o základní strategický dokument města Brna v oblasti školství, který se zabývá rozvojem předškolního a základního vzdělávání na území města v následujících letech. Dokument MAP Brno reflektuje tyto koncepční strategie města Brna:

- Dostupnost vzdělávání, zajištění podporujících podmínek a moderního prostředí pro vzdělávání.
- Kvalita vzdělávání, rozvoj profesních kompetencí a motivace pedagogických pracovníků.
- Rovné příležitosti ke vzdělávání, individuální a motivující přístup k rozvoji kompetencí dětí a žáků.
- Spolupráce aktérů při vzdělávání.

Plán Erasmus Odboru školství a mládeže Magistrátu města Brna na období 2022–2027

Jedná se o dokument, který definuje cíle statutárního města Brna při zapojení do mezinárodního vzdělávání:

1. Rozvoj profesních kompetencí pedagogických a nepedagogických pracovníků škol zřizovaných statutárním městem Brnem a jeho městskými částmi.
2. Rozvoj digitálních kompetencí pedagogických a nepedagogických pracovníků škol zřizovaných statutárním městem Brnem a jeho městskými částmi.
3. Využívání informačních a komunikačních technologií ve výchově a vzdělávání.
4. Podpora rozvoje kompetencí dětí a žáků škol zřizovaných statutárním městem Brnem a jeho městskými částmi.
5. Podpora spolupráce ve vzdělávání na mezinárodní úrovni v tématu inkluzivního vzdělávání pro kvalitu života každého jedince.
6. Podpora spolupráce ve vzdělávání na mezinárodní úrovni v tématu podpory odpovědného občanství a odpovědné účasti na demokracii.
7. Rozvoj kompetencí pracovníků OŠML MMB a zástupců dalších orgánů města, které jsou nadřizeny školám, v oblasti postupů, politik a systémů v oblasti vzdělávání.

Lokální strategie rozvoje základního vzdělávání ve městě Brně (Statutární město Brno, projekt CZ.1.07/1.1.00/46.0015 Město Brno zvyšuje kvalitu vzdělávání v základních školách)

Tento dokument je výstupem projektu, který město Brno realizovalo ve výzvě č. 46 OP VK ve spolupráci se 67 základními školami na svém území. Do tvorby strategie byli zapojeni i zástupci brněnských organizací zabývajících se vzděláváním dětí a žáků do 15 let. V rámci projektu se rozvinuly možnosti bližší vzájemné spolupráce jak mezi těmito subjekty samotnými, tak mezi nimi a školami a byla vytvořena nová forma lokálního partnerství ve vzdělávání. Lokální strategie na základě aktivit projektu navrhla níže uvedené oblasti rozvoje, které se všechny týkaly dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem a staly se základem pro aktivity místního akčního plánování.

- Zabezpečit všem žákům možnost vzdělávání tak, aby byla zajištěna rovnost příležitostí.
- Vytvářet podmínky pro speciálně pedagogickou podporu žáků ohrožených školním neúspěchem, kterým hrozí předčasný odchod ze vzdělávání.
- Navázat a prohloubit spolupráci škol s odborníky.
- Podporovat komunikaci a spolupráci s rodiči.
- Hledat možnosti financování pracovníků na školách a těch, kteří se budou věnovat žákům s bariérami ve vzdělávání nebo žákům v riziku (mentori), prohloubit spolupráci s neziskovými organizacemi v této oblasti (dobrovolnictví) a se školami, které připravují budoucí pedagogy.
- Podporovat vzdělávání pedagogů v oblasti žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.
- Podporovat spolupráci mezi školami a síťování škol (otevřená škola).
- Poskytovat podporu žákům z vyloučených lokalit a sociálně znevýhodněným.

Lokální strategie je v elektronické podobě dostupná na webových stránkách města Brna:

<https://www.brno.cz/w/projekt-op-vk>

Strategie 2050 pro Brno (Statutární město Brno)

Strategie #brno2050 představuje základní strategický rozvojový dokument města Brna. Jejím hlavním přínosem je stanovení klíčových cílů a priorit rozvoje města. Strategie vytváří rámec pro směřování dílčích sektorových politik a bude základem aktivního rozhodování ve střednědobém a dlouhodobém horizontu rozvoje města.

Dokument ve své části „Vzdělané univerzitní město“ stanovuje jako primární cíl města v oblasti vzdělávání **prosazování kvalitního a dostupného vzdělávání všem na všech jeho stupních** a jeho dílčí cíle bezprostředně souvisejí s povinnými opatřeními MAP:

Prosazovat kvalitní a dostupné vzdělávání všem na všech jeho stupních s cílem:

- Zajistit kvalitní a dostupné vzdělávání všem dětem na úrovni mateřských a základních škol.
- Vytvářet podmínky pro spolupracující a informovanou rodinu.
- Flexibilně a smysluplně spolupracovat na koncepci oborů středního vzdělávání v kontextu potřeb trhu práce.
- Zajistit kvalitní a dostupné zájmové a neformální vzdělávání.
- Podpořit celoživotní učení.

Integrovaná strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti pro uplatnění nástroje Integrované územní investice (ITI)

Dokument analyzuje situaci v Brněnské metropolitní oblasti, kam kromě statutárního města Brna spadají i území okolních ORP. V oblasti předškolního a základního školství sleduje vývoj dětské struktury a kapacity jednotlivých zařízení.

Příklady metropolitních projektů:

- Rozšíření odborných učeben v ZŠ.
- Dobudování kapacity MŠ.
- Revitalizace dětského science centra.

Plán zdraví města Brna 2018–2030

Dokument nastavuje koncepční rámec pro oblast podpory zdraví obyvatel města Brna. V oblasti školství řeší zejména primární prevenci, konkrétně v rámci opatření D1.3.3: Realizování programů primární prevence na školách.

Koncepce sportu města Brna na léta 2018–2030

Dokument se zabývá rozvojem a podporou sportu na území města Brna a definuje několik prioritních oblastí, mezi nimiž se ke vzdělání vztahuje rekreační sport. Pro zajištění udržitelného rozvoje rekreačního sportu v městě Brně si město klade za cíl mj. podporovat pohybovou gramotnost dětí a žáků škol ve městě, podporovat základní školy při zpřístupnění jejich sportovišť veřejnosti, a to zejména tělocvičen, bazénů a venkovních hřišť, a efektivně se školami v této oblasti spolupracovat. Záměrem města je zabezpečení zdravého vývoje

občanů všech věkových skupin, kdy jsou správné pohybové návyky důležitým sociálním a ekonomickým faktorem pro zdravý rozvoj, formování osobnosti a vývoj celé společnosti.

Strategie kultury a kreativních odvětví města Brna

Dokument řeší priority a cíle podpory rozvoje kultury různých odvětví na území města Brna. Propojení kultury a jejích různých odvětví se vzděláváním dětí a žáků řeší jeden z cílů tohoto strategického dokumentu s několika prioritami a konkrétními opatřeními:

Excelentní vzdělávání pro kulturu, kreativní sektor a jejich publikum

- Priorita Kvalita a rozvoj vzdělávání pro kreativní a kulturní odvětví, opatření.
- Monitorovat a posilovat kapacity vzdělávání na základních a středních uměleckých školách dle zjištěných potřeb.
- Podporovat rozvoj nových oborů napříč všemi stupni vzdělávání.
- Priorita Podpora MŠ, ZŠ, SŠ ve vzdělávání v kultuře a kreativním myšlení, opatření.
- Podporovat začleňování kultury, kreativních odvětví, kulturního dědictví města Brna a kreativního myšlení (ve spolupráci s kulturními a vzdělávacími organizacemi) do výuky MŠ a ZŠ a volnočasových aktivit při MŠ/ZŠ.
- Podporovat mateřské, základní a střední školy v návštěvách kulturních organizací v Brně.
- Podporovat pedagogy v dalším vzdělávání v kultuře.
- Zvyšovat příležitosti pro vystupování a spolupráci žáků ZŠ, SŠ, ZUŠ, SUŠ s profesionály z řad kreativních a kulturních odvětví.

Strategie na území Jihomoravského kraje

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje 2024–2028

Priority JMK pro období 2024-2028 jsou následující:

- **Děti a mládež:** Osobnostní rozvoj a motivace pro celoživotní učení (směřováno k dětem, žákům, studentům a mládeži).
- **Školy a pedagogové:** Moderní vzdělávání a připravení pedagogové (směřováno k pedagogickým i nepedagogickým pracovníkům a k ředitelům škol a školských zařízení).
- **Efektivní systém školství** (směřováno ke školám a školským zařízením, zřizovatelům a regionům v rámci kraje).

Oblasti, na které se v následujícím období pro naplňování nastavených priorit JMK zaměří, jsou následující:

- Podpora rovných příležitostí ve vzdělávání a rozvoj potenciálu každého žáka.
- Zvýšení kvality poradenských služeb.
- Kvalitní střední a vyšší odborné vzdělání pro další vzdělávání i pro praxi.
- Rozvoj gramotností a STEAM.

- Kariérové poradenství.
- Rozvoj podnikavosti a vzdělávání pro udržitelný rozvoj.
- Propojování formálního, zájmového a neformálního vzdělávání a prevence.
- Spolupráce aktérů vzdělávací politiky na území kraje.
- Efektivní síť škol a školských zařízení.

Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje 2021–2027 (RIS JMK)

Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje je základní koncepcí Jihomoravského kraje a statutárního města Brna pro rozvoj ekonomické konkurenceschopnosti a vytváření hodnoty díky zavádění inovací. Smyslem RIS je stimulovat kvalitní podmínky pro inovační podnikání v regionu, zejména skrze zvyšování úrovně vzdělávání, podněcování výzkumu k aktivitám s přesahy do rozvoje firem a lokálního prostředí, posilování image regionu či přímou podporu podnikatelských aktivit tam, kde dochází k selhávání trhu.

Ke strategickým cílům RIS, které se vztahují k povinným a volitelným opatřením koncepčních materiálů města, patří tyto strategické a specifické cíle:

- Mladí lidé připravení měnit svět.
- Dostatek odborníků pro znalostní ekonomiku.

Krátkodobý realizační plán Strategie rozvoje lidských zdrojů JMK pro období 2024–2025

Mezi hlavní strategické okruhy a aktivity v oblasti školství patří

- Kvalita a struktura školství – mezi stěžejní aktivity patří implementace Dlouhodobého záměru JMK a Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání, jež směřuje k celkovému zlepšení vzdělávání na území kraje, specificky se věnuje například zapojení škol do mezinárodního vzdělávání, podpoře práce s nadanými dětmi nebo oborů STEAM (vzdělávací koncept zaměřený na vědu – science, techniku – technology, technologie – engineering, matematiku – mathematics a umění – art).
- Propojení školství a praxe – zaměřuje se na propojení zaměstnavatelů a škol v oblasti organizace žákovských praxí.
- Zlepšení podmínek pro výzkum, vývoj a inovace – patří sem také podpora nadaných studentů, zahraničních studentů a vědců u nás i podpora českých studentů v zahraničí.

Strategie na národní úrovni

Klíčovým dokumentem pro rozvoj vzdělávací soustavy České republiky je **Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+**. Jejím cílem je modernizovat vzdělávací systém Česka v oblasti regionálního školství, zájmového a neformálního vzdělávání a celoživotního učení, připravit ho na nové výzvy a zároveň řešit problémy, které v českém školství přetrvávají. Hlavními strategickými cíli jsou:

- Zaměřit vzdělávání více na získávání kompetencí potřebných pro aktivní občanský, profesní i osobní život.
- Snížit nerovnosti v přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a umožnit maximální rozvoj potenciálu dětí, žáků a studentů.

Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+

Dle MŠMT ČR povede implementace této strategie k vytvoření a rozvoji otevřeného vzdělávacího systému, který reaguje na měnící se vnější prostředí a poskytuje relevantní obsah vzdělávání v celoživotní perspektivě.

Strategie identifikuje pět hlavních strategických linií:

Strategická linie 1: Proměna obsahu, způsobů a hodnocení vzdělávání

- 1.1 Proměna obsahu, metod a forem vzdělávání
- 1.2 Inovace ve vzdělávání
- 1.3 Hodnocení ve vzdělávání
- 1.4 Digitální vzdělávání
- 1.5 Občanské vzdělávání
- 1.6 Bezpečné prostředí ve školách, rozvoj participace a autonomie
- 1.7 Odborné vzdělávání ve středních a vyšších odborných školách
- 1.8 Neformální vzdělávání a celoživotní učení

Strategická linie 2: Rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání

- 2.1. Omezení vnější diferenciací školství
- 2.2 Disparity a segregace
- 2.3 Case-management a mezíresortní spolupráce

Strategická linie 3: Podpora pedagogických pracovníků

- 3.1 Systém komplexní profesní přípravy a podpory
- 3.2 Podpora pedagogické práce škol

Strategická linie 4: Zvýšení odborných kapacit, důvěry a vzájemné spolupráce

- 4.1 Koncentrace odborných kapacit
- 4.2 Lepší využití dat a zvýšení relevance a kvality vzdělávacího výzkumu
- 4.3 Snižování nepedagogické zátěže škol
- 4.4 Posílení informovanosti, komunikace a spolupráce

Strategická linie 5: Zvýšení financování a zajištění jeho stability

- 5.1 Zajištění financování v rámci jednotlivých strategických linií

Operační program Jan Ámos Komenský OP JAK

Cílem OP JAK je rozvoj špičkových kapacit jak v oblasti infrastrukturní, tak v oblasti lidských zdrojů tak, aby mohla česká ekonomika dlouhodobě konkurovat vyspělým zemím. Cílem podpory OP JAK je výzkum, vývoj a vzdělávání.

V oblasti výzkumu a vývoje se OP JAK zaměřuje hlavně na rozvoj výzkumných organizací, na posílení aplikovatelnosti výzkumu v praxi a na posílení klíčové infrastruktury potřebné pro špičkový výzkum.

V oblasti vzdělávání se pak OP JAK zaměřuje na modernizaci forem a metod učení na všech úrovních vzdělávací soustavy, včetně předškolního vzdělávání. Dále na zatraktivnění učitelské profese formou podpory začínajícím učitelům a následné podpory dalšího vzdělávání a profesního rozvoje. V neposlední řadě se zaměřuje na zajištění spravedlivého přístupu ke vzdělání bez vyloučení ohrožených skupin ze vzdělávání.

VII. Výstupy tematických zpráv České školní inspekce

Níže je uveden přehled tematických zpráv ČŠI a jejich vybraných doporučení, kterými se realizační tým a relevantní aktéři při aktualizaci dokumentace MAP zabývali.

Kvalita vzdělávání ve školním roce 2023/2024 – výroční zpráva

Pravidelná výroční zpráva České školní inspekce za daný školní rok poskytuje komplexní hodnocení stavu vzdělávacího systému, kvality a efektivity vzdělávání, prezentuje výsledky vzdělávání dětí, žáků a studentů v České republice. Ve zprávě jsou představena data a poznatky získané inspekčními šetřeními, součástí jsou analýzy o fungování škol a školských zařízení. Formulovány jsou závěry a doporučení směřující k dalšímu rozvoji a podpoře vzdělávání v jednotlivých oblastech. Zpráva poskytuje informace pro hodnocení současné situace a pro strategické rozhodování o budoucích směrech vzdělávací politiky a je zdrojem informací pro všechny, kdo se podílejí na řízení a rozvoji vzdělávacího systému, a kdo tento rozvoj realizují. Zpráva formuluje pro školy a jejich zřizovatele mj. tato doporučení:

Předškolní vzdělávání – školy

- Motivovat rodiče k pravidelné docházce dětí do MŠ již od tří let věku dítěte. Informovat veřejnost o své činnosti, vystupovat v oblasti předškolního vzdělávání profesionálně.
- Pro zapojení dětí ze znevýhodněného sociokulturního prostředí, které se povinného předškolního vzdělávání dlouhodobě neúčastní, využívat na místní úrovni case managementu a spolupráci s nestátními neziskovými organizacemi.
- U dětí v povinném předškolním vzdělávání upřednostňovat formu denní docházky do MŠ před individuálním vzděláváním, zejména u dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí a dětí cizinců.
- Intenzivně zavádět a uplatňovat ve vzdělávání přístupy, které vedou k individualizaci vzdělávání. Na základě výsledků pedagogického diagnostikování plánovat vzdělávání ve třídě. Sledovat, zaznamenávat a vyhodnocovat individuální pokroky dětí v jejich rozvoji a učení pro přípravu individualizované vzdělávací nabídky podle potřeb, možností, schopností a zájmů dětí. Využívat formativního hodnocení. Podporovat sebehodnocení dětí a hodnocení jejich portfolií společně se zákonnými zástupci. Domlouvat se se zákonnými zástupci na společném postupu podpory dítěte při jeho výchově a vzdělávání.
- V rámci pedagogického řízení školy věnovat maximální pozornost systematickému sledování a vyhodnocování kvality průběhu a výsledků vzdělávání dětí. Monitorovat kvalitu práce jednotlivých učitelů a poskytovat jim pravidelnou metodickou podporu pro rozvoj jejich pedagogických kompetencí s provázaností na jejich další cílené vzdělávání. Sledovat a vyhodnocovat efektivitu dalšího vzdělávání učitelů a jeho dopad na kvalitu vzdělávacího procesu. V rámci profesního rozvoje podporovat spolupráci učitelů a vzájemné sdílení příkladů inspirativní praxe. Efektivně pracovat s reflexí a sebe reflexí učitele, při kterých lze využít dostupný nástroj.
- K dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků intenzivně využívat odborně připravené webináře zaměřené na rozvoj pedagogických kompetencí v oblasti metod a forem vzdělávání i v oblasti individualizace vzdělávání na základě pedagogického diagnostikování, které jsou školám volně k dispozici.

- Zaměřit se na dostatečnou podporu divergentního myšlení, kooperativního učení a podporu samostatnosti dětí při řešení problémů.
- Nastavit ve školách funkční systém podpůrných opatření, který bude schopen identifikovat děti s potřebou podpory a pomoci každému z nich, a to včetně dětí s vyšším osobnostním potenciálem.
- Zvýšit vzájemnou komunikaci a informovanost MŠ a ZŠ v zájmu zlepšení návaznosti obou druhů škol a usnadnění přechodu dětí do základního vzdělávání a na zjištění ve vzdělávání účinně reagovat.
- Pro inovace ve vzdělávání, vzdělávání pedagogických pracovníků a podporu úspěšnosti dětí při přechodu z MŠ do ZŠ využívat připravovaných šablon.
- Nastavením efektivního systému autoevaluace v ŠVP a jeho důslednou realizací zajišťovat zvyšování kvality práce školy.

Předškolní vzdělávání – zřizovatelé

- Reagovat na demografický vývoj při budování kapacit MŠ tak, aby bylo zajištěno každému dítěti místo v MŠ od tří let. V regionech s větším migračním saldem zabezpečit potřebná místa v MŠ i pro nespádové děti.
- Podporovat docházku dětí do MŠ od tří let, zejména u dětí ze sociokulturně znevýhodněného prostředí. Prostřednictvím case managementu realizovat opatření pro vyhledávání rodin, které dlouhodobě do předškolního vzdělávání děti nezapojují. Využívat koordinovaného přístupu pro zajištění pravidelné docházky dětí do MŠ zejména u dětí v povinném předškolním vzdělávání.
- Zvyšovat prestiž zřizovaných mateřských škol a jejich významu pro celoživotní učení dětí v očích veřejnosti, poukazovat na odbornost pedagogů a jejich profesionální přístup v záležitostech předškolního vzdělávání.
- Při pravidelném hodnocení diskutovat s řediteli škol o jejich koncepčních záměrech a o strategiích k dosahování těchto záměrů. Při hodnocení ředitelů škol se zaměřit na kvalitu vzdělávání a procesy pedagogického řízení školy s využitím kritérií ČŠI a výstupů z inspekční činnosti.
- Prostřednictvím MAP vytvářet podmínky pro sdílení zkušeností a příkladů dobré praxe. Podporovat profesní růst ředitelů v oblasti řízení školy a odborný růst pedagogů, zejména zlepšování jejich pedagogických kompetencí.

Základní vzdělávání – školy

- V rámci strategického řízení (koncepce rozvoje školy) formulovat dílčí kroky potřebné pro naplňování stanovených cílů a jejich realizaci průběžně vyhodnocovat.
- Při vyhodnocování procesů řízení věnovat více pozornosti pedagogickému vedení.
- Častěji sestavovat a využívat plány osobního rozvoje pedagogů a dávat je do souladu s potřebami školy. Motivovat pedagogy k účasti na dalším vzdělávání i s jiným zaměřením než na konkrétní vyučovací předmět. K dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků intenzivně využívat odborně připravené webináře zaměřené na rozvoj pedagogických kompetencí v oblasti metod a forem vzdělávání i v oblasti individualizace vzdělávání na základě pedagogického diagnostikování, které jsou školám volně k dispozici.
- Zvyšovat kompetence učitelů v oblasti metodického vedení asistentů a efektivní spolupráce s nimi (zejm. koordinace a delegování činností).

- Podporovat vzájemné hospitace pedagogů i jejich společné plánování a vedení výuky, a to zvláště ve školách, které mají vyšší podíl nekvalifikovaných učitelů.
- Věnovat pozornost potřebám žáků při výuce českého jazyka. Propojovat učitele 1. a 2. stupně.
- Koncipovat výuku tak, aby cílem bylo vědomé a aktivní vzdělávání každého žáka. Zařazovat promyšleně kooperativní formy učení.
- Při plánování, přípravě a v průběhu výuky zohledňovat individuální potřeby žáků, další činnosti vztahovat k nejbližšímu možnému rozvoji každého z nich.
- V oblasti wellbeingu se zaměřit na zlepšení komunikace mezi žáky a učiteli a na práci se vztahy v třídních kolektivech.
- Podporovat fungování žákovských parlamentů či obdobných orgánů. Zapojením žáků do rozhodovacích procesů školy se nejen posiluje jejich pocit sounáležitosti a odpovědnosti, ale také se rozvíjí sociální a občanské kompetence žáků.
- Individualizaci výuky a osobnostní rozvoj žáků podpořit zvýšeným důrazem na rozvoj kompetencí učitelů v oblasti vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných a výuky v multikulturním či vícejazyčném prostředí.
- V oblasti předcházení školní neúspěšnosti se zaměřit na zlepšení komunikace mezi zákonnými zástupci a školou z hlediska cílů a výsledků vzdělávacího procesu a na důslednou kontrolní činnost a vyhodnocování opatření proti školní neúspěšnosti.
- Na základě podrobné analýzy vzdělávacích výsledků, např. výsledků testování, zejména částí s nižší úspěšností, přijímat opatření ke zvyšování kvality vzdělávání.

Základní vzdělávání – zřizovatelé

- V rámci MAP podporovat spolupráci mezi školami a aktivně reagovat na aktuální potřeby škol v regionu s ohledem na socioekonomická specifika území.
- Podporovat vznik a fungování platform (obdobu metodických kabinetů), které umožňují propojování učitelů i pracovníků školního poradenského pracoviště z různých škol.

Základní umělecké vzdělávání – školy

- Zaměřit se na formativní způsob hodnocení žáků a ve výuce uplatňovat sebehodnocení a vrstevnické hodnocení.
- V oblasti sebevzdělávání posílit u ředitelů pedagogický leadership a budoucí směřování školy provádět na základě zpracovaného strategického plánu rozvoje.
- Zaměřit vzdělávání pedagogických pracovníků také na rozšiřování dovedností v oblastech psychologie, moderní a speciální pedagogiky, které by mohly přispět ke zvýšení efektivity vzdělávacího procesu v oblasti práce se žáky s potřebou zvýšeného individuálního přístupu.
- Po dobu adaptačního období nastavit systémovou podporu pro začínající i uvádějící učitele.

Základní umělecké vzdělávání – zřizovatelé

- S ohledem na připravovanou revizi RVP ZUV motivovat ředitele škol k připravenosti na změny ve vzdělávání a posilovat u nich schopnost pedagogického lídrovství.
- Využívat potenciál spolupráce mezi zřizovanými subjekty, síťovat školy – větší míra spolupráce konzervatoří se základními uměleckými školami.

- Vedle rozmanitých aktivit spojených s kulturním životem v kraji nebo obci nadále podporovat ZUŠ především v naplňování stanovených cílů vzdělávání.

Tematická zpráva Kooperace při řízení výuky v základních školách

Shrnutí hlavních zjištění

Kooperace učitele s asistentem pedagoga alespoň v některých vyučovacích hodinách probíhá v rámci výuky na základních školách výrazně častěji než kooperace dvou učitelů. Na prvním stupni je tato spolupráce obvykle stabilní a probíhá s jedním konkrétním asistentem, zatímco na druhém stupni, kde učitelé vyučují větší počet tříd, dochází ke spolupráci s více asistenty.

Kooperace učitele s asistentem pedagoga

- Forma spolupráce mezi učitelem a asistentem pedagoga i míra zapojení asistenta do výuky se liší mezi prvním a druhým stupněm základní školy. Na prvním stupni se asistenti účelně zapojují do přípravy a vyhodnocování výuky a poskytují cílenou podporu žákům, zejména těm se speciálními vzdělávacími potřebami (dále také „SVP“), ale i žákům intaktním. Spolupráce s učitelem je obvykle intenzivnější a provázanější, včetně sdílení odpovědnosti při vedení výuky a řízení třídy. Naproti tomu na druhém stupni je zapojení asistenta méně intenzivní a jeho přínos je vnímán zdrženlivěji. Zatímco u žáků se SVP je jeho role většinou uznávána, u intaktních žáků bývá jeho vliv hodnocen méně pozitivně, a někteří učitelé dokonce zpochybňují jeho potřebnost nebo se obávají negativního dopadu na samostatnost žáků se SVP.
- Napříč stupni se asistenti aktivně podílejí na individualizaci a diferenciaci výuky především formou dovysvětlování učiva, pomoci při procvičování látky a kontrole porozumění. Výklad nové látky však nadále zůstává téměř výhradně v kompetenci učitele. Samostatně asistenti zajišťují spíše technickou a organizační podporu – pomáhají s pomůckami, zápisy a asistují při plnění úkolů. Na prvním stupni je jejich role navíc spojena i s výraznější podporou udržení kázně a pozornosti žáků.
- Pozitivní vliv asistenta pedagoga na různorodost výukových metod, aktivizaci žáků a podporu jejich vzájemné spolupráce byl zaznamenán zejména tehdy, pokud byli ve výuce přítomni alespoň dva asistenti. Tento efekt se projevil především ve výuce na druhém stupni, kde za těchto podmínek docházelo častěji k hlubší žákovské reflexi, diskusím a aktivnímu zapojení žáků do výuky.

Kooperace učitele s dalším učitelem

- Výuka vedená dvěma učiteli probíhá přibližně na jedné třetině škol, přičemž výrazně častější je na plně organizovaných školách než na školách pouze s prvním stupněm. Významný rozdíl je i v četnosti – na plně organizovaných školách je výuka vedená dvěma učiteli zařazována pravidelně, zatímco na školách s pouze prvním stupněm převládá její příležitostné využívání. Výuka vedená dvěma učiteli bývá většinou realizována jen v některých předmětech nebo specifických třídách, nikoli napříč všemi ročníky.
- Míra využití výuky vedené dvěma učiteli úzce souvisí s vedením školy, konkrétně s aktivním přístupem managementu, sdílenou vizí, strategickým řízením rozvoje školy a vedením pedagogického sboru.
- Nejčastější kombinací ve výuce vedené dvěma učiteli je situace, kdy oba učitelé mají praxi mezi 3 až 10 lety. Za pozornost stojí také relativně časté propojení začínajícího učitele (0–2 roky praxe) s velmi zkušeným kolegou (více než 25 let), které může sloužit

jako přirozená forma mentoringu. Tento typ výuky vedené dvěma učiteli přináší potenciál pro vzájemné obohacení – začínající učitel přináší do výuky nové přístupy, technologie a motivaci, zatímco zkušený učitel nabízí odborný vhled a profesní jistotu.

- Výuka vedená dvěma učiteli vede ke zvýšení rozmanitosti výukových metod a podporuje využívání náročnějších nebo diferencovaných úloh. Na prvním stupni byly častěji pozorovány úlohy zaměřené na zobecňování a řešení složitějších problémů, na druhém stupni pak rozvoj postojů žáků a využití chyb k učení. Značný efekt výuky vedené dvěma učiteli se projevil také v častějším zařazování skupinové práce, zejména na druhém stupni.
- Dalším přínosem výuky vedené dvěma učiteli je podpora žákovské aktivity včetně spolupráce a komunikace mezi žáky. Patrné to bylo zejména na druhém stupni, kde žáci mezi sebou častěji diskutovali při řešení zadaného úkolu a dialog mezi žáky byl podněcován i ze strany učitele.

Doporučení pro školy

- Zajistit metodické vedení a podporu asistentům pedagoga, se zvláštním zřetelem na začínající pracovníky.
- Systematicky budovat a rozvíjet efektivní spolupráci mezi učiteli a asistenty pedagoga, včetně jasného vymezení rolí, společného plánování výuky, reflexe a sdílení zkušeností.
- Důsledně sledovat a vyhodnocovat přínos zapojení asistenta pedagoga nebo dalšího učitele z hlediska kvality jejich podpory, účinnosti spolupráce s učitelem a dopadu na vzdělávací výsledky a rozvoj žáků.
- Cíleně podporovat složení dvojic učitelů s ohledem na odbornost, praxi a kvalifikaci, přičemž hlavní pedagogickou roli by měli zpravidla zastávat aprobovaní a zkušení učitelé. Propojením začínajících a zkušených učitelů vytvářet a rozvíjet systém přirozeného mentoringu jako účinného nástroje pro profesní rozvoj a adaptaci nových učitelů.
- V případech výuky vedené dvěma začínajícími učiteli zajistit odbornou podporu a metodické vedení, například prostřednictvím pravidelných konzultací či supervize.
- Pro efektivní výuku vedenou dvěma učiteli je klíčové jasně sdělovat žákům strukturu a cíle hodin a zajistit, aby výuka byla konzistentní a žáci přesně věděli, co se od nich očekává.
- Klást větší důraz na zajištění dostatečného časového prostoru pro profesní rozvoj, společnou přípravu a koordinaci výuky vedené dvěma učiteli. Podporovat systematické sdílení zkušeností a umožnit učitelům účast na specializovaných školeních zaměřených na efektivní spolupráci dvou pedagogů.

Tematická zpráva Vnější faktory ovlivňující kvalitu vzdělávání v základních školách

Tematická zpráva „Vnější faktory ovlivňující kvalitu vzdělávání v základních školách“ se věnuje zkoumání vlivů, které z vnějšího prostředí ovlivňují kvalitu vzdělávání na základních školách. Opírá se o rozsáhlý soubor dat získaných Českou školní inspekcí, zahrnující odpovědi ředitelů, učitelů a žáků, výsledky národních šetření i informace z externích zdrojů, jako jsou výkazy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy nebo data Českého statistického úřadu. Analýza

pokrývá více než 2 600 základních škol v období tří školních let (2021–2024). Zpráva ve vybraných oblastech zdůrazňuje, že je důležité zaměřit se na posilování vztahů mezi školami a jejich komunitami. Rodiče, místní organizace, neziskové subjekty a poradenské služby hrají nezastupitelnou roli v utváření vzdělávacího prostředí. Aktivní spolupráce s těmito partnery může výrazně přispět k prevenci rizikového chování žáků, zlepšení jejich výsledků a celkové atmosféry ve školách.

Role zřizovatelů škol – shrnutí a doporučení

- Transparentně alokovat rozpočtové prostředky s ohledem na specifické potřeby škol.
- Podporovat sdílení zdrojů a spolupráci mezi školami na regionální úrovni.
- Zavést strategické plánování zaměřené na dlouhodobý rozvoj škol, zejména v oblastech s horší socioekonomickou situací.

Vztahy a spolupráce se zákonnými zástupci žáků – shrnutí a doporučení

- Posilovat komunikaci a spolupráci mezi školou a rodiči.
- Vzdělávat učitele v oblasti práce s rodiči.
- Motivovat rodiče k aktivnímu zapojení do školního života prostřednictvím konzultací a workshopů.

Vztahy mezi školami a konkurence v regionu – shrnutí a doporučení

- Podporovat větší rozmanitost spolupráce mezi školami, například sdílení odborných pracovníků.
- Posílit roli zřizovatelů v organizaci spolupráce mezi školami.
- Zaměřit se na vyrovnaní podmínek mezi školami v regionu a eliminaci škodlivé konkurence.

Spolupráce škol s poradenskými zařízeními – shrnutí a doporučení

- Rozšířit praktickou spolupráci (např. návštěvy odborníků ve školách).
- Podporovat vzdělávání pedagogů v práci se žáky se speciálními potřebami.

Výskyt rizikového chování – shrnutí a doporučení

- Posílit preventivní programy zaměřené na klima školy.
- Rozvíjet spolupráci se školskými poradenskými zařízeními a rodinami.

Spolupráce s partnery a její přínosy – shrnutí a doporučení

- Posílit spolupráci s různými partnery v regionu.
- Podporovat vzájemnou výměnu zdrojů a dobré praxe.
- Zaměřit se na praktickou podporu znevýhodněných žáků.

Vnější faktory a kvalita vzdělávání – shrnutí a doporučení

- Posílit finanční a personální podporu škol.
- Zaměřit se na rozvoj pozitivního klimatu školy.
- Systematicky zapojit rodiny a místní partnery do vzdělávacího procesu.

Tematická zpráva Faktory ovlivňující přechod dětí z mateřské do základní školy

Cílem této tematické zprávy bylo detailněji identifikovat způsoby pedagogické práce v mateřských školách a v základních školách, které ovlivňují vzdělávací výsledky dětí a žáků a vedou k úspěšnému zvládnutí přechodu dětí do základních škol.

Hlavní zjištění

Navzdory prokazatelně pozitivnímu vlivu včasného zapojení dětí do předškolního vzdělávání na odpovídající školní připravenost, prevenci předčasných odchodů ze vzdělávání i pozdější úspěšnost ve vzdělávání stále existují regiony, ve kterých relativně vysoký podíl dětí zahajuje předškolní vzdělávání až v pěti letech. Přitom se ukazuje, že naplněnost mateřských škol není nijak výrazně limitujícím faktorem pro včasnější zahajování předškolního vzdělávání.

Mateřské školy se v nedostatečné míře věnují logopedické prevenci, ačkoli logopedické vady a poruchy řeči představují jednu z nejčastějších příčin odkladů povinné školní docházky a jako častý nedostatek z hlediska školní připravenosti je označují i učitelé 1. ročníku základních škol. Mateřské školy většinou pouze vyhledávají děti s narušenou komunikační schopností a doporučují je k diagnostice a odborné péči mimo mateřskou školu. Pouze dvě pětiny mateřských škol využívají služeb interního pedagogického pracovníka, jako je logoped, logopedický asistent či logopedický preventista, a pětina škol zajišťuje logopedickou prevenci a péči prostřednictvím služeb externího pracovníka docházejícího do MŠ.

Pedagogům mateřských škol se daří uplatňovat v praxi odborné znalosti a dovednosti, získané v rámci kurzů a seminářů zaměřených na metody a formy vzdělávání či nové a alternativní pedagogické směry, na vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami nebo na logopedickou prevenci. Další vzdělávání pedagogických pracovníků tak prokazatelně přispívá k větší individualizaci vzdělávání.

Nezanedbatelný vliv na průběh i výsledky vzdělávání má počet zapsaných, resp. přítomných dětí. Početnější třídy jsou asociovány s nižší mírou realizace pedagogické diagnostiky a individualizace vzdělávání. Velikost třídy se rovněž negativně projevuje v charakteru a frekvenci uskutečňované komunikace se zákonnými zástupci.

Pětina mateřských škol nedostává od základních škol žádnou zpětnou vazbu týkající se školní připravenosti dětí a více než třetina mateřských škol nevyhodnocuje úspěšnost dětí v dalším vzdělávání na základní škole. Přitom efektivní spolupráce mateřských a základních škol je významná jak z hlediska školní připravenosti budoucích žáků, tak i z pohledu adaptace nově nastupujících žáků na školní prostředí. Důležitou roli hrají nejenom aktivity organizované pro budoucí školáky a jejich zákonné zástupce, ale rovněž vzájemná informovanost mateřských a základních škol a poskytování zpětné vazby týkající se požadavků kladených na budoucí školáky.

Doporučení

- Podporovat zapojení dětí do předškolního vzdělávání dříve než v pěti letech, a to s ohledem na prokazatelné přínosy dlouhodobější účasti dětí v předškolním vzdělávání.

- Podporovat systematickou realizaci individualizace vzdělávací nabídky založené na kvalitní pedagogické diagnostice předškolních dětí.
- Podporovat pravidelnou komunikaci a spolupráci mateřských a základních škol za účelem zlepšení školní připravenosti dětí a sjednocení pohledu na potřebné schopnosti a dovednosti dětí.
- Podporovat pravidelnou komunikaci a spolupráci mateřských škol se zákonnými zástupci včetně předávání informací o výsledcích vzdělávání dětí, případných vzdělávacích obtížích či nedostatecích ve školní připravenosti.
- V rámci předškolního vzdělávání věnovat větší pozornost rozvoji schopností a dovedností, které jsou základními školami hodnoceny jako nedostatečné, větší důraz klást zejména na logopedickou prevenci a péči. Zajistit provázanost s realizací kvalitní pedagogické diagnostiky.
- Dle možností obohatit nabídku aktivit usnadňujících adaptaci žáků při přechodu do základního vzdělávání.
- Budovat vstřícné prostředí, akceptující různorodost dětí a žáků.
- Posílit další vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřené na prožitkové učení, divergentní myšlení, oceňování projevů a výkonů dětí vzhledem k jejich možnostem (zohledňujících jejich individualitu).

Tematická zpráva Přírodovědná gramotnost a přírodovědné vzdělávání na základních a středních školách

Vzhledem k prioritní oblasti MAP Brno Podpora přírodovědného vzdělávání ve školách se realizační tým a aktéři v území zabývali také zprávou ČŠI, jejímž cílem bylo ověřit dosaženou úroveň ve vybraných aspektech přírodovědné gramotnosti žáků 1. ročníku středních škol, tj. žáků, kteří aktuálně ukončili základní vzdělávání. Dalším cílem zprávy bylo zhodnotit kvalitu podmínek a průběhu přírodovědného vzdělávání na střední škole a na 2. stupni základních škol a v odpovídajících ročnících víceletých gymnázií, a to s důrazem kladeným na přírodovědné vzdělávací obory, a formulovat navazující doporučení k rozvoji přírodovědné gramotnosti žáků a zvyšování kvality přírodovědného vzdělávání na úrovni školy, zřizovatele i systému. Při nastavení podoby šetření reflektovala Česká školní inspekce jeho zaměření na žáky na přechodu mezi základním a středním vzděláváním. Dosažená úroveň přírodovědné gramotnosti žáků 1. ročníku středních škol i jejich postoje k přírodním vědám jsou bezesporu zásadním způsobem ovlivněny děním na 2. stupni základních škol.

Doporučení pro školy

- Systematicky utvářet podmínky pro efektivní zařazování situací aktivního učení v přírodovědném vzdělávání a pro posilování předmětové integrace kolem významného přírodovědného tématu – např. podpora změny ze strany vedení školy, profesní příprava pedagogů, spolupráce při plánování výuky a utváření metodických návodů a námětů, zajišťování materiálních a prostorových podmínek a další.

- Pokračovat v zařazování praktických příkladů v přírodovědném vzdělávání, při výběru příkladů klást důraz na vysvětlení užitečnosti přírodních věd pro život žáků, vzít do úvahy vnímaný respekt žáků především vůči fyzice a chemii.
- Věnovat vysokou pozornost žákům, kteří jsou více ohroženi neúspěchem v přírodovědném vzdělávání (např. sociálně znevýhodnění, upadající zájem o zlepšování v přírodovědných předmětech).

Doporučení pro zřizovatele

- Nadále podporovat zřizované školy v zajištění personálních, materiálních a prostorových (technických) podmínek přírodovědného vzdělávání.
- Systematicky sledovat kvalitu přírodovědného vzdělávání ve zřizovaných školách.

Výstupy zprávy PISA 2022

Národní zpráva PISA 2022 obsahuje přehled nejdůležitějších zjištění o úrovni matematické, čtenářské a přírodovědné gramotnosti patnáctiletých žáků v České republice v kontextu všech zapojených zemí a regionů (37 zemí OECD a 44 partnerských zemí). Kompetenční pojetí testů PISA se soustředí především na schopnost praktického využití znalostí, které si žáci osvojili ve škole, v autentických situacích, s nimiž se mohou setkat v běžném životě. Tímto se šetření PISA odlišuje od jiných velkých mezinárodních šetření, která ve větší míře vycházejí z obsahu národních kurikul. Důležitou složku šetření představuje vedle kognitivních testů rovněž sada kontextových dotazníků, jejichž cílem je pomoci vysvětlit variace ve výsledcích různých skupin žáků a shromáždit informace například o rodinném zázemí žáků, postojích žáků k učení či podmínkách výuky ve škole. Hlavní doménou v PISA 2022 byla matematická gramotnost.

V matematické gramotnosti se Česká republika zařadila mezi země s nadprůměrným výsledkem. Statisticky významně lepšího výsledku dosáhli žáci devíti zemí, žáci dalších dvanácti zemí pak měli výsledky s českými žáky srovnatelné, nebyl zjištěn statisticky významný rozdíl.

V oblasti přírodovědné gramotnosti se Česká republika zařadila mezi země se statisticky významně lepším výsledkem, než činil průměr zemí OECD a průměr zemí EU. Žáci celkem 11 zemí byli v testu přírodovědné gramotnosti úspěšnější než čeští žáci, z evropských zemí se jednalo o žáky Estonska a Finska. Dalších 11 zemí mělo srovnatelné výsledky s Českou republikou.

Také v oblasti čtenářské gramotnosti dosáhli čeští žáci dosáhli stejně jako v případě matematické a přírodovědné gramotnosti nadprůměrného výsledku v porovnání s průměrem členských zemí OECD. Lepšího výsledku, než jaký prokázali čeští žáci, dosáhli žáci celkem dvanácti zemí. Srovnatelné výsledky s českými žáky mělo celkem 6 zemí.

Česká republika na druhou stranu patří k zemím, kde byl zjištěn statisticky významný rozdíl mezi chlapci a dívkami, chlapci si vedli v matematické gramotnosti průměrně o sedm bodů lépe.

S poklesem průměrných výsledků v matematické gramotnosti se pojí také změna v zastoupení dívek a chlapců v dovednostních úrovních. V průměru zemí OECD se nachází 32 % dívek a 31 % chlapců pod druhou dovednostní úrovní. V České republice spadá do skupiny žáků

s nejslabšími matematickými dovednostmi 26 % chlapců, respektive 25 % dívek. Naopak výborných výsledků z páté a šesté dovednostní úrovně dosáhlo v průměru zemí OECD 11 % chlapců a 7 % dívek. Také v České republice byl mezi nejlepšími žáky o něco větší podíl chlapců (12 %) než dívek (9 %). Lepší výsledky v matematice u chlapců dokládá rovněž rozsáhlé národní zjišťování výsledků žáků v 5. a 9. ročnících základních škol a víceletých gymnázií realizované Českou školní inspekci v roce 2022. Rozdíly mezi českými chlapci a dívkami byly dále zjištěny již na úrovni 4. ročníku, jak ukázalo mezinárodní šetření TIMSS v roce 2019. Chlapci dosáhli lepšího průměrného výsledku než dívky a rovněž jejich zastoupení v nejvyšších vědomostních úrovních výrazně převýšilo podíl dívek. 28 % chlapců ve 4. ročníku bylo identifikováno jako velmi sebejistých v matematice. V případě dívek se jednalo o 17 %.

Na rozdíl od matematiky vynikají dívky nad chlapci v oblasti čtenářské gramotnosti. S výjimkou dvou zemí dosáhly ve všech zemích EU a OECD dívky lepšího výsledku. Průměrný rozdíl v zemích EU činí 27 bodů a v zemích OECD 24 bodů. Také v případě českých žáků jsou rozdíly mezi dívkami a chlapci výrazné. Rozdíl 29 bodů je v mezinárodním srovnání nadprůměrný. Nejvyrovnanější výsledky českých žáků byly zjištěny v oblasti přírodovědné gramotnosti, v níž se významné rozdíly mezi chlapci a dívkami neprojeví.

Šetření PISA také dlouhodobě sleduje souvislost mezi výsledky žáků a jejich socioekonomickým zázemím a ukazuje, že mezi jednotlivými zeměmi existují značné rozdíly v tom, nakolik domácí prostředí žáků predikuje jejich školní úspěšnost.

Česká republika se dlouhodobě řadí k zemím, kde úspěch žáků závisí v nadprůměrné míře na jejich rodinném zázemí, na což dlouhodobě poukazují analýzy mezinárodních a národních výsledků vzdělávání. Výsledky PISA 2022 ukazují, že až 22 % rozdílů ve výsledcích českých žáků v matematické gramotnosti může být vysvětleno variabilitou v jejich socioekonomickém zázemí. V mezinárodním srovnání se jedná o čtvrtou nejvyšší hodnotu. Může to být dáno mimo jiné tím, že v České republice existují relativně velké rozdíly mezi školami, pokud jde o skladbu jejich žáků a jejich úspěšnost, a naopak menší rozdíly uvnitř těchto škol. Úspěch žáka se do značné míry odvíjí od toho, jakou školu navštěvuje, a protože za volbu školy zodpovídají především rodiče, není překvapivé, že žáci z lépe situovaných rodin mají obecně vyšší šanci navštěvovat školu, v níž většina spolužáků bude pocházet z podobně lépe situovaného prostředí. Naopak žáci pocházející z rodin, kde je vzdělání přikládána nižší váha, budou s vyšší pravděpodobností navštěvovat školu, v níž se ve vyšší míře nachází žáci méně úspěšní či méně motivovaní. Vyspělé vzdělávací systémy usilují o to, aby všichni žáci měli srovnatelné vzdělávací příležitosti a aby školy dokázaly kompenzovat nerovnosti způsobené rozličným socioekonomickým zázemím žáků. Žáci by měli mít stejné šance rozvíjet svůj potenciál bez ohledu na to, jakou školu navštěvují, a je tedy žádoucí, aby se školy v jednotlivých vzdělávacích systémech kvalitativně méně lišily mezi sebou navzájem a zároveň aby skladba žáků uvnitř škol byla co nejširší.

Doporučení

- Napříč všemi stupni vzdělávání věnovat zvýšenou pozornost negativním postojům a obavám žáků vůči matematice. U žáků s nižší úrovní matematických dovedností rozvíjet pozitivní nastavení jejich mysli, eliminovat obavy z řešení obtížnějších úkolů

a motivovat žáky k úsilí např. prostřednictvím čtenějšího propojování probírané látky se situacemi každodenního života. Učit se pracovat s chybou.

- Podporovat u všech žáků přesvědčení, že s vynaložením potřebného úsilí mohou dosahovat lepších výsledků a zvyšovat tak motivaci žáků ke vzdělávání. Rozvíjet růstové myšlení nejen u žáků, ale také u učitelů, kteří významně přispívají k sebedůvěře a motivaci žáků.
- Modelovat žákům způsob přemýšlení nad řešením úloh, podporovat vzájemnou diskuzi žáků nad způsoby řešení. Podněcovat hlubší úvahy žáků a rozvíjet jejich kritické myšlení a analytické schopnosti.
- V hodinách matematiky po žácích častěji vyžadovat vysvětlení postupů řešení a obhájení svých řešení. Vést žáky k tomu, aby vždy své řešení zhodnotili a posoudili jeho smysluplnost v kontextu zadání úlohy.
- Zařazovat do výuky tzv. gradované úlohy, aby jednotliví žáci řešili úlohy odpovídající svou obtížností jejich znalostem a dovednostem. Všichni žáci tak mají možnost zažívat radost z úspěchu, což je může následně motivovat k řešení dalších úloh a umožňuje jim reálněji ohodnotit své schopnosti.
- Na nižších i vyšších stupních školy se zajímat o rodinné zázemí žáků. Přistupovat k žákům s různým socioekonomickým statusem bez předsudků a usilovat o eliminaci negativních vlivů pramenících z méně podnětného domácího prostředí. Při spolupráci s rodiči s nižším zájmem o vzdělávání žáků posilovat citlivou komunikaci a empatický přístup, posilovat důvěru a usilovat o maximální zapojení rodičů do procesu vzdělávání dětí.
- Zvyšovat zapojení zřizovatelů škol do zkvalitňování pedagogického procesu ve školách například prostřednictvím Místního akčního plánu rozvoje vzdělávání. MAP podporuje mimo jiné spolupráci různých aktérů ve vzdělávání s cílem zlepšit začlenění znevýhodněných žáků a zajistit rovný přístup ke vzdělávání pro všechny žáky.
- Posilovat úlohu školních poradenských pracovišť v systému podpory žáků učebních oborů středních škol pocházejících z méně podnětného rodinného prostředí. Zavádět strategie včasné pedagogické diagnostiky a analýzy školní neúspěšnosti s cílem snižovat míru předčasných odchodů ze vzdělávání. Snažit se, aby zavedená opatření byla v praxi nejen nabízena, ale žáky také skutečně využívána.
- Dbát na kvalitní a příznivé třídní klima a zavádět příslušná opatření především ve větších třídách, které jsou častěji postiženy disciplinárními problémy. Posilovat kompetence učitelů ke zvládání potenciálních disciplinárních problémů, např. prostřednictvím podpory dalšího vzdělávání učitelů v oblasti chování žáků a vedení třídy. Inspirovat se školami, kterým se daří vytvářet příznivou a přátelskou atmosféru a předcházet rizikovému chování žáků prostřednictvím vhodných preventivních opatření.
- Věnovat dostatečnou pozornost duševní pohodě žáků, např. prostřednictvím zapojování do preventivních pro gramů pro žáky. Vytvářet ve škole podmínky pro tzv. nespecifickou prevenci zaměřenou na vytváření pozitivních vztahů ve škole.
- Usilovat o rozvoj potenciálu nadaných, talentovaných a mimořádně nadaných žáků. Využít procesu revize rámcových vzdělávacích programů k revizi systému podpory

těchto žáků. Zlepšovat diagnostické prostředky ke včasné identifikaci takových žáků ve školách za účelem cílené implementace podpory těchto žáků.

- Kontinuálně rozvíjet čtenářské dovednosti nejen v hodinách českého jazyka a literatury, ale ve všech ostatních předmětech včetně matematiky a přírodních věd. Kvalitní čtenářské dovednosti jsou základem pro úspěšné řešení úloh a podporují kladný vztah k předmětům.

Výstupy ze šetření TALIS

Realizační tým se společně s dalšími aktéry zabýval také výstupy mezinárodního šetření TALIS o vyučování a učení (Teaching and Learning International Survey) je projektem OECD v oblasti vzdělávání a specifickým šetřením orientovaným na učitele a ředitele škol. Cyklus tohoto šetření byl pětiletý (2008, 2013, 2018) a posunul se na šestiletý (2024). V České republice odpovídá za přípravu, realizaci a vyhodnocování tohoto šetření Česká školní inspekce.

Šetření TALIS je prvním mezinárodním šetřením, ve kterém je sledováno školní prostředí, kde probíhá vyučování, a podmínky, ve kterých učitelé a ředitelé pracují. Představuje důležitou zpětnou vazbu, která má sloužit jako podklad ke zlepšení podmínek pro učitele, zvýšení jejich spokojenosti při vykonávání své profese, a tím zefektivnění celé vzdělávací politiky. Šetření také umožňuje doplnit důležité informace potřebné k porovnávání vzdělávacích systémů jednotlivých zemí a identifikovat příklady dobré praxe. Základní modul šetření TALIS je zaměřen na úroveň ISCED 2 (mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání podle UNESCO), která v České republice odpovídá druhému stupni základní školy a nižšímu stupni víceletého gymnázia. Do TALIS je v každé zemi zapojeno minimálně 150 škol. TALIS ve většině zapojených států včetně České republiky probíhá formou elektronického dotazování. V TALIS jsou využívány dva dotazníky – pro ředitele školy a pro učitele.

Šetření TALIS mapuje v mezinárodním kontextu názory a postoje učitelů a ředitelů škol k tématům profesního rozvoje, výuky, pedagogického vedení apod.

Analýza dat umožňuje jednotlivým zemím zjistit, které další státy se potýkají s obdobnými problémy, a poučit se z různých přístupů ke vzdělávací politice. Ředitelé škol a učitelé poskytnou informace např. o tom, jakého se jim dostalo profesního vzdělání, o svých profesních postojích a postupech uplatňovaných při výuce, o tom, jak je práce učitelů sledována a hodnocena a jaké se jim dostává zpětné vazby a uznání. Otázky se dotýkají i dalších témat, jako je vedení školy, organizace práce a pracovní podmínky ve škole.

Snahou TALIS je průběžně sledovat a vyhodnocovat podmínky, které učitelé a ředitelé škol pro svou práci mají, a využívat získané informace jako podklad pro jejich zlepšování vedoucí ke zvýšení spokojenosti učitelů a ředitelů škol při výkonu jejich profese, a tím i ke zvýšení efektivity celého vzdělávacího systému.

V České republice se do TALIS 2018 z druhého stupně základní školy a nižšího stupně víceletého gymnázia zapojilo celkem 219 škol a přes 3 400 učitelů.

V současné době je realizován čtvrtý cyklus TALIS, do kterého je zapojeno téměř 50 států. Pilotní sběr dat cyklu TALIS 2024 v ČR proběhl v období března 2023. Hlavní sběr dat v ČR

proběhl v období března a dubna 2024. Zveřejnění zjištění z TALIS 2024 je plánováno na podzimní měsíce 2025.

Shrnutí vybraných výstupů ze šetření TALIS 2018:

Profesní rozvoj a sebedůvěra učitelů

- Subjektivně vnímaná profesní zdatnost českých učitelů je v oblasti motivace a aktivního zapojování žáků do výuky v porovnání s EU velmi podprůměrná a patří k nejnižším v rámci celého šetření TALIS. Ve srovnání s šetřením TALIS 2013 však v TALIS 2018 v této oblasti došlo k výraznému zlepšení. Zkušenější učitelé (tj. s více než 5 lety praxe) hodnotí svoji zdatnost v oblasti kázeňského řízení třídy lépe než učitelé méně zkušení, ti zase lépe hodnotí své schopnosti podpořit vzdělávání žáků pomocí digitálních technologií.
- Čeští učitelé jsou pozitivněji naladěni na účast na aktivitách profesního rozvoje ve srovnání s je jejich kolegy ze zemí EU – ve výrazně nižší míře vnímají jako překážku v účasti na aktivitách profesního rozvoje např. nedostatek motivace či nedostatečnou podporu ze strany zaměstnavatele.
- K nejrozšířenějším formám profesního rozvoje mezi českými učiteli patří četba odborné literatury a kurzy či semináře prezenčního charakteru (uvedlo více než 80 % učitelů). Obě tyto aktivity se v České republice vyskytují významně častěji než v průměru zemí EU. Naopak podprůměrný podíl učitelů se zúčastnil vzdělávacích konferencí (28 %, průměr EU 43 %) či online kurzů (24 %, průměr EU 34 %).
- Učitelé, kteří deklarují pozitivní dopad aktivit profesního rozvoje na svou práci, vykazují vyšší míru spokojenosti v zaměstnání ve srovnání s učiteli, kteří takový pozitivní dopad nepocítují.
- Od roku 2013 výrazně stoupl podíl českých učitelů, kteří se zúčastnili aktivit profesního rozvoje zaměřeného na výuku žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (z 24 % na 53 %). Potřebu profesního rozvoje v této oblasti deklaruje 55 % českých učitelů. Naopak se snížil podíl učitelů, kteří se vzdělávali v oblasti využívání ICT ve výuce.
- Jak v případě formálních, tak neformálních zaškolovacích aktivit převyšuje účast učitelů v České republice velmi výrazně účast jejich kolegů v zemích EU. Pouze přibližně jedna třetina českých učitelů (35 %) se dle svého tvrzení nezapojila do žádné z uvedených forem zaškolovacích aktivit, což je o 23procentních bodů méně, než činí průměr EU.
- V ČR se ve srovnání s EU výrazně méně využívá týmová výuka. Ve třídě společně s jinými učiteli vyučuje alespoň jednou za měsíc pouze 7 % českých učitelů (průměr EU 26 %). 61 % českých učitelů společnou výuku nepraktikuje nikdy (průměr EU 45 %).
- V ČR se během své praxe všichni učitelé (99 %) setkali s nějakou formou zpětné vazby, nejčastěji ji obdrželi od ředitele školy nebo členů týmu vedení školy (95 % učitelů). 73 % učitelů v České republice uvádí pozitivní dopad zpětné vazby na svůj styl výuky (u učitelů mladších 30 let je to 82 %). V průměru zemí EU deklaruje pozitivní dopad zpětné vazby 66 % učitelů.
- Překážky účasti na profesním rozvoji: Pro přibližně 51 % českých učitelů představuje překážku v účasti na profesním rozvoji kolize s pracovním rozvrhem, přibližně 1/3 učitelů vnímá nedostatek času kvůli rodinným povinnostem, nedostatek motivace

a finanční náročnost profesního vzdělávání. Od roku 2013 se nejvíce snížil podíl učitelů, kteří jako překážku označili nedostatečnou podporu zaměstnavatele (z 21 % na 15 %), vysokou cenu školení (z 36 % na 30 %) a nedostatek motivace (z 38 % na 31 %). Vzrostl naopak počet učitelů, kteří se neúčastní aktivit profesního rozvoje z časových důvodů.

Efektivní vzdělávání a vnímaný vliv na práci

- Prezenční kurzy/semináře byly navštěvovány učiteli druhého stupně ZŠ stejně jako kolegy z víceletých gymnázií, rozdíl byl zaznamenán ve vyšší účasti pedagogů gymnázií na online kurzech a exkurzích. 78 % českých učitelů hodnotí, že jejich účast na vzdělávacích aktivitách měla pozitivní vliv na jejich profesní rozvoj, což odpovídá průměru EU. Činnosti profesního rozvoje, které měly nejpozitivnější vliv na výuku učitelů, byly v České republice hodnoceny především z hlediska kvality obsahu. Nejčastěji byly charakterizovány následovně: „vycházely z mých předchozích vědomostí“, „měly srozumitelnou strukturu“, „vhodně se soustředily na obsah potřebný k výuce mých předmětů“.
- Z výsledků TALIS 2018 vyplývá, že čeští učitelé se nejvíce účastní vzdělávání zaměřeného na prohlubování faktických znalostí a vědomostí v předmětech, které vyučují, na pedagogické kompetence pro výuku a výuku žáků se SVP (rozdíl oproti roku 2013: v roce 2013 činil průměr ČR 24 %, v roce 2018 54 %). Velká potřeba vzdělávání byla zaznamenána také v oblasti chování žáků a vedení třídy. Učitelé také vykazují velkou potřebu se vzdělávat v IT dovednostech – 13 % učitelů cítí velkou potřebu, 38 % střední potřebu tohoto vzdělávání.
- Téměř všichni čeští učitelé hodnotí pozitivně vztahy mezi učiteli a žáky, 98 % učitelů souhlasí s tvrzením, že potřebuje-li žák pomoc, škola mu ji poskytne, 96 % s tvrzením, že většina učitelů věří, že úspěch žáků je důležitý. Podle 87 % dotázaných se učitelé v dané škole na sebe mohou spolehnout.

Vnímané překážky výuky

- V časovém srovnání s šetřením TALIS 2013 považuje větší podíl ředitelů nedostatek učitelů s kompetencí učit žáky se speciálními vzdělávacími potřebami za překážku, která do určité míry, docela ano nebo do velké míry brání poskytování kvalitní výuky (27 % v TALIS 2013, 80 % v TALIS 2018). Toto zvýšení lze dát do souvislosti s podporou inkluze v českých školách a z ní pramenící zvýšenou poptávkou po učitelích s příslušnými kompetencemi.
- Jako nejčastější překážku pro poskytování kvalitní výuky je řediteli vnímán nedostatek podpůrného personálu, nedostatek času pro pedagogické vedení a již zmíněný nedostatek učitelů s kompetencí učit žáky se SVP.
- Jedna třetina českých učitelů se v rámci svého formálního vzdělávání setkala s výukou v pro středí s různě nadanými žáky. Jedná se o nejnižší podíl ze všech zemí TALIS (průměr EU činí 58 %). Mezi začínajícími učiteli je tento podíl vyšší (45 %), zůstává však nejnižší ze zapojených zemí. Čeští učitelé rovněž vykazují nejnižší míru připravenosti na výuku v této oblasti, což může představovat významnou překážku v zavádění inkluzivního prostředí v českých školách.

- Ředitelé v ČR nejvíce vnímají nedostatek podpůrného personálu (36 % ředitelů), nedostatek času pro pedagogické vedení (34 %), nedostatek učitelů s kompetencí učit žáky se SVP (30 %). Obdobně jsou tyto aspekty hodnoceny také v EU. Nejméně vnímají čeští ředitelé jako překážku nedostatek nebo nevhodnost učebních materiálů (3 %), nedostatek učitelů schopných vyučovat žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí (5 %) a nedostatek učitelů odborné přípravy (5 %).

Proměny výuky

- Výrazně podprůměrný ve srovnání s průměrem EU je podíl českých učitelů, kteří se cítili připraveni na výuku průřezových dovedností (28 %), a to i přesto, že necelá polovina učitelů v ČR (47 %) měla tuto oblast zahrnutou ve svém formálním vzdělávání (u začínajících učitelů činí tento podíl 67 %). Zde lze spatřovat možnou překážku rozvoje mezipředmětových dovedností a klíčových kompetencí.
- Čeští učitelé ve velké míře využívají strategie podporující jasnost a srozumitelnost výuky, avšak jen málo využívají strategie aktivující u žáků náročnější kognitivní procesy (strategie často spojené se skupinovou prací či řešením problémů) a jen zřídka žákům ve výuce umožňují samostatnou práci po delší časové období či využití informačních a komunikačních technologií.
- Hodnocení otevřenosti vůči inovacím z pohledu učitelů je v evropských zemích EU v průměru nižší než ve všech státech zapojených do TALIS 2018. V porovnání s EU pak nižší podíl českých učitelů souhlasí či rozhodně souhlasí s tvrzením, že „Většina učitelů v této škole je otevřena změnám“ a „Většina učitelů v této škole se snaží přicházet s novými myšlenkami v oblasti výuky a vzdělávání“. Pozitivněji vnímají otevřenost změnám učitelé s délkou praxe do 5 let (v porovnání s učiteli s praxí nad 5 let). Otevřenost školy inovacím však pozitivněji, než v průměru EU vnímají čeští ředitelé.
- Čeští učitelé málo využívají strategie aktivující u žáků náročnější kognitivní procesy, tedy např. skupinové práce nebo skupinové řešení úkolů. Konkrétně jde o úlohy vyžadující kritické myšlení (ČR 40 %, EU 60 %), samostatné rozhodnutí o postupu řešení složitější úlohy (ČR 33 %, EU 39 %), rozdělování do menších skupin (ČR 27 %, EU 47 %), zadávání úloh s nejasným řešením (ČR 11 %, EU 34 %). Mezi všemi zeměmi zapojenými do TALIS 2018 má ČR spolu s Rakouskem nejnižší podíl učitelů, kteří zadávají úlohy s nejasným řešením (12 %) nebo dělí žáky do menších skupin, aby měli možnost nalézt společné řešení (28 %). ČR má také druhý nejnižší podíl v případech zadávání úloh vyžadujících kritické myšlení.
- Podobně pak za spíše negativní zjištění lze považovat, že čeští učitelé uvádějí jen zřídka využívání takových výukových strategií, které žákům umožňují samostatnou práci po delší časové období nebo využití informačních a komunikačních technologií.
- Z pohledu učitelů je hodnocení otevřenosti vůči inovacím v EU v průměru nižší, než ve všech státech zapojených do TALIS 2018. Obecným rysem nejen v ČR je větší otevřenost inovacím mladších učitelů oproti starším. Proti tomu naopak ředitelé škol uvádějí otevřenost inovacím školy jako celku a vnímají také vysokou míru autonomie škol, která jim v tomto ohledu umožňuje široké spektrum možností.

Učitelská profese

- Celých 90 % učitelů v ČR je dle svého vyjádření ve svém zaměstnání celkově spokojeno a 58 % českých učitelů se domnívá, že výhody učitelského povolání jednoznačně převažují nad jeho nevýhodami (průměr EU 71 %). Mezi mladšími učiteli do 30 let je tento podíl výrazně vyšší (68 %) než mezi jejich kolegy staršími 50 let (52 %). Učitelskou profesí by si znovu zvolily tři čtvrtiny českých učitelů.
- Volba učitelské profese je v České republice podmíněna především motivy společenského charakteru, jako je možnost ovlivnit rozvoj dětí a mládeže či být prospěšný pro společnost. V podstatně nižší míře jsou učitelé motivováni aspekty učitelské profese, jako je jistota práce, spolehlivý příjem či stabilní kariéra. S výjimkou několika málo zemí je převaha společenských motivů nad motivy osobními patrná ve všech zemích TALIS. V České republice, stejně jako v celé řadě dalších evropských zemí, smýšlejí učitelé o svém povolání méně pozitivně, než jak je vnímá společnost. Pouhých 16 % českých učitelů se domnívá, že si společnost váží profese učitele, přičemž tento podíl je vyšší mezi začínajícími učiteli (21 %).
- Každý desátý učitel v ČR pociťuje v práci do velké míry stres. Započítáme-li i učitele, kteří pociťují stres docela, jedná se o celou třetinu učitelů v českých školách. Míra pociťovaného stresu je o něco nižší u mužů. Nejčastěji uváděným zdrojem stresu je v České republice příliš mnoho administrativní práce (uvádí 61 % učitelů, průměr EU 53 %).

Podpora začínajících učitelů

- Zaškolovací aktivity jsou zde chápány tak, aby podporovaly začleňování nových učitelů do jejich povolání a aby podporovaly zkušené učitele, kteří jsou na škole noví. Mohou probíhat v rámci formálně strukturovaného programu (dohled zkušeného učitele, schůzky s ředitelem, mentoring), nebo mohou být uspořádány neformálně jako samostatné aktivity (spolupráce s jinými novými učiteli). Dle vyjádření ředitelů mají noví učitelé podstatně vyšší přístup k neformálním zaškolovacím aktivitám (82 %, průměr EU 71 %) než k formálně strukturovaným (35 %, průměr EU 55 %). 31 % českých učitelů se účastnilo formálního zaškolovacího programu během svého prvního zaměstnání, 30 % učitelů se účastnilo formálního programu. 43 % učitelů se neúčastnilo žádného zaškolení, průměr EU činí 61 %, trend zaškolování začínajících učitelů je ale stoupající. Nejčastějšími formami zaškolení, které uváděli začínající učitelé, byly naplánované schůzky s ředitelem a/nebo se zkušenými učiteli, dohled ředitele a/nebo zkušených učitelů a spolupráce s jinými novými učiteli (zúčastnilo se 80 % a více učitelů, přičemž více než 90 % učitelů pracuje ve škole, kde jsou dle vyjádření ředitelů tyto aktivity dostupné). Téměř 2/3 ředitelů dále uvedlo, že učitelé nemají přístup k programu mentorování (průměr EU 35 %). Mentora má v ČR přiděleno 26 % začínajících učitelů (délka praxe do 5 let (průměr EU 19 %).

Vedení školy

- Čeští ředitelé mají v mezinárodním srovnání výjimečně vysokou míru autonomie při rozhodování o lidských zdrojích, rozpočtu, pravidlech a postupech ve škole i kurikulu a výuce. Více než 90 % z nich uvedlo, že hrají klíčovou roli při rozhodování o jmenování či přijímání učitelů, propouštění učitelů, stanovování nástupních platů, využívání prostředků z rozpočtu školy, zvyšování platů učitelů nebo přijímání žáků do školy.

- Čeští ředitelé jsou zavaleni administrativní prací. Oproti svým kolegům v Evropské unii se větší podíl ředitelů často či velmi často věnuje v práci kontrole postupů a výstupů školní administrativy (86 % oproti 73 % v EU), administrativním úkonům a schůzkám věnují v průměru 40 % pracovního času (nejvíce v rámci celé EU) a pro 93 % ředitelů je přemíra administrativní práce zdrojem stresu.
- Spolupráce ředitelů s řediteli jiných škol je spíše výjimečná. V rámci EU je v ČR nejnižší podíl ředitelů, kteří často či velmi často spolupracují na obtížných pracovních úkolech s řediteli jiných škol (18 % oproti 38 % v EU).
- Rodiče a zákonní zástupci žáků jsou málo zapojováni do života školy. Například ve srovnání s EU jsou rodiče či zákonní zástupci dětí v menší míře zastoupeni v týmu vedení školy (ve 13 % škol oproti 26 % v EU), menší podíl ředitelů často nebo velmi často podává rodičům nebo zákonným zástupcům informace o škole a o výkonech žáků (55 % oproti 62 % v EU), ředitelé v průměru tráví menší část své pracovní doby interakcemi s rodiči či zákonnými zástupci žáků (8 % oproti 11 % v EU) a menší podíl ředitelů souhlasí s tím, že docela či do velké míry jsou rodiče nebo zákonní zástupci zapojováni do školních aktivit (28 % oproti 50 % v EU).

Specifická část analýzy včetně hodnocení stávajícího stavu základních gramotností, klíčových kompetencí a inkluzivity na území MAP Brno

Pro vytvoření popisu stávajícího stavu základních gramotností, klíčových kompetencí a inkluzivity na území MAP Brno bylo kromě zdrojů uvedených v předcházející části dokumentu, využito několik dalších zdrojů, k nimž patří zejména dotazníková šetření realizovaná MŠMT ČR v OP VVV v návaznosti na Šablony I-III, dotazníková šetření provedená realizačním týmem, data společnosti PAQ Research vycházející z tematické zprávy ČŠI ČR Vyhodnocení výsledků vzdělávání žáků 5. a 9. ročníků základních škol a víceletých gymnázií (2022) a podklady pro ORP Brno-město poskytnuté realizačnímu týmu Odborem sociálního začleňování Ministerstva pro místní rozvoj ČR (Agentura).

Detailní popis stavu rovných příležitostí ke vzdělávání na území statutárního města Brna je pak řešen v samostatné zprávě.

Analýza dotčených cílových skupin

Proces akčního plánování a aktualizovaný dokument MAP se dotýká několika cílových skupin. Jejich přehled a rozbor je uveden níže. Obecně lze konstatovat, že spolupráce s cílovými skupinami je kvalitní.

Všechny cílové skupiny jsou z hlediska informování zahrnuty do aktivit Komunikačního plánu projektu, který stanovuje způsoby jejich informování. Plnění Komunikačního plánu je průběžně vyhodnocováno v termínech zpracování zpráv o realizaci projektu.

Vedení škol a školských zařízení a zřizovatelé

Cílovou skupinou projektu jsou vedoucí pedagogičtí pracovníci škol a školských zařízení na území města Brna zapojených do projektu a zástupci zřizovatelů ZŠ, MŠ a ZUŠ. Tato cílová skupina byla zapojena již do procesu přípravy projektové žádosti. Do projektu je tato cílová

skupina zapojena v rámci metodické a odporné podpory. V průběhu realizace projektu jsou vedoucí pedagogičtí pracovníci škol a školských zařízení do procesu akčního plánování zapojeni na pozicích Analytiků a konzultantů tvorby MAP a jako členové pracovních skupin. Kromě toho jsou zapojeni do aktualizace dokumentu MAP, účastní se činností realizovaných v rámci aktivit rozvoje a aktualizace MAP, evaluace a monitoringu MAP a implementace MAP. Zástupci cílové skupiny jsou zároveň aktivními členy Řídícího výboru MAP.

Děti a žáci z marginalizovaných skupin jako jsou například Romové, nebo děti a žáci ze sociálně znevýhodněného prostředí, či ohrožení školním neúspěchem

Cílovou skupinu představují děti a žáci z 10 brněnských škol které poskytují vzdělávání vysokému počtu sociálně znevýhodněných žáků. Tyto školy lze rozdělit na 2 typy – ty, které se zabývají především vzděláváním dětí cizinců s odlišným mateř. jazykem (ZŠ a MŠ Jana Broskvy, ZŠ a MŠ Staňkova) a ty, které kvůli své poloze v SVL nebo její blízkosti navštěvují převážně děti a žáci ze sociokulturně odlišného a sociálně znevýhodněného prostředí, vč. ukrajinských dětí a žáků (ZŠ a MŠ Křenová, ZŠ a MŠ Merhautova, ZŠ a MŠ nám. 28. října, ZŠ a MŠ nám. Republiky). Do procesu akčního plánování nejsou zapojeni přímo, ale jsou ovlivňováni dopady aktivit projektu. MAP svým zaměřením cílí na zvyšování kvality vzdělávání a rozvoje potenciálu každého jedince. Na základě projektu jsou tedy realizovány aktivity ve prospěch kvality vzdělávání i budoucího života této cílové skupiny. V praktické části ovlivňují kvalitu vzdělávání dětí a žáků činnosti realizované v rámci aktivit rozvoje a aktualizace MAP, děti a žáci jsou přímo zapojeni do některých aktivit v rámci implementace MAP.

Děti, žáci ZŠ

Cílovou skupinou jsou děti a žáci, kteří se vzdělávají na zapojených ZŠ, MŠ a ZUŠ na území města Brna. Do procesu akčního plánování nejsou zapojeni přímo, ale jsou ovlivňováni dopady aktivit projektu. MAP svým zaměřením cílí na zvyšování kvality vzdělávání a rozvoje potenciálu každého jedince. Na základě projektu jsou tedy realizovány aktivity ve prospěch kvality vzdělávání i budoucího života této cílové skupiny. V praktické části ovlivňují kvalitu vzdělávání dětí a žáků činnosti realizované v rámci aktivit rozvoje a aktualizace MAP, děti a žáci jsou přímo zapojeni do některých aktivit v rámci implementace MAP.

Ostatní aktéři v oblasti vzdělávání

Cílovou skupinou jsou pracovníci organizací působících ve vzdělávání na území Brna. Jedná se o zástupce VŠ, ČŠI, knihoven, zástupce poskytovatelů dalších vzdělávacích služeb, jako jsou např. organizace neformálního vzdělávání, organizace zájmového vzdělávání apod. Zástupci cílové skupiny jsou aktivně zapojeni do pracovních skupin projektu a realizují některé implementační aktivity pedagogické pracovníky škol zapojených do projektu.

Pedagogičtí a nepedagogičtí pracovníci

Tato cílová skupina byla zapojena již do procesu přípravy projektové žádosti. V průběhu realizace projektu jsou zapojeni do aktualizace dokumentu MAP, účastní se činností realizovaných v rámci aktivit rozvoje a aktualizace MAP, evaluace a monitoringu MAP a implementace MAP. Zástupci cílové skupiny jsou zároveň aktivními členy Řídícího výboru MAP.

Rodiče dětí a žáků (případně zákonní zástupci)

Cílovou skupinou jsou rodiče dětí a žáků, které vzdělávají zapojené ZŠ, MŠ a ZUŠ na území Brna. Tato cílová skupina má možnost zapojit se do aktualizace dokumentu MAP v rámci konzultačního procesu. Rodiče dětí a žáků se účastní projektových diskuzních seminářů a workshopů k tématům kvalitního inkluzivního vzdělávání, např. při přechodu dětí z mateřské do základní školy, v rámci aktivit rozvoje a aktualizace MAP a implementace MAP. Zástupce rodičů je aktivním členem Řídícího výboru MAP.

Široká veřejnost

Tato cílová skupina má možnost zapojit se do konzultačního procesu zpracování MAP.

Analytické výstupy společnosti PAQ Research pro ORP Brno-město

Dalším analytickým zdrojem, kterým se realizační tým a další aktéři během aktualizace dokumentace MAP zabývali, bylo druhé vydání zprávy společnosti PAQ Research pro ORP Brno: Výzvy, možnosti zlepšení a doporučení pro vzdělávání a sociální situaci v regionu (rok 2024). Zprávy společnosti se zabývají detailnějším pohledem na slabá a silná místa ve vzdělávání a sociálních podmínkách v mikroregionu a řeší zejména tyto oblasti:

- Zatížení rodin sociálními problémy – jak exekuce, bytová nouze a sociální vyloučení omezují rozvoj vzdělávání a jaká opatření a organizace mohou pomoci.
- Rozsah vzdělávací neúspěšnosti v základním školství a její vztah k sociálním podmínkám a typologii obcí – jestli jsou vzdělávací výsledky v regionu horší nebo lepší, než by odpovídalo sociální situaci.
- Jak si nastavit realistické cíle pro zlepšování vzdělávacích výsledků a snižování sociálních problémů.
- Potenciální faktory, které mohou vést ke snížení vzdělávací neúspěšnosti – např. personální zabezpečení výuky, financování, včasná péče nebo sociální podpora.
- Představení dobré praxe a intervence z celé ČR včetně kontaktů na úspěšné organizace.

Doporučení pro jednotlivé aktéry

Spolupráce škol, zřizovatelů, poradenských, sociálních a dalších služeb pro řešení školního neúspěchu:

- Čerpání zkušeností dobré praxe v ČR i zahraničí na webových stránkách <https://mapavzdelavani.cz/dobprapraxe> a <https://zapojmevsechny.cz/desegregace>.

Lokální vzdělávací systém

- Zajištění srovnatelné kvality všech škol v rámci mikroregionu, tedy posun v učení všech dětí, nikoliv jako absolutních výsledků.
- Spolupráce všech místních aktérů (škol, soc. práce a NNO, OSPOD a dalších) v prevenci absencí, záškoláctví a celkového školního neúspěchu dítěte. Cílem je nastavení kooperativního a odbourání konkurenčního prostředí. To zahrnuje pravidelná setkání, výměnu informací, plánování a vyhodnocení účinnosti aktivit, vytvoření a sledování klíčových indikátorů a faktorů školního neúspěchu.

- Zamezení vzniku segregovaných škol a při jejich existenci zrušení. Desegregace podporuje integraci, vzdělávací aspirace a sociální mobilitu.

Škola a zřizovatel

- Zvýšení účasti ve školním stravování. Vhodné je nabízet programy bezplatného stravování pro děti a žáky z nízkopříjmových rodin.
- Nabízení doučování různými kanály: v rámci školy po výuce, jako odpolední kluby mimo školu, kde je podpora pro vypracování domácích úkolů, příprava na další den i hraní si, jakož i cílené doučování 1:1 pracovníky školy nebo neziskových organizací přímo v rodinách.

Škola

- Sledování výsledků žáků a nabízení pomoci těm, kteří neprospívají. Identifikace by měla probíhat jak proaktivně u rizikových skupin (žáci se SVP, vysokými absencemi, OMJ nebo ze znevýhodněného prostředí), tak reaktivně na základě zhoršujících se výsledků kteréhokoliv žáka.
- Formativní hodnocení, tedy sledování individuálního pokroku a stanovování dosažitelných výzev, umožňuje sbírat důkazy o učení všech žáků.
- Zajištění prostředí školy bez šikany, podporující různé zájmy a neformální vzdělávání, včetně sportu. Sociální klima a atmosféra ve školách mohou být podpořeny např. adaptačními kurzy, jasným směřováním školy a přizpůsobením místním podmínkám.
- Podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblastech inkluze dětí se zdravotním a/nebo sociokulturním znevýhodněním.
- Podpora dosažitelných aspirací pro každého žáka vhodným využitím pedagogických metod a způsobů výuky. Využití například aktivizující pedagogiky oproti transmisivní nebo speciálních vzdělávacích programů jako Feuersteinova metoda instrumentálního obohacení, Začít spolu či Hodnotové vzdělávání Cyril Mooney. To vše ve spolupráci týmu školského poradenského pracoviště.
- Podpora informovanosti rodičů znevýhodněných žáků o možnostech podpory jejich dětí např. odborně zaměřenými tematickými setkáními organizovanými školami, informačními setkání k realizovaným proinkluzivním opatřením na školách a jejich významu nebo realizací společných akcí MŠ a předškolních center (adaptační dny, dny otevřených dveří, kulturní nebo sportovní akce atd.).

Výsledky testování v českém jazyce a matematice – porovnání ORP se situací v ČR (data ze šetření ČŠI v roce 2022 a jejich interpretace společností PAQ Research:

Kategorie	ORP Brno-město	Průměr ČR	Podobná ORP
žáci 9. tříd v 1. dovednostní kategorii (nejlepší)	22,6 %	15,8 %	16,1 %
žáci 9. tříd v 4. dovednostní kategorii (nejhorší)	18,5 %	21,3 %	18,8 %
žáci 5. tříd v 1. dovednostní kategorii (nejlepší)	22,3 %	15,5 %	18,2 %
žáci 5. tříd v 4. dovednostní kategorii (nejhorší)	20,3 %	23,9 %	20,2 %

Dle analýzy PAQ Research patří Brno jako velké město k regionům se nejlepšími výsledky vzdělávání z důvodu nízké školní neúspěšnosti a velmi dobrým výsledkům testování. Hlavním důvodem je vysoký sociální kapitál rodičů a ekonomická prosperita, nicméně i přes souhrnné dobré výsledky existují místní rozdíly, což vyplývá ze srovnání výsledků ve 4. dovednostní kategorii, které jsou pod průměrem ČR. Vzdělávací neúspěšnost a slabé výsledky testování jsou dle PAQ Research podmíněny celkově vyšší chudobou a sociálním vyloučením, což regionu vzhledem k tomu, že se na území města nachází sociálně vyloučená lokalita.

Dotazníkové šetření realizované MŠMT ČR v rámci Šablon a jeho výstupy pro ORP Brno-město

Cílem dotazníkového šetření realizovaného MŠMT ČR bylo zjištění aktuálního stavu, jak jednotlivé školy vnímají jednotlivé podporované oblasti. Šetření probíhalo ve školách v letech 2018–2022. Výsledkem je mj. porovnání stavu před a po realizaci projektů zjednodušeného financování, tzv. Šablon, konkrétně Šablon I a II a před realizací Šablon III. Výsledky šetření zahrnují také srovnání mezi ORP Brno-město, Jihomoravským krajem a celou ČR. V rámci základního uměleckého vzdělávání byly srovnávány výsledky v rámci kraje a v rámci ČR.

Předškolní vzdělávání

Dotazníkové šetření potřeb mateřských škol všech zřizovatelů vyplnilo ve městě Brně 145 ze 176 dotázaných mateřských škol, což je 82,4 %.

V dotazníkovém šetření bylo řešeno 8 podporovaných oblastí a ve všech oblastech je vidět rostoucí tendence v kladném hodnocení.

Obecně z dotazníkového šetření vyplývá, že není zásadní rozdíl mezi hodnocením v rámci ORP, v rámci kraje a v rámci celé ČR.

V oblasti podpory **inkluzivního/společného vzdělávání** bylo řešeno 19 témat. Zde bylo nejlépe hodnoceno, jak škola podporuje bezproblémový přechod všech dětí na ZŠ, spolupráce pedagogů při naplňování vzdělávacích potřeb dětí nebo jak škola učí děti uvědomovat si svá práva a povinnosti. Naopak nejhůře bylo hodnoceno poskytování výuky českého jazyka pro cizince ve školách.

V této oblasti byla také šetřena míra využití školních a školských odborných služeb podílejících se na vzdělávání. Bylo zjištěno, že velké procento MŠ využívá Pedagogicko-psychologické poradny a Speciálně pedagogická centra. Naopak nejméně je využíváno Středisko výchovné péče.

Z hodnocení rozvoje **čtenářské pregramotnosti** vyplývá, že výsledky v rámci ORP jsou o něco málo horší oproti výsledkům v rámci ČR. Neznamená to však, že je celkově vnímána zkoumaná oblast negativně. Velmi pozitivně jsou vnímány akce pořádané ve škole na podporu čtenářské pregramotnosti a existence školních knihoven.

Důraz je kladen také na podporu rozvoje **matematické pregramotnosti**. V této oblasti je potřebná metodická podpora škol.

Nad celostátním průměrem je v rámci ORP hodnocena podpora **kompetencí k iniciativě a kreativitě**. Nadprůměrně je hodnocena celková podpora školy pro rozvoj kreativity a iniciativy dětí a nastavení bezpečného prostředí pro tento rozvoj.

V oblasti **polytechnického vzdělávání** je znatelný prostor pro zlepšení. Nedostatečně je hodnoceno využívání informačních a komunikačních technologií nebo absence zodpovědné osoby za rozvoj polytechnického vzdělávání.

Podpora **sociálních a občanských dovedností a dalších klíčových kompetencí** je vnímána pozitivně a hodnocena v rámci ORP nad celorepublikovým průměrem.

Na základě shrnutí výsledků dotazníkového šetření potřeb škol mají mateřské školy, dle svého vlastního pohledu, pro naplňování svých školních vzdělávacích programů velmi dobré materiální podmínky. Přesto se ukazuje, že zejména z důvodu naplňování strategií MŠMT a z toho plynoucích legislativních změn (inkluzivní vzdělávání, povinný poslední ročník předškolního vzdělávání apod.) i plánovaných změn v RVP je důležitá i oblast rozvoje infrastruktury mateřských škol, včetně jejich rekonstrukcí a vybavení, oblastí, kterou bude třeba rozvíjet a podporovat.

Základní vzdělávání

Dotazník vyplnilo ve městě Brně 85 z 99 dotázaných základních škol všech zřizovatelů, což je 85,9 %.

V dotazníkovém šetření bylo řešeno 9 podporovaných oblastí a ve všech oblastech je vidět rostoucí tendence v kladném hodnocení.

Stejně jako u mateřských škol z dotazníkového šetření vyplývá, že v žádném ze sledovaných okruhů není významný rozdíl mezi hodnocením v rámci ORP ve srovnání s hodnocením v rámci kraje a v rámci celé ČR.

Mezi 19 řešenými okruhy v oblasti podpory **inkluzivního/společného vzdělávání** byla nejlépe hodnocena komunikace školy s rodiči, spolupráce pedagogů při naplňování vzdělávacích potřeb žáků a vytvoření školního systému pro podporu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Stejně jako u mateřských škol bylo podprůměrně hodnoceno poskytování výuky českého jazyka pro cizince.

V této oblasti byla také šetřena míra využití školních a školských odborných služeb podílejících se na vzdělávání. Bylo zjištěno, že velké procento ZŠ využívá Pedagogicko-psychologické poradny a Speciálně pedagogická centra. Naopak nejméně jsou využívána Školní poradenská pracoviště.

Stejně jako u MŠ, tak i u ZŠ jsou výsledky ohledně rozvoje **čtenářské gramotnosti** v rámci ORP o něco málo horší oproti výsledkům v rámci ČR. Nejlépe jsou hodnoceny školní vzdělávací programy pro rozvoj čtenářské gramotnosti. Naopak nejhůře je hodnocena spolupráce školy s rodiči a individuální podpora pro žáky s mimořádným zájmem o literaturu.

Obdobně je vnímána situace i u rozvoje **matematické gramotnosti**.

V oblasti rozvoje **jazykové gramotnosti** je pozitivně vnímána podpora školních vzdělávacích plánů, rozvíjení jazykových znalostí pedagogů a jejich předávání ve výuce žákům. Průměrně je vnímána spolupráce školy s rodilým mluvčím a nedostatek cizojazyčné literatury ve školních knihovnách.

Co se týká podpory **kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě** jsou v jednotlivých hodnocených oblastech rozdíly. Školy rozvíjejí u žáků kritické myšlení, finanční gramotnost, prvky iniciativy a hledání inovativních řešení, plánování a tvorbu a řízení projektů. Do realizace školních projektů jsou ale žáci zapojeni méně často, stejně tak školy nepříliš často organizují pro žáky i učitele debaty a exkurze na podporu podnikavosti.

Prostor pro zlepšení je v některých oblastech podpory **polytechnického vzdělávání**, konkrétně ve výuce polytechnických předmětů v cizím jazyce nebo spolupráce školy s místními podnikateli.

Podpora **sociálních a občanských dovedností a dalších klíčových kompetencí** je hodnocena nadprůměrně. Školy rozvíjejí kulturu komunikace mezi všemi účastníky vzdělávání.

Digitální kompetence pedagogů se stále zlepšují, hlavně využívání ICT učeben a počítačů při výuce. Málo jsou využívány možnosti BYOD, což může souviset s požadavky na ochranu školních datových sítí.

V dotaznících nově zkoumaná podpora **kariérního poradenství** pro žáky je na školách vnímána poměrně pozitivně. Nejlépe je hodnocena práce se žáky vyšších ročníků.

Jako největší překážky v rozvoji oblastí podpory OP VVV vnímají školy nedostatečné znalosti pedagogických pracovníků v oblasti používání hardware, software a internetu, dále v neznalosti a málo častém používání interaktivních metod a pomůcek a také nedostatečným možnostem pro další vzdělávání pedagogických pracovníků v těchto oblastech.

Ze souhrnného dotazníkového šetření vyplývá, že základní školy mají poměrně dobré materiální podmínky. Vzhledem k plánovaným změnám v RVP je nutná podpora rozvoje infrastruktury základních škol, s cílem dalšího zlepšení vybavení, konektivity, aj. Tato potřeba se plně projevila v roce 2020 při přechodu škol na distanční vzdělávání.

Základní umělecké vzdělávání

Dotazník vyplnily všechny zapojené školy. V dotazníku byly řešeny 4 hlavní oblasti.

V oblastí **kulturního podvědomí a vyjádření a rozvoje kreativity** byly výsledky ve všech 13 řešených okruzích v rámci kraje a v rámci ČR srovnatelné. Nejhorší byla hodnocena oblast zavádění nových předmětů. Naopak nejlépe byla hodnocena podpora klíčových kompetencí, podpora nastavení bezpečného prostředí pro rozvoj názorů a kreativity žáků.

Podpora **sociálních a občanských dovedností** je v rámci republiky hodnocena velice kladně a platí to i pro základní umělecké školy na území ORP Brno. Nejlépe je hodnocena příprava na další etapu uměleckého vzdělávání.

Podpora **digitálních kompetencí pedagogických pracovníků** byla hodnocena průměrně. Je však vidět zlepšující se tendence.

V oblasti **podpory společného vzdělávání** byl nejlépe hodnocen rovný přístup ke vzdělávání a zájem o individuální pokrok žáka. Na nedostatky bylo upozorněno u bezbariérovosti, ať už vnitřní nebo vnější a u používání speciálních učebnic a kompenzačních pomůcek.

Dotazníková šetření uskutečněná realizačním týmem MAP Brno IV

Realizační tým provedl během realizace projektu tři rozsáhlá dotazníková šetření.

Cílem prvního z nich bylo získání podkladů k popisu problematiky rovného přístupu ke vzdělávání dětí a žáků do 15 let na území OPR statutárního města Brna a dále získání podkladů k potřebám škol v oblasti podpory rozvoje potenciálu každého dítěte a žáka a k plnění akčních plánů z minulých období. Tyto výstupy byly mj. využity pro zpracování dalších akčních plánů pro území ORP statutárního města Brna na jednotlivé školní roky v období do 31. 8. 2028 a dále pro zpracování popisu stávajícího stavu problematiky rovných příležitostí v území ORP statutárního města Brna.

Cílem druhého šetření bylo získání podkladů pro aktualizaci dokumentu MAP, SWOT analýz v analytické části, navrhovaných opatření v části strategické a v neposlední řadě také pro tvorbu akčních plánů.

Cílem třetího šetření na území statutárního města Brna bylo analyzovat a vyhodnotit dopady realizace projektu MAP IV na vybrané cílové skupiny. Na základě výstupů tohoto šetření byla zpracována Evaluační zpráva projektu MAP Brno IV.

Aktualizace vymezení problémových oblastí a klíčových problémů v základních gramotnostech a v inkluzivním vzdělávání na území města Brna

V MAP Brno IV je ustaveno celkem devět pracovních skupin, z toho jsou tři pracovní skupiny povinné a šest bylo ustaveno jako volitelných pro další témata.

Přehled pracovních skupin v MAP IV Brno:

- Pracovní skupina pro podporu moderních didaktických forem vedoucích k rozvoji klíčových kompetencí (povinná).
- Pracovní skupina pro financování (povinná).
- Pracovní skupina pro rovné příležitosti (povinná).
- Pracovní skupina pro rozvoj čtenářské gramotnosti a rozvoj potenciálu každého žáka.
- Pracovní skupina pro rozvoj matematické gramotnosti a rozvoj potenciálu každého žáka.
- Pracovní skupina pro předškolní vzdělávání.
- Pracovní skupina pro polytechnické vzdělávání.
- Pracovní skupina pro přírodní vědy.
- Pracovní skupina pro základní umělecké školství.

Na základě výstupů získaných z výsledků dotazníkových šetření a dalších relevantních zdrojů na území města Brna popsaly pracovní skupiny stav základních gramotností inkluzivity.

Čtenářská a matematická gramotnost

V oblasti podpory čtenářské gramotnosti a rozvoje potenciálu každého žáka popsala pracovní skupina tato zjištění: Jedním z hlavních problémů je nedostatečný rozvoj kolegiální podpory pedagogů ve vztahu ke čtenářské gramotnosti a dále malý zájem žáků a rodičů o její rozvoj. V oblasti personální se školy potýkají s malou podporou individuální práce se žáky,

se ztíženou možností půlených hodin, s problémy při zajištění dohledu např. v čítárnách, ve čtenářských koutcích apod. Pedagogové mateřských škol postrádají nabídku dalšího vzdělávání v oblasti čtenářské pregramotnosti.

Za klíčové problémy v oblasti matematické gramotnosti a rozvoje potenciálu žáka jsou stejně jako v oblasti čtenářské gramotnosti považovány: nedostatečný zájem ze strany žáků a rodičů o rozvoj matematické gramotnosti, malá motivace žáků, nedostatečný rozvoj kolegiální podpory pedagogů v matematické gramotnosti, didaktické materiály nízké kvality, dále nedostatečné vybavení škol pomůckami pro rozvoj matematické gramotnosti apod. V personální oblasti naráží také podpora rozvoje matematické gramotnosti na problém nedostatečné podpory individuální práce se žáky. V předškolním vzdělávání pak pedagogové kromě nabídky dalšího vzdělávání v matematické gramotnosti postrádají výměnu zkušeností v této oblasti a dále sdílení zkušeností v práci s pomůckami pro rozvoj matematické gramotnosti apod.

Inkluzivní vzdělávání – rozvoj potenciálu každého dítěte a žáka, zejména dětí a žáků se sociálním znevýhodněním

V oblasti inkluzivního vzdělávání bylo identifikováno několik významných problémů, mezi něž patří například přetrvávající negativní vnímání společného vzdělávání částí rodičů a veřejnosti, omezená dostupnost vzdělávání pro všechny žáky se zaměřením na kvalitu života v dospělosti, nízká úroveň efektivní poradenské činnosti v oblasti primární prevence a v oblasti rizikového chování dětí a žáků, vysoké počty žáků ve třídách, nedostatek speciálních pedagogů pro přímou práci ve třídách, metodické vedení pedagogů pro inkluzi, nezájem rodičů dětí a žáků ze sociálně vyloučených lokalit o vzdělávání jejich dětí apod. V oblasti předškolního vzdělávání je ohrožující nedostatek časové kapacity vedení škol pro práci s pedagogickým týmem, nedostatečná pozornost autoevaluačním aktivitám, nedostatečná systematickosti v komunikaci a spolupráci s méně motivovanými rodinami a malá podpora dětí s potenciálním mimořádným nadáním. Nedostatečnou podporu v oblasti práce s nadanými dětmi a žáky a nedostatečnou kvalifikaci pro práci s dětmi a žáky se speciálními vzdělávacími potřebami obecně považují za problém i základní umělecké školy.

Rizika vyplývající z uvedených problémových oblastí byla rozdělena do tří oblastí podle stupně závažnosti:

Významná rizika

Do této skupiny se řadí zajištění kvalitního inkluzivního vzdělávání v době, kdy školy pocítují nedostatečné personální zajištění práce s dětmi a žáky (zejména na pozicích speciálních pedagogů, asistentů pedagoga apod.). Problémem je také velký počet dětí a žáků ve třídách, nedostatek prostoru pro individuální práci pedagogů, nedostatečné stabilní finanční podpory pro rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti, odborné vzdělávání pedagogů v oblasti společného vzdělávání, moderních didaktických forem, vedení kolektivu a třídního managementu, nemožnost účasti pedagogů na vzdělávání zejména u malých škol, menší dostupnost poradenství pro žáky a rodiče přímo ve školách, nedostatečná kapacita ŠPZ, měnící se legislativní podmínky pro společné vzdělávání, problémy s finančními prostředky na zajištění bezbariérovosti škol, vysoká finanční náročnost pořízení pomůcek a vybavení na podporu rozvoje přírodovědného, polytechnického a základního uměleckého vzdělávání apod.

Další oblastí významných rizik je nedostatečný zájem rodičů dětí a žáků ze sociálně vyloučených lokalit o vzdělávání svých dětí a o spolupráci se školou, odmítání a nepochopení

principů společného vzdělávání ze strany některých rodičů a části veřejnosti, nedostatečná zodpovědnost některých rodičů za výchovu, vzdělávání a rozvoj svých dětí.

K významným rizikům dále patří nízká kvalifikovanost pedagogů v práci s nadanými dětmi a žáky, nedostatečná podpora a obecná informovanost o práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami ze strany pedagogů základních uměleckých škol apod.

Významná rizika se prolínají všemi klíčovými tématy MAP IV.

Střední rizika

Do oblasti středních rizik spadá například nedostatečná efektivita poradenské činnosti v oblasti primární prevence, systematická práce s méně motivovanými rodinami dětí v předškolním vzdělávání, nedostatek možností sdílení zkušeností dobré praxe mezi školami z důvodu časové finanční náročnosti (uvolňování pedagogů a suplování), nedostatečná připravenost začínajících pedagogů, např. v oblasti komunikace s rodiči, kolísající kvalita didaktických materiálů ve čtenářské a matematické gramotnosti, malá nabídka vzdělávání pro pedagogy v oblasti pregramotností, nedostatečné kompetence pedagogů pro práci s dětmi a žáky cizinci, nedostatečná nabídka dalšího vzdělávání pro pedagogy základních uměleckých škol, malá vybavenost škol v oblasti polytechnického a přírodovědného vzdělávání ve školách, nedostatek mimovýukových aktivit škol na podporu gramotností a ke zvýšení motivace dětí a žáků, nezájem rodičů o rozvoj gramotností jejich dětí apod.

Nevýznamná rizika

Do poslední skupiny patří např. nedostatek prostor pro odborné učebny (výuka odborných předmětů probíhá v kmenových třídách), nízká hodinová dotace pro některé odborné předměty a menší zapojení škol do spolupráce s místními firmami, zaměstnavateli apod.

Za největší rizika pro oblasti základních gramotností a inkluзивity jsou v MAP Brno považována:

- Nedostatečné povědomí odborné, rodičovské i laické veřejnosti o významu inkluзивního vzdělávání pro komunitu a socializaci dítěte.
- Velká náročnost pedagogická profese.
- Role ředitele školy jako nositele realizace procesu změny a zodpovědnost za celkovou kvalitu vzdělávání ve škole.
- Nedostatečná vzájemná komunikace a spolupráce školy a rodiny, zejména ze strany rodiny.
- Malý zájem žáků a rodičů o rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti.
- Nedostatek možností sdílení zkušeností dobré praxe.
- Nedostatečná kapacita školských poradenských zařízení a nedostatek speciálních pedagogů.
- Vysoký počet dětí a žáků ve třídách.
- Ztížená možnost vzdělávání pro pedagogy mateřských škol, která vyplývá z jiné organizace práce MŠ, a pro pedagogy malých škol.
- Nízká kvalifikovanost pedagogů MŠ, ZŠ i ZUŠ v práci s nadanými dětmi a žáky.

Výstupy a doporučení vyplývající z evaluace procesu MAP v ORP Brno v letech 2016-2023

V rámci celkové diskuse lze konstatovat, že mateřské, základní a základní umělecké školy se pozitivně vyjádřily k nabízeným projektovým aktivitám. Respondenti je vnímali jako prostředek pro podporu rozvoje jejich škol. Zapojení do projektu všechny typy škol vnímají jako možnost rozvíjení vzájemné spolupráce se školami a přikládají jí velkou důležitost. Projekt dává prostor ale i pro podporu spolupráce se zřizovatelem a řešiteli projektu. Projektové aktivity vedly ke sdílení zkušeností mezi pedagogy škol, podpoře jejich odborných kompetencí. Zapojení do projektu bylo pedagogy vnímáno jako prostor pro vytváření nových partnerství mezi školami, která budou rozvíjena i po ukončení projektu. Podpora rovných příležitostí na škole zazněla jako jedna z pozitivně hodnocených položek.

Z evaluačního dotazníku vyplývá, že projekt MAP splnil dle zástupců zapojených škol své hlavní a dílčí cíle. Významně tomu přispěl důraz na spolupráci mezi školami, včetně různých typů (např. MŠ a ZŠ). Na vzájemnou spolupráci školy pohlíží velmi kladně, mezi odpověďmi se neobjevují žádné negativní reakce. Naprostě většině škol pomohly projekty MAP v plánování jejich dalšího rozvoje. Ten by také nebyl možný bez pozitivně hodnocené fungující spolupráce škol, zřizovatelů a realizátorů projektu MAP (statutární město Brno).

Sdílení zkušeností pracovníků škol, rozvoj jejich informovanosti a odborných kompetencí (zejména u pedagogů) patří k hlavním dopadům projektů MAP. Nové znalosti a dovednosti získané na vzdělávacích akcích projektů MAP školy využívají v praxi. Významnou roli hraje kladná evaluace komunikace a informování o aktivitách projektů MAP. Promyšlená a strukturovaná diseminace pomáhá v dalším rozvoji zaměstnanců škola a institucí samotných. Projekty MAP přispěly ke zlepšení rovných příležitostí v zúčastněných školách.

Většina škol hodlá navázat na projekty MAP a pokračovat v aktivitách na podporu rovných příležitostí žáků. Uzavřená partnerství mezi školami by pravděpodobně pokračovala i bez projektů MAP. Jejich ukončení představuje zřejmé riziko pro budoucí realizaci aktivit ve stejné míře jako doposud.

Doporučení pro školy

- Pokračovat v projektech MAP z důvodu pozitivního dopadu na rozvoj škol.
- Pokračovat v projektech MAP z důvodu pozitivního dopadu na spolupráci škol.
- Pokračovat v projektech MAP z důvodu podpory intenzivnější spolupráce škol a zřizovatelů.
- Pokračovat v projektech MAP z důvodu podpory dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.
- Pokračovat v projektech MAP z důvodu podpory souvislejšího sdílení zkušeností zaměstnanců škol.
- Pokračovat v projektech MAP z důvodu zachování rozsahu aktivit na podporu rovných příležitostí žáků.

Doporučení pro zřizovatele

- Pokračovat v projektech MAP z důvodu podpory užší spolupráce mezi školami.
- Pokračovat v projektech MAP z důvodu podpory sdílení zkušeností zaměstnanců škol.

- Pokračovat v projektech MAP z důvodu dalšího rozvoje odbornosti a informovanosti pedagogů.
- Pokračovat v podpoře mateřských škol ve všech oblastech, tj. finanční, materiálně technické i metodické.
- Podporovat síťování škol a sdílení zkušeností dobré praxe.
- Podporovat spolupráci a vzájemnou informovanost mateřských škol, mateřských a základních škol, podporovat spolupráci škol se školskými poradenskými zařízeními, neformálními centry předškolního vzdělávání a dalšími relevantními aktéry.
- V rámci komplexního přístupu zejména k ohroženým dětem podporovat spolupráci rodin, pedagogických i vedoucích pracovníků mateřských škol, zástupců sociálních a zdravotních služeb, OSPOD, nestátních neziskových organizací apod.
- Podporovat materiální vybavení škol pro výuku přírodovědných předmětů včetně metodické podpory pro vyučující – vybavení laboratoří, venkovní učebny (výuka venku), terénní cvičení, badatelská výuka atd. i s ohledem na podporu nadaných žáků.
- Spolupráce škol se zřizovatelem v oblasti ekologické výchovy.
- Podpora malých žákovských projektů – zvelebení okolí školy, místa bydliště, veřejných prostranství apod.

Další doporučení

Pracovní skupiny doporučily zaměřit aktivity zejména na:

- Rozvoj potenciálu každého jednotlivého dítěte a žáka, individualizaci vzdělávání, efektivní metody vzdělávání.
- Úzkou spolupráci škol s rodinami dětí.
- Podporu dětí a rodičů při přechodu dítěte z MŠ do ZŠ.
- Rozvíjení čtenářské a matematické gramotnosti, rozvoj polytechnického a přírodovědné vzdělávání i EVVO.
- Poskytování podpory rizikovým skupinám dětí: např. podpora dětí z vyloučených lokalit, sociálně a/nebo sociokulturně znevýhodněných, zdravotně postižených dětí, dětí nadaných a dětí s odlišným mateřským jazykem.
- Spolupráci a metodickou podporu škol při práci s dětmi ohroženými školním neúspěchem, (např. realizaci edukativně stimulačních skupin (ESS) za účelem přípravy dětí na vstup do základního vzdělávání).
- Aktivní spolupráci s rodiči jako s partnery školy (efektivní komunikaci a spolupráci školy a rodiny, zvládání řešení konfliktů a problémů v rodinách, metodická pomoc při nedostatečné zodpovědnosti některých rodičů za výchovu apod).
- Sdílení dobré praxe pedagogických pracovníků v rámci realizace individualizace vzdělávání, společného vzdělávání, rozvoje gramotností, spolupráce s rodiči atd.
- Vzájemné návštěvy mezi školami, náslechy ve výuce, sdílení zkušeností, metodické vedení a podporu, společné semináře a workshopy – s využitím místních lídrů z MAP.
- Využití Šablon OP JAK pro personální podporu ve školách.
- Sdílení strategií, metod práce a vzájemných zkušeností mezi jednotlivými školami.

Hlavní závěry a doporučení vyplývající z monitoringu plnění akční plánů MAP Brno

Akční plány MAP Brno pro roky 2023 a 2024 zahrnovaly vždy 16 strategických cílů zaměřených na podporu inkluzivního vzdělávání, rozvoj gramotností, podporu nadaných, kariérové poradenství, spolupráci aktérů, polytechnické a přírodovědné vzdělávání a podporu základního uměleckého vzdělávání.

Ze šetření plnění a dopadů akčních plánů vyplynuly tyto hlavní skutečnosti:

- Realizované aktivity v území přinesly významné pozitivní dopady napříč školami, pedagogickými týmy, žáky i rodiči.
- Školy získaly nové kompetence, pomůcky a metodickou podporu. Byly realizovány výukové i mimovýukové aktivity na podporu inkluze, gramotností, přírodních věd i umění, byla posílena badatelská a experimentální výuka.
- Většina plánovaných činností byla uskutečněna v plném rozsahu nebo jej přesáhla, což potvrzuje vysokou míru zapojení škol a efektivní koordinaci na úrovni zřizovatelů i dalších partnerů.
- Spolupráce mezi školami, zřizovatelem a dalšími aktéry byla funkční a přinesla konkrétní pozitivní dopady na kvalitu vzdělávání v ORP Brno.

Na základě vyhodnocení informací škol o dopadech realizace aktivit a potřebách škol pro další období zpracoval realizační tým ve spolupráci s pracovními skupinami následující doporučení ve třech základních obecných kategoriích, které školy nejčastěji řešily:

1) Inkluzivní vzdělávání a rozvoj potenciálu každého žáka

Hlavní oblasti doporučení

- Posilování školních poradenských pracovišť (ŠPP) jako klíčového prvku inkluzivního vzdělávání v podmínkách každé školy.
- Podpora žáků se SVP, žáků s OMJ, žáků z rizikových skupin.
- Podpora nadaných žáků (identifikace, individuální plány, portfolia, aktivity).
- Zvyšování kompetencí pedagogů v inkluzivních metodách.
- Podpora pozitivního klimatu školy a tříd.
- Prevence rizikového chování, posilování wellbeingu.
- Zajištění dostupnosti podpůrných opatření.
- Podpora bezbariérovosti a dostupnosti vzdělávání.
- Spolupráce škol s OSPOD, NNO, ŠPZ a dalšími institucemi.
- Podpora co nejdřívejšího vstupu dítěte do předškolního vzdělávání, zejména dětí se sociálním znevýhodněním.
- Podpora rovného přístupu ke vzdělávání na všech stupních.
- Zavádění moderních didaktických forem napříč všemi předměty.

Typické aktivity

- Formativní hodnocení.
- Podpora přechodu dítěte z MŠ do ZŠ.
- Realizace edukativně stimulačních skupin (ESS, jeden z klíčových nástrojů prevence školní neúspěšnosti).
- Doučování, jazyková příprava.
- Sdílení dobré praxe v inkluzi.
- Spolupráce mezi školami, síťování škol.
- Programy prevence a wellbeingu.
- Podpora žáků v riziku a žáků nadaných.

2) Podpora rozvoje pedagogických pracovníků

Hlavní oblasti doporučení

- Profesní rozvoj pedagogů (didaktika, metodika, oborové vzdělávání, moderní didaktické formy).
- Osobnostně sociální rozvoj pedagogů (komunikace, zvládání rizikových situací, wellbeing, prevence vyhoření).
- Podpora začínajících pedagogů.
- Vzdělávání v inkluzi, práci s nadanými, práci se SVP.
- Rozvoj digitálních kompetencí pedagogů.
- Sdílení dobré praxe a vzájemné návštěvy mezi školami (hospitace)
- Vzdělávání vedoucích pedagogických pracovníků.
- Síťování škol a mezinárodní spolupráce.
- Sdílení a využívání didaktických materiálů, v případě potřeby tvorba nových.

Typické aktivity

- Kurzy, workshopy, metodické dny.
- Hospitace a vzájemná zpětná vazba.
- Supervize, mentoring, koučink.
- Mezinárodní vzdělávací aktivity (Erasmus+).
- Sdílení materiálů a metod mezi školami.

3) Spolupráce s rodiči

Hlavní oblasti doporučení

- Zajištění informovanosti rodičů o pokroku dítěte.
- Posilování role rodičů jako partnerů školy.

- Systematická práce s méně motivovanými rodinami, zejména se sociálním znevýhodněním.
- Podpora rodičů dětí s OMJ.
- Semináře a workshopy pro rodiče.
- Zapojování rodičů do školních aktivit a projektů.
- Spolupráce s komunitními centry, NNO a dalšími organizacemi.
- Podpora rodičů při přechodech mezi stupni vzdělávání (MŠ–ZŠ, ZŠ–SŠ).

Typické aktivity

- Třídní schůzky, konzultace, portfolia.
- Semináře pro rodiče (rozvoj rodičovských kompetencí – vzdělávání, prevence, domácí příprava).
- Společné projektové dny a dílny.
- Individuální podpora rodin v riziku ve spolupráci s aktéry.
- Sdílení zkušeností mezi školami v práci s rodiči.

VIII. SWOT analýzy a revize prioritních oblastí rozvoje MAP Brno IV

Témata MAP a jejich uplatnění v rámci MAP Brno IV

V projektu MAP Brno IV jsou řešena všechna klíčová i průřezová témata MAP. Podrobný přehled prioritních oblastí a jejich cílů popisuje Strategický rámec MAP. Některé cíle naplňují více klíčových i průřezových témat zároveň.

Konkretizované aktivity škol a aktivity spolupráce budou reflektovány v akčních plánech pro ORP statutárního města Brna na období 1. 9. 2025 – 31. 8. 2026, 1. 9. 2026 – 31. 8. 2027 a 1. 9. 2027 – 31. 8. 2028.

V souladu s podmínkami specifické části Pravidel pro žadatele a příjemce pro výzvu Akční plánování v území – MAP, ve které je projekt MAP Brno IV realizován, byla provedena SWOT analýza klíčových témat MAP:

- Podpora moderních didaktických forem vedoucích k rozvoji klíčových kompetencí.
- Rozvoj potenciálu každého žáka, zejména žáků se sociálním a jiným znevýhodněním.
- Podpora pedagogických a didaktických kompetencí pracovníků ve vzdělávání a podpory managementu třídních kolektivů.

Dále byla provedena revize SWOT analýz části prioritních oblastí MAP Brno, které se liší od definovaných klíčových témat.

Pro ty prioritní oblasti, které jsou obsaženy v klíčových tématech, nebyla po dohodě klíčových aktérů revize provedena.

Prioritní oblasti rozvoje MAP Brno IV

Počet prioritních oblastí byl na základě spolupráce v partnerství MAP Brno stanoven v rámci projektu MAP Brno I, v projektu MAP Brno II byly mezi priority samostatně zařazeny oblasti **Předškolního vzdělávání, Polytechnického vzdělávání, Přírodovědného vzdělávání a Základního umělecké vzdělávání**. V projektu MAP Brno III k dalšímu rozšíření priorit nedošlo.

V projektu MAP Brno IV byly na základě doporučení pracovní skupiny pro rovné příležitosti provedeny úpravy prioritních oblastí č. 1 a 6, které se týkaly podpory dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem, podpory nadaných dětí a žáků a podpory společného vzdělávání:

Prioritní oblast č. 1: Vytváření podmínek pro podporu dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem a pro podporu nadaných dětí a žáků

Prioritní oblast č. 6: Podpora společného vzdělávání a rovnost příležitostí pro všechny děti a žáky

Tyto priority byly sloučeny v novou **prioritu č. 1 – Podpora rozvoje potenciálu každého dítěte a žáka**.

Důvodem pro změnu byl překryv témat a aktivit v původních prioritních oblastech. Všechny ostatní pracovní skupiny s navrženou změnou souhlasily. Ostatní priority nebylo dle dohody aktérů v nutné měnit.

Nová priorita č. 1 MAP Brno současně pokrývá klíčové téma MAP **Rozvoj potenciálu každého žáka, zejména žáků se sociálním a jiným znevýhodněním.**

Priorita č. 3 zahrnuje klíčové téma **Podpora pedagogických a didaktických kompetencí pracovníků ve vzdělávání a podpora managementu třídních kolektivů.**

Klíčové téma **Moderní didaktické formy vedoucí k rozvoji klíčových kompetencí** je řešeno v rámci všech prioritních oblastí MAP Brno.

Přehled aktualizovaných dlouhodobých prioritních oblastí rozvoje pro území ORP statutárního města Brna:

Prioritní oblast č. 1: Podpora rozvoje potenciálu každého dítěte a žáka

Prioritní oblast č. 2: Předškolní vzdělávání

Prioritní oblast č. 3: Kvalitní vzdělávání pedagogických pracovníků

Prioritní oblast č. 4: Komunikace a spolupráce s rodiči/zákonnými zástupci

Prioritní oblast č. 5: Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti

Prioritní oblast č. 6: Podpora polytechnického vzdělávání ve školách

Prioritní oblast č. 7: Podpora přírodovědného vzdělávání ve školách

Prioritní oblast č. 8: Podpora základního uměleckého vzdělávání

Přehled prioritních oblastí MAP Brno pro SWOT analýzu:

Prioritní oblast č. 1: Podpora rozvoje potenciálu každého dítěte a žáka – **SWOT analýza provedena, oblast obsažena v klíčovém tématu Rozvoj potenciálu každého žáka, zejména žáků se sociálním a jiným znevýhodněním**

Prioritní oblast č. 2: Předškolní vzdělávání – **revize SWOT analýzy provedena**

Prioritní oblast č. 3: Kvalitní vzdělávání pedagogických pracovníků **revize SWOT analýzy neprovedena, oblast obsažena v klíčovém tématu Podpora pedagogických a didaktických kompetencí pracovníků ve vzdělávání a podpory managementu třídních kolektivů**

Prioritní oblast č. 4: Komunikace a spolupráce s rodiči/zákonnými zástupci – **revize SWOT analýzy provedena**

Prioritní oblast č. 5: Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti – **revize SWOT analýzy provedena**

Prioritní oblast č. 6: Podpora polytechnického vzdělávání ve školách – **revize SWOT analýzy provedena**

Prioritní oblast č. 7: Podpora přírodovědného vzdělávání ve školách – **revize SWOT analýzy provedena**

Prioritní oblast č. 8: Podpora základního uměleckého vzdělávání – **revize SWOT analýzy provedena**

SWOT analýza klíčových témat MAP

Klíčové téma č. 1: Podpora moderních didaktických forem vedoucích k rozvoji klíčových kompetencí

Silné stránky

- Velká část pedagogů motivovaných a připravených k inovacím a sdílení zkušeností.
- Ostrůvky pokročilé praxe na některých školách, zejména v oblasti badatelství, ICT, robotiky apod.
- Zkušenost s online výukou během pandemie Covid-19 – učitelé zvládají videokonference, LMS a základní digitální nástroje.
- Zařazování badatelských témat do ŠVP – řada škol má alespoň pilotní badatelský koutek nebo dílnu.
- Vyšší motivace žáků díky interaktivním metodám, technologiím a zážitkovému učení.
- Rostoucí zájem rodičů o moderní vzdělávání, který může posílit podporu vedení školy.

Slabé stránky

- Nerovnoměrné technické vybavení škol a dostupnost ICT, případně nedostatečná infrastruktura (kvalitní internetové připojení apod.), digitální propast mezi lépe a hůře vybavenými školami.
- Nedostatečná kapacita a podpora ICT – zastarávání hardware a licencí, odkládání aktualizací.
- Chybí systematický mentoring – sdílení praxe závisí na nadšencích a jejich ochotě ke kolegiální podpoře, pozici mentora pro moderní didaktické formy ani fond suplování naprostá většina škol neřeší.
- Obavy z časové náročnosti projektového učení nebo badatelsky orientované výuky – učitelé se bojí nesplnění výstupů ŠVP a zvýšené administrativy.
- Nedostatečná připravenost učitelů – chybějící školení, obavy z technologií nebo změny stylu práce.
- Časová náročnost na přípravu moderních aktivit a materiálů.
- Riziko formálnosti – moderní metody mohou být používány povrchně bez hlubšího didaktického záměru.
- Zvýšené nároky na organizaci projektového vyučování, badatelské výuky apod.

Příležitosti

- OP JAK, IROP 21-27 a případné další dotační tituly umožňující školám pořízení digitálních, robotických, polytechnických a přírodovědných pomůcek.
- Projekty MAP podporující implementaci moderních didaktických forem a sdílení zkušeností s moderními didaktickými formami mezi různými typy škol.
- Erasmus+ a eTwinning – mezinárodní projekty zaměřené na STEAM, sdílení metodik projektového vyučování.

- Online platformy pro sdílení obsahu – cloudové depozitáře projektových scénářů, nahrávek a interaktivních lekcí.
- Popularizace STEAM – hackathony, školní soutěže apod.
- Spolupráce s univerzitami, firmami a odborníky, kteří mohou školám nabídnout know-how a nové zkušenosti.
- Rostoucí podpora digitalizace školství na národní i evropské úrovni.
- Lepší individualizace výuky – moderní formy umožňují přizpůsobit tempo i obsah potřebám žáků.
- Rozvoj klíčových kompetencí – spolupráce, kreativita, kritické myšlení, digitální gramotnost.
- Atraktivnější výuka pro učitele, kteří mohou využívat širší škálu nástrojů a metod.
- Podpora inkluze – moderní formy často nabízejí více cest, jak učivo uchopit.
- Možnost zavádět inovativní metody podporující aktivní učení a různé styly žáků.

Hrozby

- Finanční nejistota – ne vždy je možné moderní vybavení dlouhodobě udržet, zřizovatelé nemusí být vždy schopni a ochotni školy stabilně investičně podporovat.
- Rychlé zastarávání technologií – bez plánu obnovy se škola ocitá za 3-4 roky opět na začátku.
- Nedostatek technické podpory – bez IT správce či servisní smlouvy nejsou zařízení ve školách často dostatečně využívána.
- Digitální nerovnost mezi žáky, která může prohlubovat rozdíly a kterou není škola schopna řešit.
- Riziko závislosti na technologiích, které mohou selhat nebo odvádět pozornost.
- Obavy z nadměrného využívání ICT u předškoláků – může brzdit nasazení vhodných digitálních pomůcek v MŠ.
- Přetížení učitelů – bez systematické podpory při zavádění inovací roste riziko změny nadšení ve frustraci a následný syndrom vyhoření.
- Odpor části pedagogického sboru vůči změnám nebo novým technologiím.

Klíčové závěry k tématu 1: Podpora moderních didaktických forem vedoucích k rozvoji klíčových kompetencí

Příčiny problémů

1. Nedostatečná připravenost pedagogů

- Část pedagogů nemá dostatek zkušeností s moderními metodami (projektová výuka, badatelské aktivity, digitální nástroje).
- Chybí systematické vzdělávání a mentoring.
- Pedagogové se někdy obávají změny zaběhnutých postupů.

2. Časová a administrativní zátěž

- Moderní metody vyžadují více přípravy, plánování a reflexe.
- Učitelé nemají často kvůli administrativě a provozním povinnostem prostor na inovace.
- Nedostatek času na sdílení zkušeností v rámci sboru.

3. Nedostatečné technické a materiální podmínky

- Nevyrované vybavení škol (technika, pomůcky, prostorové možnosti).
- Zastaralá infrastruktura nebo chybějící technická podpora.
- Nedostatek financí na dlouhodobou údržbu a obnovu vybavení.

4. Nedostatečná podpora pedagogů z úrovně vedení školy nebo nejasná strategie školy

- Části škol chybí jasná vize, jak začlenit do ŠVP a každodenní praxe moderní metody.
- Nedostatečná koordinace mezi vedením, učiteli a podpůrnými profesemi.
- Inovace jsou někdy vnímány jako „něco navíc“, ne jako součást kultury školy.

5. Nízká míra spolupráce mezi pedagogy

- Učitelé často pracují izolovaně, bez sdílení zkušeností a společného plánování.
- V části škol chybí kolegiální hospitace a reflexe.
- Nedostatek týmové práce při přípravě projektů nebo integrované výuky.

6. Odpor ke změnám a obavy z neúspěchu

- Někteří pedagogové se obávají, že moderní metody „nebudou fungovat“, že ztratí kontrolu nad třídou a z toho, že budou žáci „napřed“.
- Nízké sebevědomí pedagogů v oblasti digitálních kompetencí.

7. Nejednotná kvalita podpory žáků

- Moderní metody vyžadují dobrou práci s heterogenní třídou, což je bez podpůrných profesí náročné.
- Nedostatek asistentů pedagoga, speciálních pedagogů nebo psychologů.
- Obtížná práce s žáky se specifickými potřebami bez dostatečných nástrojů.

8. Nedostatečná spolupráce s rodiči

- Rodiče mohou vnímat moderní didaktické formy jako „méně přísné“ nebo „málo tradiční“.
- Rodiče se obávají nadměrného využívání technologií.

9. Systémové bariéry

- Nejednotná kvalita DVPP.
- Nedostatek dlouhodobé finanční podpory.

Doporučená konkrétní opatření

1. Opatření zaměřená na podporu pedagogů:

- Zavést pravidelné vzdělávání v moderních didaktických formách – projektová výuka, badatelské učení, kooperativní metody, digitální nástroje, prvky neformálního vzdělávání apod.
- Vytvořit systém mentorské a kolegiální podpory – zkušenější učitelé podporují kolegy, kteří se zaváděním inovací začínají včetně kolegiálních hospitací nebo vzájemných návštěv ve výuce s následnou reflexí zaměřenou na konkrétní dovednosti.
- Nabídnout supervizi nebo metodické vedení pro učitele, kteří se potýkají s náročnými třídami.
- Podporovat účast na dlouhodobých kurzech DVPP (např. práce s heterogenní třídou, digitální kompetence).
- Pravidelně informovat pedagogy o možných poskytovatelích DVPP, o vzdělávací nabídce v projektech, do kterých je škola zapojena apod.
- Pokud je škola příkladem inspirativní praxe, nabídnout dle možností sdílení i ostatním školám.

2. Opatření zaměřená na organizaci výuky

- Zavést blokovou výuku, projektové dny nebo integrované tematické celky.
- Umožnit učitelům společné plánování a sdílení materiálů a časový prostor pro přípravu inovativních aktivit (např. metodické dny, sdílené přípravy).
- Ve spolupráci celé sborovny připravit plán, který jasně definuje, jaké moderní metody škola zavádí a proč.
- 3. Opatření zaměřená na technické a materiální podmínky
- Pokud je to technicky možné, podporovat flexibilní uspořádání tříd – zóny pro skupinovou práci, klidové koutky, prostor pro experimenty apod.
- Postupně modernizovat vybavení školy – tablety, notebooky, interaktivní pomůcky, robotické stavebnice.
- Zajistit technickou podporu (IT koordinátor, ICT správce, ICT školení apod.).
- Vytvořit sdílené databáze materiálů dostupné podle potřeby všem pedagogům.
- Pokud je to finančně možné, pořizovat pro MŠ i ZŠ multisenzorické pomůcky (manipulativní materiály, experimentální sady apod.).

4. Opatření zaměřená na podporu žáků

- Podporovat diferenciaci výuky – různé úrovně úkolů, volitelné aktivity, otevřené úlohy, kooperativní i samostatné učení.
- Podporovat badatelské učení – žákovské projekty, experimenty, projektová výuka apod.
- Využívat formativní hodnocení, které podporuje růst a motivaci dětí a žáků.

- Dle možností školy nabízet doučování nebo klub domácí přípravy pro žáky, kteří potřebují více podpory.
- Podporovat digitální gramotnost – práce s informacemi, bezpečné chování online, tvorba digitálního obsahu.

5. Opatření zaměřená na spolupráci s rodiči

- Informovat rodiče o tom, proč škola moderní didaktické formy využívá a jak dětem pomáhají.
- Nabídnout rodičům možnost zúčastnit se ukázkových hodin, workshopů nebo dnů otevřených dveří.
- Vysvětlovat rodičům, jak mohou dítě doma podpořit (např. projektová práce, čtenářství, digitální dovednosti).
- Zavést jasná pravidla pro komunikaci s rodiči – jednoduše definované informační kanály, jasné informace, pravidelné konzultace.

6. Opatření zaměřená na vedení školy

- Vytvořit dlouhodobou strategii inovací, která je součástí plánů a koncepce školy.
- Podporovat kulturu a klima školy, kde je bezpečné experimentovat a sdílet úspěchy i neúspěchy.
- Zajistit finanční zdroje (projekty, MAP/ŠAP, granty).
- Podporovat učitele v tom, aby měli čas a prostor na inovace.
- Zavést pravidelné evaluace – co funguje, co je potřeba upravit.
- Podporovat wellbeing pedagogů.

7. Opatření zaměřená na spolupráci s externími partnery

- Spolupracovat s univerzitami, neziskovkami, knihovnami, science centry.
- Využívat externí odborníky pro workshopy, projektové dny nebo metodickou podporu.
- Zapojit školu do učících se komunit nebo sítí inovativních škol.

Klíčové téma č. 2: Rozvoj potenciálu každého žáka, zejména žáků se sociálním a jiným znevýhodněním

Silné stránky

- Rostoucí důraz na inkluzi v českém školství a s tím související sílící podpora individuálního přístupu k dítěti a žákovi.
- Kompetence a volní vlastnosti pedagogů a vedení škol k zohlednění individuálních potřeb žáků a respektování potřeb žáků se SVP.
- Fungování školských poradenských pracovišť.
- Spolupráce s odborníky při řešení výchovných a vzdělávacích problémů, zajištění včasné podpory pro děti se SVP a cizince.

- Vytváření podmínek pro speciálně pedagogickou podporu žáků ohrožených školním neúspěchem, kterým hrozí předčasný odchod ze vzdělávacích institucí.
- Existence podpůrných opatření (asistenti pedagoga, IVP).
- Stabilizace financování školních psychologů a speciálních pedagogů.
- Zkušenosti učitelů s heterogenními třídami podporující flexibilitu a kreativitu.
- Možnost využití moderních didaktických metod, které pomáhají různým typům žáků (kooperativní učení, multisenzorické metody, projektová výuka).
- Zvyšující se povědomí o wellbeingu žáků, který podporuje bezpečné prostředí pro učení.
- Podpora sociálních kompetencí a sociální gramotnosti ve školách.
- Spolupráce MŠ i ZŠ s vysokými školami, které připravují budoucí pedagogy (tzv. fakultní školy).
- Spolupráce s NNO a dalšími organizacemi, které pracují s dětmi a žáky se SVP.
- Zájem škol o osobnostní a odborný růst pedagogů v oblasti společného vzdělávání.
- Zájem škol o podporu nadaných dětí a žáků.
- Realizace kroužků rozvíjejících nadání.
- Projekty statutárního města Brna zahrnující vzdělávání v oblasti podpory nadaných dětí a žáků.

Slabé stránky

- Nedostatek času a kapacit učitelů na individuální práci s každým žákem.
- Nerovnoměrná kvalita podpůrných opatření na školách.
- Nízká informovanost některých pedagogů o efektivních strategiích práce se znevýhodněnými dětmi.
- Nedostatečná spolupráce mezi školou, rodinou a odborníky, zejména u sociálně znevýhodněných žáků.
- Nedostatečné povědomí veřejnosti o významu společného vzdělávání pro komunitu a socializaci dítěte.
- Finanční a personální limity, které brání systematickému rozvoji podpory.
- Omezená dostupnost a kvalita vzdělávání pro všechny žáky se zaměřením na kvalitu života v dospělosti.
- Problém posilování strategií včasné intervence a podpory dítěte v učení a socializaci, podpora včasného vyhledávání a facilitace dětí mimořádně nadaných v jejich učení.
- Málo efektivní poradenské činnosti v oblasti primární prevence a v oblasti rizikového chování dětí a žáků.
- Vysoké počty žáků ve třídách zvyšují míru stresu pedagogů a znemožňují efektivnější práci se žáky se SVP.
- Nejasná pravidla spolupráce škol se státní správou (OSPOD) – záškoláctví, skryté záškoláctví apod. Rozdílný přístup jednotlivých OSPOD k řešení problémových situací a ke spolupráci se školami.

- Absence komplexní podpory nadaných dětí a žáků.
- Nadměrná administrativa v oblasti práce s dětmi a žáky se SVP.
- Nedostatečné kompetence pedagogů v oblasti vzdělávání dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, žáků nadaných, cizinců, žáků s psychiatrickými diagnózami.
- Přetrvávající obavy pedagogů z praktické realizace společného vzdělávání.

Příležitosti

- Dostupné dotační programy na inkluzi, asistenty pedagoga, pomůcky a vzdělávání učitelů.
- Spolupráce s neziskovými organizacemi, které se věnují podpoře ohrožených dětí.
- Rozvoj komunitních služeb (sociální práce, terénní programy, školní psychologové).
- Možnost zavádět inovativní metody, které podporují aktivní učení a různé styly žáků.
- Zvyšující se tlak společnosti na rovné příležitosti, což může posílit podporu vedení škol.
- Posilování sociálních procesů a vztahů mezi dětmi, žáky a pracovníky škol, zlepšování klimatu školy, začleňování školy do komunitního prostoru.
- Podpora aktivit a opatření posilujících nezávislost dětí a žáků ve spolurozhodování ve věcech vlastního vzdělávání.
- Rozvíjení kompetencí pedagogů a ostatních pracovníků školy v oblasti společného vzdělávání dětí a žáků s různou úrovní schopností a odlišným sociálním zázemím a v práci s dětmi a žáky s podpůrnými opatřeními.
- Síťování škol a spolupráce škol s organizacemi, které podporují práci s nadanými dětmi a žáky.
- Výměna zkušeností dobré praxe, síťování škol, vzájemné návštěvy pedagogů na školách.
- Podpora kvality společného vzdělávání už v mateřských školách.
- Podpora komunikace a spolupráce s rodiči.
- Posilování školních poradenských pracovišť.
- Prohloubení spolupráce s NNO, které pracují s rodinami ze sociálně vyloučeného prostředí.
- Podpora škol v oblasti společného vzdělávání ze strany zřizovatele.
- Přiblížení společného vzdělávání veřejnosti. Vysvětlení základních principů a příkladů dobré praxe by přispělo k pozitivnějšímu pohledu veřejnosti na společné vzdělávání.
- Zapojení škol do mezinárodního vzdělávání.

Hrozby

- Zhoršující se sociální situace některých rodin, která může negativně ovlivnit školní úspěšnost.
- Vyhoření pedagogů, pokud není podpora systémová a dlouhodobá.
- Nedostatek kvalifikovaných odborníků (speciální pedagogové, psychologové, asistenti, logopedi).

- Riziko stigmatizace žáků, pokud není podpora citlivě nastavena.
- Neochota části veřejnosti přijímat inkluzivní přístup, což může vytvářet tlak na školu.
- Finanční nejistota – ne vždy je možné dlouhodobě udržet moderní vybavení.
- Stále se měnící podmínky pro společné vzdělávání a z toho plynoucí nedůvěra odborné, rodičovské i laické veřejnosti k významu inkluze pro komunitu a socializaci dítěte – časté legislativní změny a z toho plynoucí nejistota zainteresovaných stran.
- Dostupnost speciálních pedagogů pro přímou práci ve třídách a metodické vedení pedagogů v některých školách – nastavené podmínky neumožňují, aby mohli speciální pedagogové působit ve všech školách (zejména malých).
- Nízká kvalifikovanost pedagogů v práci s nadanými dětmi a žáky – absence systematické přípravy pedagogů.
- Velké zatížení a přetrvávající nedostatečná kapacita poradenských zařízení a s tím související neefektivní spolupráce poradenských zařízení se školami.
- Menší dostupnost poradenství pro žáky a rodiče přímo ve školách.
- Nezáměr rodičů dětí a žáků ze sociálně vyloučených lokalit o vzdělávání svých dětí a o spolupráci se školou.
- Přijímání společného vzdělávání veřejností, odmítání nebo nepochopení principů společného vzdělávání.

Klíčové závěry k tématu 2: Rozvoj potenciálu každého žáka, zejména žáků se sociálním a jiným znevýhodněním

Příčiny problémů

1. Sociální a rodinné faktory

- Nízká podpora vzdělávání v rodině.
- Nevyhovující domácí podmínky (nestabilita, absence pravidelného režimu, nepodnětné prostředí).
- Nízká úroveň rodičovských kompetencí nebo jazyková bariéra.
- Nedostatečná spolupráce rodiny se školou.

2. Nedostatečné personální kapacity

- Málo asistentů pedagoga, speciálních pedagogů a psychologů.
- Přetížení učitelé, kteří nemají prostor na individuální přístup.
- Fluktuace pracovníků a nedostatek odborníků v regionech.

3. Nerovnoměrná připravenost pedagogů

- Chybějící znalosti o práci s dětmi se specifickými potřebami.
- Nejistota v používání moderních didaktických metod.
- Nedostatek mentoringu, supervize a kolegiální podpory.

4. Systémové a organizační bariéry

- Administrativní zátěž spojená s inkluzí.
- Nedostatečná koordinace mezi školou, poradenskými zařízeními a sociálními službami.
- Nejednotná kvalita poradenských služeb.
- Omezené finanční zdroje na dlouhodobou podporu.
- Nedostatečné finanční ohodnocení pozic asistentů pedagoga.

5. Klima třídy a školy

- Nedostatečná práce s třídní dynamikou.
- Riziko šikany nebo sociálního vyloučení znevýhodněných žáků.
- Nízká míra prevence a podpory pozitivních vztahů.

6. Individuální potřeby žáků

- Specifické poruchy učení či chování, které nejsou včas diagnostikovány.
- Jazykové bariéry u dětí s odlišným mateřským jazykem.
- Nízké sebevědomí a motivace žáků, kteří dlouhodobě zažívají neúspěch.

Konkrétní opatření pro rozvoj potenciálu všech dětí a žáků

1. Pedagogická a didaktická opatření

- Zavedení individualizace výuky – práce s různými úrovněmi obtížnosti, volitelné úkoly, otevřené úlohy.
- Pravidelné využívání formativního hodnocení, které dává žákům jasnou zpětnou vazbu a podporuje jejich růst.
- Rozšíření kooperativních metod (skupinová práce, projektové vyučování apod.), které pomáhají slabším žákům.
- Využití multisenzorických metod pro děti s SPU nebo jazykovou bariérou.
- Systematická práce s IVP a dalšími podpůrnými opatřeními.

2. Personální opatření

- Pokud je možné posílení týmů o asistenty pedagoga, školní psychology, speciální pedagogy nebo sociální pedagogy.
- Zvýšení počtu asistentů pedagoga v mateřských školách.
- Zavedení mentoringu pro učitele – sdílení dobré praxe, hospitace, vzájemná podpora.
- Pravidelné supervize pro pedagogy ke zvládnutí náročných situací a předcházení vyhoření.
- Vzdělávání pedagogů v oblastech práce s heterogenní třídou, inkluze, třídní management, práce s rodinou, pedagogická diagnostika, formativní hodnocení apod.

3. Opatření zaměřená na žáky

- Programy na posílení motivace a sebevědomí (třídnické hodiny, individuální rozhovory, mentoring se staršími žáky).
- Podpora žáků s OMJ.
- Nabídka doučování, klubů mimoškolní přípravy, odpoledních aktivit.
- Včasná diagnostika obtíží ve spolupráci s poradenskými zařízeními.
- Podpora talentovaných žáků – rozšiřující úlohy, projekty, soutěže.
- Věnovat pozornost případným skrytým bariérám pro vstup dětí ze sociálně nepodnětného prostředí do předškolního a základního vzdělávání.

4. Opatření zaměřená na rodiny

- Pravidelná komunikace s rodiči včetně těch, kteří mají nízké vzdělání nebo jazykovou bariéru.
- Nabídka konzultací, workshopů nebo podpůrných setkání pro rodiče.
- Spolupráce se sociálními službami, OSPOD, neziskovými organizacemi.
- Zajištění prostředí, kde se rodiče cítí vítáni a respektováni.
- Podpora rozvoje rodičovských kompetencí.

5. Organizační a systémová opatření

- Vytvoření školní strategie podpory žáků.
- Zavedení pravidelných multidisciplinárních porad (učitel, asistent pedagoga, speciální pedagog, psycholog, vedení).
- Snížení administrativní zátěže učitelů tam, kde je to možné.
- Vytvoření týmu, který se věnuje vztahům ve třídách a prevenci šikany.
- Zajištění dostupnosti pomůcek – kompenzační pomůcky, digitální nástroje, vizuální materiály.
- Navýšení kapacity a stabilizace financování poradenských zařízení.

6. Opatření zaměřená na klima třídy a školy

- Pravidelné třídnické hodiny zaměřené na vztahy, komunikaci a spolupráci.
- Programy prevence šikany – vrstevnické programy, školní parlament apod.
- Podpora pozitivního klimatu – rituály třídy, společné třídní projekty, komunitní akce.
- Vytváření bezpečného prostředí, kde se žáci nebojí chybvat.

7. Spolupráce s externími partnery

- Neziskové organizace (nizkoprahová zařízení, doučování, sociální práce, volnočasové aktivity).
- SPC, PPP, sociální služby, komunitní centra.
- Projekty na podporu kvality vzdělávání – sdílení zdrojů, projektová spolupráce.

- Vysoké školy – stáže studentů, odborné konzultace, výzkumné projekty.

Klíčové téma č. 3: Podpora pedagogických a didaktických kompetencí pracovníků ve vzdělávání a podpory managementu třídních kolektivů

Silné stránky

- Kvalifikovanost pedagogů.
- Zvyšující se profesionalita, zájem a motivovanost pedagogů, kteří mají zájem o další vzdělávání.
- Široká nabídka DVPP.
- Dostupnost moderních metod a nástrojů, které podporují efektivní výuku i řízení třídy.
- Existence podpůrných profesí (školní psycholog, speciální pedagog, metodik prevence), které mohou učitele metodicky vést.
- Zkušenosti učitelů s heterogenními třídami.
- Podpora vedení škol v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků.
- Dostupná nabídka DVPP ve většině oblastí.
- Rozšiřující se nabídka metodické podpory pro vedoucí pedagogické pracovníky, začínající ředitele apod.
- Kvalitní materiální vybavení velké části škol.
- Efektivní komunikace ve výuce.
- Respektující přístup.
- Vhodně zvolené vzdělávací strategie.
- Rovný přístup ke vzdělávání.
- Individualizace ve vzdělávání dětí a žáků.
- Zapojení dětí a žáků do plánování výchovně vzdělávacího procesu.
- Podpora silných stránek dítěte a žáka.
- Koncepce školy.

Slabé stránky

- Nedostatek času na systematické vzdělávání a reflexe pedagogické práce.
- Nedostatek možností sdílení dobré praxe z důvodu vyšší časové a finanční náročnosti – uvolňování pedagogů, hrazení suplování.
- Nižší digitální kompetence pedagogů – nedostatečné materiální vybavení některých škol, různé požadavky z úrovně vedení školy, odlišné priority školy, rozdílný přístup pedagogů.
- Nerovnoměrná úroveň kompetencí mezi pedagogy, zejména v oblasti moderních didaktických metod a práce se třídou.
- Nízká míra mentoringu a kolegiální podpory v některých školách.

- Nedostatečné dovednosti v oblasti práce s náročnými třídními situacemi (adaptace, konflikty, kázeň, klima třídy).
- Vysoké finanční náklady a časová zaneprázdněnost vedoucích pedagogických pracovníků a s tím související omezené využívání mentoringu a koučinku pro ředitele škol.
- Finanční a personální limity, které brání systematickému rozvoji podpory – vysoké finanční náklady za některé kurzy DVPP.
- Dostupná a kvalitní vnější podpora ředitelům škol v této oblasti – mentoring a koučink pro ředitele škol – vysoké finanční náklady a časová zaneprázdněnost ředitelů.
- Další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti pedagogické diagnostiky a vzdělávání dětí a žáků nadaných, menší nabídka kvalitního vzdělávání pro učitele MŠ – nabídce vzdělávání pro MŠ a vzdělávání nadaných žáků je věnováno méně pozornosti.
- Většina škol označuje oblast managementu třídních kolektivů jako rozvojovou oblast.
- Nedostatečná nabídka vzdělávacích programů k tématu managementu třídních kolektivů.
- Podpora pedagogů v oblasti psychohygieny.
- Nedostatečná podpora poradenských zařízení.

Příležitosti

- Řízení školy – přijetí a podpora klíčové role ředitelů škol jako pedagogických lídrů ovlivňujících rozvoj a udržitelnost pedagogické kvality.
- Plány pedagogického rozvoje a profesní portfolia pedagogů.
- Uvádění začínajících pedagogů.
- Využívání seberefektivních technik, sebehodnocení, zpětné vazby.
- Vzdělávání sboroven.
- Spolupráce pedagogů uvnitř školy i mezi školami, vzájemné učení, vzájemné hospitace, sdílení příkladů inspirativní praxe.
- Metodická podpora škol z úrovně MŠMT ČR a jím zřizovaných organizací.
- Spolupráce s univerzitami, odborníky a neziskovými organizacemi, které mohou nabídnout metodickou podporu.
- Možnosti využití vzdělávání pedagogů v rámci projektů.
- Zvyšující se dostupnost moderních technologií a vzdělávání.
- Využití digitálních nástrojů pro plánování výuky, evaluaci i komunikaci s žáky.
- Zapojení škol do mezinárodního vzdělávání.
- Dostupné kurzy DVPP zaměřené na moderní didaktické formy, třídní management a leadership.
- Rostoucí důraz na wellbeing učitelů, který může pozitivně ovlivnit klima ve třídách i celkové pracovní prostředí.

Hrozby

- Vyhoření pedagogů způsobené vysokými nároky, nedostatkem podpory a dlouhodobým stresem.
- Náročnost role ředitele jako nositele realizace procesu změny a role zodpovědnosti za celkovou kvalitu vzdělávání ve škole – vysoká míra zodpovědnosti, velmi rozsáhlé a různorodé povinnosti a kompetence, hrozba syndromu vyhoření.
- Regionálně se zvyšující nedostatek kvalifikovaných pedagogů zejména v přírodovědných předmětech.
- Fluktuace pedagogů, která narušuje kontinuitu práce ve třídních kolektivech.
- Zhoršující se chování žáků a náročnější sociální situace rodin kladou vyšší nároky na třídní management.
- Nemožnost účasti pedagogů na vzdělávání z důvodu organizačních podmínek zejména malých škol a mateřských škol.
- Finanční podmínky škol: nutnost financování zástupu za nepřítomného pedagoga.
- Vysoké nároky na práci pedagogů a na osobnost pedagoga.
- Odmítavý postoj části pedagogického sboru k inovacím nebo změnám v metodách práce.
- Časová zátěž spojená s administrativou, která omezuje prostor pro profesní růst.
- Kolísavá kvalita nabízeného vzdělávání – nedostatek kvalitních lektorů.
- Preferování samostudia v mateřských školách – omezení plynoucí z jiné organizace školního roku mateřských škol.
- Nedostatek finančních prostředků poskytovaných na DVPP ze státního rozpočtu, zvyšující se ceny seminářů – nastavení rozpočtu škol při financování regionálního školství.
- Odmítavý postoj vedení škol k wellbeingu pedagogů.

SWOT analýza prioritních oblastí MAP Brno

Prioritní oblast č. 2: Předškolní vzdělávání

Silné stránky

- Ve většině mateřských škol jsou vytvořeny vhodné podmínky pro úspěšný přechod dětí z MŠ do ZŠ (využití návštěv 1. tříd, pořádání schůzek s učiteli ZŠ, realizace edukativně-stimulačních skupin pro děti v MŠ apod.).
- V části MŠ se dobře daří podporovat rozvoj osobnosti dítěte s využíváním diagnostických a sběrných portfolií.
- V části MŠ se dobře daří zajišťovat informovanost rodičů o průběhu a výsledcích vzdělávání jejich dětí a spolupracovat s nimi pomocí hromadných informačních kanálů nebo individuálních schůzek.
- Materiální vybavení většiny MŠ je vzhledem k naplňování ŠVP výborné.

- Vysoká motivace pedagogů ke zlepšování.
- Blízký každodenní kontakt učitelek s dětmi i rodiči.
- Budování pozitivního vztahu rodičů ke školce – účast na akcích typu „Den otevřených dveří“, „Zahradní slavnost“ aj.

Slabé stránky

- Podpora talentů a dětí s potenciálním mimořádným nadáním.
- Systematická práce s méně motivovanými rodinami.
- Mezi jednotlivými MŠ jsou v zajišťování kvality předškolního vzdělávání velké rozdíly.
- V materiálních podmínkách MŠ jsou velké rozdíly.
- Nedostatek personálu (asistenti, speciální pedagogové, logopedi).
- Nízké povědomí o moderních didaktických metodách u části pedagogů.
- Nedostatečné materiální a prostorové podmínky.
- Přetížení učitelek administrativou a péčí o velké skupiny dětí.
- Fyzické bariéry ve třetině budov (absence výtahu, úzké vstupy, sanitární zázemí).
- Nerovnoměrné ICT vybavení a nedostatečné internetové připojení často limituje využití toho vybavení, co již školy mají.
- Nedostatek klidového zázemí pro pedagogy (kabinety, sborovna).
- Časová a administrativní zátěž učitelek omezuje účast na DVPP a pořádání akcí s rodiči.
- Kapacitní tlak v hustě osídlených částech města, obtížně řešitelný v historické zástavbě.

Příležitosti

- Připravovat podmínky pro větší spolupráci rodiny se školou – systematizovat konzultace s jednotlivými rodiči nad pokroky dítěte, připravovat vzdělávání pro rodiče na aktuální témata.
- Navázat spolupráci s organizacemi věnujícími se tematice nadaných dětí, využívat již existující možnosti, podpořit kompetence učitelů vzděláváním v dané oblasti.
- DVPP zaměřit zejména na potřeby každého jednotlivého pedagoga ke kontinuálnímu zlepšování pedagogických dovedností.
- Vybavení digitálními technologiemi, a to jak personálu, tak i tříd MŠ. Situace spojená s pandemií Covid-19 poukázala na nevybavenost škol digitálními technologiemi. Příčinou může být všeobecný názor, že „učitelka si ve školce s dětmi vlastně hraje“, tudíž technologie nepotřebuje.
- Zapojení škol do mezinárodního vzdělávání.
- Dotační programy na pořízení digitálních pomůcek, metodickou podporu, uvolnění úvazků mentorů.
- Sdílené online platformy (cloudové „virtuální sborovny“, digitální knihovny metodik).

- Společné programy se ZŠ pro děti v posledním ročníku předškolního vzdělávání – větší kontinuita, příprava přechodu dítěte z mateřské do základní školy.
- Projekty statutárního města Brna a další možné dotační programy na inkluzi, modernizaci a vzdělávání pedagogů.
- Spolupráce s odborníky (psychologové, speciální pedagogové, logopedi).
- Rozvoj moderních metod – polytechnika, robotika, badatelské činnosti, terénní učení.
- Zvyšující se důraz na wellbeing dětí i pedagogů.
- Spolupráce s rodiči a komunitou.
- Spolupráce se zřizovatelem.

Hrozby

- Nedostatek časové kapacity vedení školy na práci s týmem.
- Malá pozornost je věnována autoevaluačním aktivitám a hodnocení profesního rozvoje jednotlivých učitelů, evaluace práce učitele je často formální.
- Nedostatek finančních prostředků na investice do oblastí nezbytných pro bezpečný a komfortní provoz škol (investice do oprav budov, vybavení školních jídelen, topení, sociálních zařízení apod.) a školních zahrad. **Rostoucí náklady na stavební práce představují tlak na úspory ze strany zřizovatele a odsouvání investic do budov, bezbariérovosti a ICT infrastruktury.**
- Potřeby v oblasti investic se jeví v některých mateřských školách jako naléhavé, ve většině případů nad finanční možnosti škol. Spolupráce se zřizovatelem je nevyhnutelná.
- Systematická spolupráce při přípravě na vzdělávání a vyhodnocování výsledků vzdělávání formou pravidelných konzultačních hodin s jednotlivými rodiči se nedaří polovině škol.
- **Zvyšující se počet dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.**
- **Stárnutí pedagogických sborů, nedostatek kvalifikovaných pedagogů a jejich vyhoření.**
- **Sociální nerovnosti mezi rodinami.**
- **Rostoucí nároky na administrativu a legislativu.**
- **Zvětšující se digitální propast mezi různě vybavenými mateřskými školami.**
- **Bez úlevy v úvazcích a systematické metodické podpory pedagogů zůstane velká část inovací jen formální záležitostí.**

Klíčové závěry k prioritní oblasti MAP Brno č. 2: Předškolní vzdělávání

Příčiny problémů

1. Personální kapacity

- Nízký počet asistentů pedagoga.
- Stárnutí pedagogických sborů.

2. Nedostatečné odborné zázemí

- Menší připravenost na práci s dětmi se speciálními potřebami.
- Nedostatek systematického DVPP.

3. Materiální a prostorové limity

- Zastaralé vybavení, nedostatek pomůcek.
- Nedostatečné prostory pro pohyb, relaxaci nebo individuální práci.
- Chybějící venkovní učebny nebo kvalitní zahrady.

4. Sociální a rodinné faktory

- Rodiče s nízkou podporou vzdělávání, jazykovou bariérou nebo sociálním znevýhodněním.
- Nepravidelná docházka dětí.
- Nízká spolupráce mezi rodinou a mateřskou školou.
- Pozdní zapojení dítěte do předškolního vzdělávání.
- Snižující se připravenost dítěte na vstup do předškolního vzdělávání (nevytvořené hygienické návyky, problémové chování pramenící z nestanovení nebo nedodržování pravidel apod.).

5. Organizační a systémové bariéry

- Vysoká administrativní zátěž.
- Kvalitativní rozdíly mezi školami.
- Chybějící odborné pozice (speciální pedagogové, logopedi, sociální pedagogové).
- Nízká atraktivita profese (platové podmínky, náročnost práce).

Návrhy konkrétních opatření

1. Opatření pro podporu pedagogů

- Pravidelné vzdělávání v moderních metodách (polytechnika, venkovní a terénní učení, inkluze).
- Využívání možností projektů, do kterých je škola zapojena.
- Zavedení mentoringu a kolegiální podpory mezi pedagogy.
- Supervize a podpora wellbeingu pedagogů.
- Zlepšení pracovních podmínek a snížení administrativy v případech, kdy je to možné.
- Nabídnout učitelům psychohygienu, supervizi, případně koučink.
- Vytvářet prostředí, kde je běžné požádat o pomoc a sdílet obtíže.
- Podporovat zdravé pracovní klima – jasná pravidla, férová komunikace, podpora ze strany vedení.
- Pravidelně oceňovat práci pedagogů a posilovat jejich motivaci.

2. Opatření pro podporu dětí

- Zavedení individuálních plánů rozvoje pro děti, které to potřebují.
- Využívání portfolia dítěte.
- Včasná diagnostika obtíží ve spolupráci s odborníky.
- Podpora dětí s OMJ.
- Rozvoj samostatnosti a sociálních dovedností.

3. Opatření pro spolupráci s rodiči

- Pravidelné konzultace zaměřené na rozvoj dítěte, ne pouze na provozní informace.
- Workshopy pro rodiče s cílem rozvoje rodičovských kompetencí (adaptace, činnosti v domácím prostředí, rozvoj řeči, hygienické návyky apod.).
- Vytvoření jednoduchých a srozumitelných informačních materiálů.
- Spolupráce se sociálními službami a komunitními centry.

4. Opatření pro zlepšení podmínek MŠ

- Modernizace pomůcek, hraček a vzdělávacích materiálů.
- Úprava prostor – koutky, relaxační zóny, venkovní učebny.
- Investice do zahrad a venkovních aktivit.
- Zajištění dostatečného množství pomůcek pro polytechnické a badatelské činnosti.

5. Opatření pro vedení školy

- Vytvoření dlouhodobé strategie rozvoje školy.
- Zavedení pravidelných týmových porad zaměřených na metodiku.
- Aktivní vyhledávání grantů a projektů.
- Posílení spolupráce s odborníky a externími organizacemi.

6. Opatření zaměřená na personální podporu

- Posílit týmy o asistenty pedagoga, školní asistenty, speciální pedagogy, psychology nebo sociální pedagogy, využít v maximální míře možnosti personální podpory v projektech zjednodušeného financování – Šablony v OP JAK.
- Využívat externí odborníky (neziskové organizace, SPC, PPP) pro metodickou podporu.
- Ve spolupráci se zřizovatelem zajistit sdílení odborníků mezi školami, pokud není možné mít vlastní tým.
- Vytvořit pozici koordinátora nebo metodika pedagogické a didaktické podpory.

Prioritní oblast č. 4: Komunikace a spolupráce s rodiči

Silné stránky

- Vytváření podmínek pro speciálně pedagogickou podporu dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem, kterým hrozí předčasný odchod ze vzdělávacích institucí v důsledku odlišného sociálního zázemí a nezájmu rodiny.
- Nastavená spolupráce škol s rodiči.
- Podpora potřebných rodin.
- Realizace společných akcí – setkávání, projekty, neformální akce.
- Velká část rodičů má o vzdělávání svých dětí vysoký zájem.
- Většina škol má zavedené komunikační kanály (třídní schůzky, konzultace, elektronické systémy) a využívá blízkého kontaktu s rodiči, které umožňuje právě předškolní vzdělávání.

Slabé stránky

- Méně efektivní spolupráce mezi školou, rodinou a školním poradenským zařízením – personální zajištění, obtížná komunikace, nezájem zainteresovaných stran, podcenění situace.
- Nedostatečná spolupráce s OSPOD – legislativní pravidla, omezené možnosti řešení problémů, šablonovitost postupů.
- Nedostatečná připravenost začínajících pedagogů komunikovat s rodiči a připravit se na krizové situace. Studenti pedagogických fakult by měli být v rámci studia vzdělávání v oblasti komunikace a řešení konfliktů.
- Nerovnoměrná kvalita komunikace a nedostatek času na individuální komunikaci.
- Nízká informovanost rodičů o vzdělávacích cílech a metodách.
- Komunikační bariéry (jazyk, sociální znevýhodnění, nízká důvěra).
- Nedostatečné používání digitálních nástrojů nebo jejich absence.

Příležitosti

- Zlepšování komunikace mezi žáky, rodiči i pedagogy, vytváření bezpečného a otevřeného klimatu školy.
- Podpora vzdělávání pedagogů v oblasti spolupráce rodiny a školy.
- Realizace vzdělávání pedagogů v oblasti komunikace a řešení problémů.
- Zapojení škol do mezinárodního vzdělávání.
- Využívání moderních technologií umožňujících rychlou a přehlednou komunikaci.
- Nárůst zájmu rodičů o partnerský přístup školy.
- Nabídka vzdělávání pro rodiče s cílem informovat a rozvíjet rodičovské kompetence.
- Realizace komunitních aktivit a posílení role školy jako centra komunity.
- Projekty statutárního města Brna s nabídkou vzdělávání pro pedagogy i rodiče.
- Zvyšující se důraz na wellbeing a bezpečné klima školy.

Hrozby

- Nedostatečná vzájemná komunikace školy a rodiny zejména ze strany rodiny, nezvládnutí řešení konfliktů a problémů v rodinách.
- Nedostatečná zodpovědnost některých rodičů za výchovu, vzdělávání a rozvoj svého dítěte.
- Zvyšující se počet rodin v náročné sociální situaci, různorodé socio-ekonomické zázemí rodin a z toho vyplývající rozdílná ochota a možnosti spolupracovat se školou.
- Jazyková bariéra u rodičů s odlišným mateřským jazykem.
- Nedůvěra rodičů ke škole nebo negativní zkušenosti z minulosti.
- Přetížení pedagogů, které snižuje kvalitu komunikace.
- Rychlé šíření konfliktů na sociálních sítích.

Klíčové závěry k prioritní oblasti MAP Brno č. 4: Komunikace a spolupráce s rodiči

Příčiny problémů

1. Nedostatek času a kapacit

- Vysoká administrativní, pedagogická a psychická zátěž pedagogů.
- Omezený prostor pro individuální pohovory nebo systematickou práci s rodinami.

2. Nejednotná komunikační strategie školy

- Absence jasných pravidel, jak a kdy škola komunikuje. Pokud každý pedagog komunikuje jinak, rodiče se hůře orientují.

3. Sociální a jazykové bariéry

- Někteří rodiče nerozumějí školnímu prostředí, dokumentům nebo očekáváním školy.
- Rodiče s OMJ mají potíže porozumět informacím.
- Nízká důvěra ke škole u sociálně znevýhodněných rodin.

4. Nedostatečné dovednosti pedagogů v oblasti komunikace

- Učitelé nejsou často připraveni na spolupráci a komunikaci s „problémovými“ rodiči.
- Chybí vzdělávání v oblasti partnerské komunikace, mediace nebo práce s konfliktem.

5. Slabá informovanost rodičů

- Rodiče často neznají vzdělávací cíle, metody ani očekávání školy. Informace školy jsou někdy příliš odborné nebo nepřehledné.

6. Nedostatek komunitních a společných aktivit

- Málo příležitostí, kdy se rodiče mohou se školou setkat neformálně.
- Slabé budování vztahů mimo řešení problémů.

Návrhy konkrétních opatření

1. Zlepšení komunikačních kanálů

- Zavést jednotný systém komunikace (např. školní aplikace, e-mailové standardy).
- Vytvořit jednoduché a srozumitelné informační materiály pro rodiče.
- Nabídnout překlady nebo vizuální materiály pro rodiče s OMJ.

2. Posílení osobního kontaktu

- Pravidelné individuální konzultace zaměřené nejen na výkon, ale i na wellbeing dítěte.
- Třídní schůzky vedené interaktivně, ne pouze formou sdělení informací.
- Otevřené hodiny, projektové dny, dny otevřených dveří, kdy mohou rodiče vidět výuku v praxi.

3. Podpora pedagogů

- Školení v oblasti komunikace, mediace, práce s konfliktem a partnerského přístupu.
- Supervize nebo metodická podpora pro učitele, kteří řeší náročné situace.
- Sdílení dobré praxe mezi pedagogy.
- Podpora wellbeingu pedagogů.

4. Podpora rodičů

- Workshopy pro rodiče (např. jak podpořit dítě doma, jak funguje hodnocení).
- Nabídka vzdělávání pro rodiče za účelem rozvoje rodičovských kompetencí, informování rodičů o vzdělávacích akcích např. v projektech statutárního města Brna.
- Spolupráce se sociálními službami, komunitními centry a NNO.
- Nabídka tlumočení nebo podpory pro rodiče s OMJ, využívání místních zdrojů pro komunikaci s rodiči s OMJ (zdroje odborů sociální péče – cizojazyční koordinátoři apod.).

5. Budování vztahů a komunitního prostředí

- Školní akce, projektové dny, společné dílny, komunitní setkání.
- Zapojení rodičů do života školy (dobrovolnictví, pomoc při akcích).
- Využívání rodičovských spolků, případně i školních parlamentů jako platform pro dialog a spolupráci.

6. Jasná strategie školy

- Stanovit pravidla, jak škola komunikuje (rychlost odpovědí, kanály, způsoby komunikace).
- Pravidelně vyhodnocovat, co funguje a co je potřeba upravit.

Prioritní oblast č. 5: Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti

Silné stránky

- Podpora rozvoje ČMG v rámci školních vzdělávacích programů.
- Podpora rozvoje znalostí pedagogů v oblasti ČMG, sdílení dobré praxe, využívání poznatků ve výuce.
- Účast pedagogů na kurzech DVPP, studium literatury.
- Podpora základních znalostí a dovedností žáků v oblasti ČMG, podpora práce s textem.
- Aktualizace odborné literatury a multimédií pro rozvoj ČMG na školách.
- Individuální přístup k žákům.
- Snaha o implementaci ČMG v rámci mezipředmětových vztahů.
- Podpora realizace mimoškolních aktivit na podporu a rozvoj ČMG.
- Podpora účasti žáků v soutěžích v oblasti ČMG.
- **Přírozené prostředí pro rozvoj pregramotnosti v předškolním vzdělávání.**
- **Zapojení kreativních a praktických aktivit ve velké části škol – integrace čtenářské a matematické gramotnosti do praxe.**
- **Dobrá dostupnost IT techniky a pomůcek ve velké části škol.**
- **Spolupráce v rámci školy – sdílení zkušeností.**

Slabé stránky

- Menší dostupnost školních knihoven podle potřeb a možností žáků – školy nemají dostatek prostor, kde by mohly být knihy pro žáky volně k dispozici.
- Kolísající kvalita didaktických výukových materiálů (pracovní listy, úlohy, rébusy) – nabídka výukových materiálů je velmi různorodá, avšak na velmi rozdílné úrovni.
- Nedostatečný rozvoj kolegiální podpory pedagogů ve vztahu k ČMG.
- Malá podpora individuální práce se žáky.
- Malá nebo nedostatečná informovanost rodičů a spolupráce s rodiči v oblasti ČMG (představení kroužků, aktivit a profesí spojených s rozvojem matematické gramotnosti, např. projektové dny, dny otevřených dveří apod.) – malý zájem rodičů o rozvoj ČMG jejich dětí.
- Nedostatek možností vzdělávání ve čtenářské a matematické pregramotnosti – nedostatečná vzdělávací nabídka.
- **Chybějící strategie pro integraci digitální gramotnosti do matematiky.**
- **Nepravidelná a nedostatečná obnova pomůcek a programového vybavení školy.**

Příležitosti

- Rozvoj spolupráce škol s dalšími aktéry k rozvíjení ČMG (projekty se školami, obcemi, NNO).
- Tlak na implementaci příslušné gramotnosti na úrovni školy.

- Možnost sdílení dobré praxe **v rámci školy i mezi školami.**
- Zajištění pozice samostatného pracovníka, který by zajišťoval rozvoj ČMG (podpora DVPP a zabezpečení financí).
- Zajištění materiálně technických podmínek pro rozvoj v příslušné oblasti gramotnosti mimo školu (exkurze, výstavy, tematické programy, knižní veletrhy, besedy s autory).
- Zajištění dostatečného množství interaktivních metod a pomůcek pro rozvoj ČMG.
- Popularizace ČMG mezi veřejností. Žáci a rodiče mnohdy nerozumějí důležitosti rozvoje gramotností ve vztahu k jejich uplatnění na pracovním trhu.
- Zapojení škol do mezinárodního vzdělávání.
- **Spolupráce mezi MŠ a ZŠ při přechodu dětí z MŠ do ZŠ, spolupráce mezi pedagogy MŠ a 1. stupně ZŠ.**
- **Podpora čtenářské a matematické gramotnosti v rámci výuky jiných předmětů.**
- **Využívání moderních didaktických forem.**
- **Využívání terénní výuky – praktické aktivity mimo školu.**
- **Podpora učitelů, mentoring, sdílení zkušeností.**
- **Sdílení zpětné vazby o čtenářských a matematických dovednostech dětí a žáků.**
- **Rozšíření programového vybavení školy.**
- **Důsledná podpora znevýhodněných žáků a žáků s OMJ/SVP.**
- **Projekty statutárního města Brna.**

Hrozby

- Malý zájem ze strany žáků a rodičů o rozvoj ČMG, ztráta motivace žáků k rozvoji v oblasti ČMG.
- Nedostatek stabilní finanční podpory pro rozvoj ČMG (např. na personální zajištění pedagogického dozoru koutků a volně otevřených učeben, na možné půlení hodin, na inovaci a výměnu učebních pomůcek k rozvoji ČMG, na zajištění dostatečného počtu těchto pomůcek apod.).
- **Přechod z MŠ do ZŠ – děti přicházejí do školy s velmi rozdílnou úrovní pregramotností.**
- **Vzrůstající počet dětí a žáků s OMJ a nedostatečnou znalostí českého jazyka.**
- **Zhoršující se komunikační dovednosti dětí a žáků.**

Klíčové závěry k prioritní oblasti MAP Brno č. 5: Podpora rozvoje čtenářské a matematické gramotnosti

Příčiny problémů

1. Zhoršující se jazyková a komunikační výbava dětí

- Nedostatek mluveného slova v domácím prostředí.
- Nízká četnost společného čtení.
- Omezená slovní zásoba u dětí s OMJ nebo sociálním znevýhodněním.

2. Nedostatek systematické práce s gramotnostmi

- Výuka je někdy zaměřena na výkon, ne na porozumění.
- Často chybí propojení gramotností napříč předměty.
- Nedostatek času na individuální podporu dětí a žáků.

3. Nedostatečné materiální podmínky v některých školách

- Nedostatek kvalitních knih, manipulačních pomůcek, stavebnic, her.
- Chybějící moderní didaktické materiály.

4. Nízká domácí podpora

- Rodiče s dětmi nečtou, nemají čas nebo motivaci. Často je v domácím prostředí i nedostatečná komunikace, děti pak přicházejí do škol s deficitem v oblasti komunikace, logopedickými problémy apod.
- Děti tráví více času u obrazovek než s knihou či hrou.

5. Pedagogické bariéry

- Učitelé někdy nemají dostatek metodických dovedností pro rozvoj gramotností.
- Chybí mentoring, sdílení praxe a systematické DVPP.
- Přetížení pedagogů brání individuální práci.

6. Slabá návaznost mezi MŠ a ZŠ

- Děti přicházejí do školy s velmi rozdílnou úrovní pregramotností.
- Nedostatečná komunikace mezi pedagogy MŠ a 1. tříd.

Návrhy konkrétních opatření

1. Opatření pro podporu čtenářské gramotnosti

- Zavést pravidelné čtenářské dílny a práci s knihou.
- Vytvořit čtenářské koutky.
- Pracovat s texty různými metodami: předvídání, vizualizace, shrnutí, otázky.
- Podporovat čtení nahlas, dramatizaci, vyprávění příběhů.
- Spolupracovat s knihovnami, pořádat besedy a čtenářské výzvy.

2. Opatření pro podporu matematické gramotnosti

- Využívat vhodné pomůcky již od nejmenšího věku (kostky, počítadla, stavebnice, tangramy).
- Zavést badatelské a problémové úlohy, které rozvíjejí logické myšlení.
- Propojovat matematiku s reálným životem (měření, třídění, odhady).
- Podporovat matematické hry, soutěže a projektové dny.

3. Opatření pro podporu pregramotností v MŠ

- Rozvoj řeči: říkanky, pohádky, rozhovory, jazykové hry, propojení s pohybem a rozvojem motoriky.
- Rozvoj matematických pregramotností: třídění, porovnávání, rytmiizace, manipulace a orientace v prostoru.
- Práce s obrázkovými knihami a jednoduchými texty.
- Vytvoření čtenářského koutku v MŠ.

4. Opatření pro podporu pedagogů

- DVPP zaměřené na čtenářskou a matematickou gramotnost a pregramotnost.
- Mentoring a kolegiální hospitace.
- Sdílení dobré praxe v rámci školy i mezi školami.
- Supervize a metodická podpora.
- Spolupráce mezi MŠ a ZŠ a rozvoj přechodových aktivit mezi MŠ a ZŠ s důrazem na čtenářskou a matematickou gramotnost.

5. Opatření pro spolupráci s rodiči

- Workshopy pro rodiče: jak číst s dítětem, jak rozvíjet matematické myšlení.
- Doporučení knih a her pro domácí prostředí.
- Jednoduché návody, jak podporovat dítě v běžných situacích (počítání při vaření a aktivitách v domácnosti, čtení nápisů, pokynů apod.).
- Zapojení rodičů do čtenářských akcí, matematických dílen nebo projektů.

6. Opatření pro zlepšení podmínek školy

- Modernizace knihoven a nákup kvalitních knih.
- Pořízení manipulačních pomůcek, stavebnic apod.
- Úprava prostor pro čtení, hry a badatelské aktivity.
- Podpora systematické integrace digitálních nástrojů a digitální gramotnosti.
- Vytvoření strategie obnovy pomůcek a digitálních nástrojů.

Prioritní oblast č. 6: Podpora polytechnického vzdělávání ve školách

Silné stránky

- Zájem škol o polytechnické vzdělávání.
- Projekty statutárního města Brna zahrnující vzdělávání pedagogů v oblasti polytechnického vzdělávání.
- Síť Technických mateřských škol a síť Technických základních škol.
- Realizace aktivit podporujících tvořivost a praktické dovednosti v reálném životě (projekty, zájmová činnost, technické činnosti, manuální zručnost apod.).
- Dostupnost moderních pomůcek (stavebnice, robotika, experimentální sady).

- Individualizace výuky a podpora dětí a žáků ohrožených školním neúspěchem.
- Využívání aktivit vzdělávacích institucí, které se polytechnickému vzdělávání a jeho popularizaci věnují (MUNI, VUT, VIDA apod.).

Slabé stránky

- Rozdílná vybavenost škol pro polytechnické vzdělávání.
- Nižší motivace pedagogů ke vzdělávání v polytechnických oblastech.
- Nízká podpora hodinové dotace pro polytechniku v učebních plánech dle RVP – čas na realizaci je třeba brát na úkor ostatních předmětů.
- Využití badatelských aktivit a projektové výuky.
- Spolupráce ZŠ s MŠ (společné aktivity, návštěvy).
- Spolupráce se vzdělávacími institucemi zaměřená na přípravu učitelů.
- Vybavenost odborných učeben pomůckami k rozvoji klíčových kompetencí žáků.
- Nerovnoměrné materiální vybavení škol.
- Nízká metodická připravenost části pedagogů.
- Nedostatek času na přípravu polytechnických aktivit.
- Obavy pedagogů z techniky nebo experimentů.
- Slabá návaznost mezi MŠ a ZŠ.

Příležitosti

- Síťování škol, sdílení zkušeností mezi školami a spolupráce škol s organizacemi, které podporují polytechnické vzdělávání a/nebo práci s nadanými dětmi a žáky (vysoké školy, technická muzea, knihovny, firmy).
- Možnosti financování úprav a vybavení prostor pro výuku z výzev IROP, ITI apod.
- Záměr statutárního města Brna podpořit síť tzv. Technických mateřských škol a Technických základních škol a další projekty statutárního města Brna.
- Rozvoj polytechnického vzdělávání díky realizaci projektů MAP.
- Zapojení škol do mezinárodního vzdělávání.
- Výuka podporující porozumění širším souvislostem (praktická výuka, školní dílny, mezipředmětové vztahy apod.).
- Aktivity vedoucí žáky k různým způsobům řešení problémů a situací (samostatná činnost, spolupráce v týmu, projektové dny apod.).
- Využívání digitálních zařízení ve školách.
- Aktivity redukcující nerovnosti v přístupu ke vzdělávání pro znevýhodněné děti a žáky.
- Vzdělávání pedagogů ZŠ a MŠ v oblasti polytechniky.
- Vzájemné sdílení zkušeností mezi pedagogy v rámci školy i mezi školami.
- Celospolečenský rozvoj digitálních technologií, robotiky a 3D tisku.
- Zvyšující se poptávka po technických dovednostech na trhu práce.

- Možnost zapojit rodiče a komunitu.

Hrozby

- Nedostatek prostor pro výuku.
- Vysoký počet žáků ve třídách.
- Velká finanční náročnost na vybavení prostor pro výuku.
- Absence pedagogů se zkušenostmi s polytechnickým vzděláváním.
- Nízká kvalifikovanost pedagogů v polytechnické gramotnosti.
- Absence mentoringu a koučování zaměřených na efektivní strategie výuky v polytechnickém vzdělávání.
- Nedostatečná obnova pomůcek a materiálů.
- Nedostatek pedagogů ochotných učit polytechniku.
- Rychlé zastarávání techniky a pomůcek.
- Nízká motivace dětí, které doma nemají podporu pro technické činnosti, snižování manuální zručnosti dětí a žáků.
- Sociální nerovnosti mezi rodinami a s tím související přístup k technice a digitálnímu vybavení.
- Přetížení pedagogů administrativou.

Klíčové závěry k prioritní oblasti MAP Brno č. 6: Podpora polytechnického vzdělávání ve školách

Příčiny problémů

1. Nedostatečná odborná připravenost pedagogů

- Mnoho učitelů nemá zkušenosti s experimenty, robotikou nebo technickými činnostmi.
- Chybí metodická podpora a praktické ukázky.
- Obavy z technických chyb nebo neúspěchu.

2. Materiální a prostorové limity

- Zastaralé nebo chybějící pomůcky.
- Nedostatek prostor pro dílny, experimenty nebo skupinovou práci.
- Chybějící venkovní učebny nebo polytechnické koutky.

3. Nedostatek času

- Polytechnické aktivity vyžadují přípravu, organizaci a reflexi.
- Učitelé jsou přetížení běžnou výukou a administrativou.

4. Slabá domácí podpora

- Děti doma často nemají příležitost k tvoření, stavění nebo experimentování.

- Rodiče někdy nerozumí významu polytechniky.

5. Nízká návaznost mezi MŠ a ZŠ

- Děti přicházejí do školy s velmi rozdílnou úrovní pretechnických dovedností.
- Chybí sdílení informací mezi pedagogy MŠ a 1. stupně ZŠ.

6. Systémové bariéry

- Nejednotná kvalita polytechnického vybavení mezi školami.
- Nedostatek financí na obnovu polytechnického vybavení.
- Chybějící dlouhodobá strategie školy pro polytechnické vzdělávání.

Návrhy konkrétních opatření

1. Opatření pro podporu pedagogů

- Pravidelné vzdělávání v polytechnice, robotice, badatelském učení a experimentální výuce.
- Mentoring a kolegiální hospitace zaměřené na praktické ukázky.
- Sdílení dobré praxe mezi pedagogy i mezi školami.
- Supervize a metodická podpora pro učitele, kteří mají obavy z využívání techniky.

2. Opatření pro podporu dětí a žáků

- Zavést pravidelné polytechnické dílny, badatelské činnosti a projektové dny.
- V MŠ rozvíjet pretechnické dovednosti: třídění, stavění, manipulace, pokusy.
- V ZŠ podporovat logické myšlení, práci s nástroji, jednoduché konstrukce a programování.
- Podporovat dívky v technických aktivitách (role, modely, projekty, soutěže).

3. Opatření pro zlepšení podmínek školy

- Modernizace pomůcek (stavebnice, robotické sady, nářadí, 3D tiskárny).
- Vytvoření polytechnických koutků, dílen nebo venkovních učeben.
- Pořízení manipulačních pomůcek pro MŠ (šroubovací sety, převody, magnetické stavebnice apod.).
- Zajištění technické podpory (IT koordinátor, školení).

4. Opatření pro spolupráci s rodiči

- Workshopy pro rodiče – jak doma podporovat technické dovednosti.
- Společné dílny rodičů a dětí (stavění, tvoření, experimenty).
- Zapojení rodičů pracujících v technických profesích jako hostů nebo mentorů zejména pro projektové dny, zájmové vzdělávání apod.
- Sdílení jednoduchých domácích aktivit (experimenty, tvoření).

5. Opatření pro spolupráci s externími partnery

- Exkurze do technických provozů a science center, spolupráce s technickými muzei, knihovnami, univerzitami, firmami, NNO.
- Zapojení školy do projektů na podporu polytechniky.

6. Opatření pro vedení školy

- Vytvořit dlouhodobou strategii polytechnického vzdělávání.
- Zajistit financování z projektů a grantů.
- Podporovat pedagogy v inovacích a poskytovat jim čas na přípravu.
- Pravidelně vyhodnocovat efektivitu polytechnických aktivit.

Prioritní oblast č. 7: Podpora přírodovědného vzdělávání ve školách

Silné stránky

- Většina škol má počítačovou učebnu.
- Vedle klasické výuky se na školách běžně nebo nadstandardně objevuje badatelská výuka a spolupráce. Téměř dvě třetiny škol běžně nebo nadstandardně zařazují přírodovědné vzdělávání i do mimoškolních aktivit.
- Většina škol má zájem o nabízené vzdělávací aktivity, o pomůcky, výměnu a sdílení zkušeností a metodické příručky pro učitele **2. stupně**.
- **Třetina Velká část** škol je schopna nebo ochotna nabídnout ukázky sdílení dobré praxe nebo se zapojit do výměny zkušeností formou workshopů a praktických seminářů.
- **Možnosti venkovní terénní a zážitkové výuky.**
- **Dostupnost drobných moderních pomůcek (mikroskopy, lupy, senzory, experimentální sady).**
- **Spolupráce s místními institucemi (zoologická a botanická zahrada, ekocentra).**

Slabé stránky

- Nedostatek odborných učeben – většina odborných učeben je zároveň kmenovou třídou.
- Nedostatečná vybavenost škol pomůckami pro výuku přírodovědných předmětů.
- Nedostatek kvalitního dalšího vzdělávání pro pedagogy v oblasti přírodních věd vč. chybějícího vzdělávání pro pedagogy 1. stupně **a pedagogy MŠ**.
- Absence výměny a sdílení zkušeností, nedostatek metodických materiálů pro učitele.
- **Nerovnoměrná úroveň odbornosti pedagogů v přírodovědných oborech.**
- **Nedostatek času na přípravu experimentů a badatelských aktivit.**
- **Slabé materiální vybavení v některých školách.**
- **Obavy pedagogů z experimentů, techniky nebo terénního vzdělávání.**
- **Nedostatečná návaznost mezi MŠ a ZŠ.**

Příležitosti

- Financování vybudování a vybavení odborných učeben pro výuku přírodovědných předmětů z výzev a dotačních programů.
- Další aktivity statutárního města Brna zahrnující vzdělávání v oblasti podpory výuky přírodovědných předmětů.
- Zintenzivnění spolupráce škol s institucemi poskytujícími přírodovědné vzdělávání přímo na školách, případně poskytování vzdělávacích aktivit těchto institucí školám v online režimu.
- Zapojení škol do mezinárodního vzdělávání.
- **Zavádění badatelské a projektové výuky ve školách jako standardní součást aktivit.**
- **Projekty statutárního města Brna.**
- **Rozvoj digitálních nástrojů (mikroskopy s kamerou, měřicí senzory).**
- **Zvyšující se důraz na environmentální výchovu a udržitelnost.**
- **Možnost zapojit rodiče a komunitu.**

Hrozby

- Nedostatek prostor pro vybudování odborných učeben pro výuku přírodovědných předmětů.
- Velká finanční náročnost na vybudování odborných učeben pro výuku přírodovědných předmětů.
- Nedostatek a finanční náročnost odborných pomůcek pro výuku přírodovědných předmětů.
- Potencionálně nevyhovující ICT technika v počítačových učebnách (případně v ostatních odborných učebnách).
- **Riziko, že přírodovědné učebny budou přeměněny na kmenové třídy kvůli nedostatku místa.**
- **Přehlížení podpory nadaných dětí a žáků.**
- **Nedostatek pedagogů kvalifikovaných v přírodovědných předmětech.**
- **Rychlé zastarávání techniky a pomůcek.**
- **Nízká motivace dětí, které doma nemají podporu pro přírodovědné aktivity.**
- **Sociální nerovnosti mezi rodinami a s tím související přístup k přírodě, digitálnímu vybavení apod.**
- **Přetížení pedagogů administrativou.**

Klíčové závěry k prioritní oblasti č. 7: Podpora přírodovědného vzdělávání ve školách

Příčiny problémů

1. Nedostatečná odborná připravenost pedagogů

- Nezkušenost a nejistota pedagogů v experimentech, badatelské a terénní výuce anebo při práci s technikou.
- Chybějící metodická podpora a praktické ukázky.

2. Materiální a prostorové limity

- Zastaralé nebo chybějící pomůcky (mikroskopy, měřicí přístroje, laboratorní materiál).
- Nedostatek prostor pro experimenty nebo badatelské koutky.
- Chybějící venkovní učebny nebo přírodní zahrady.

3. Nedostatek času

- Badatelské aktivity vyžadují přípravu, organizaci a reflexi.
- Učitelé jsou přetíženi běžnou výukou a administrativou.

4. Slabá domácí podpora

- Děti doma často nemají příležitost k pozorování přírody, tvoření nebo experimentování.
- Rodiče někdy nerozumějí významu přírodovědného vzdělávání.

5. Nízká návaznost mezi MŠ a ZŠ

- Děti vstupují do základní školy s velmi rozdílnou úrovní přírodovědných dovedností.
- Chybí sdílení informací mezi pedagogy MŠ a pedagogy 1. stupně.

6. Systémové bariéry

- Nejednotná kvalita přírodovědné výuky na školách.
- Nedostatek financí na obnovu pomůcek.
- Chybějící dlouhodobá strategie školy.

Návrhy konkrétních opatření

1. Opatření pro podporu pedagogů

- Pravidelné vzdělávání v moderních didaktických formách (badatelská a experimentální výuka, venkovní učení apod.).
- Mentoring a kolegiální hospitace zaměřené na praktické ukázky.
- Sdílení příkladů dobré praxe mezi pedagogy i mezi školami.
- Supervize a metodická podpora pro učitele, kteří mají z experimentů, badatelství a terénní výuky obavy.

2. Opatření pro podporu dětí

- Zavést pravidelné badatelské činnosti, pozorování, pokusy a projektové dny.
- V MŠ rozvíjet přírodovědné dovednosti: třídění, pozorování, manipulace, jednoduché pokusy.
- V ZŠ podporovat logické myšlení, práci s daty, měření a vyhodnocování.

- Podporovat dívky v přírodovědných aktivitách (role, modely, projekty, soutěže).

3. Opatření pro zlepšení podmínek školy

- Modernizace pomůcek: mikroskopy, lupy, měřicí senzory, laboratorní materiál.
- Vytvoření badatelských koutků, přírodních zahrad nebo venkovních učeben.
- Pořízení manipulačních pomůcek pro MŠ (přírodniny, lupy apod.).
- Zajištění technické podpory (IT koordinátor, školení).

4. Opatření pro spolupráci s rodiči

- Workshopy pro rodiče – jak doma podporovat přírodovědné dovednosti.
- Společné dílny rodičů a dětí (pozorování, tvoření, experimenty).
- Zapojení rodičů pracujících v přírodovědných profesích jako hostů nebo mentorů.
- Sdílení jednoduchých domácích aktivit (pokusy, pozorování přírody).

5. Opatření pro spolupráci s externími partnery

- Spolupráce s ekocentry, NNO, vědeckými centry, univerzitami, zoologickou a botanickou zahradou.
- Exkurze do přírodních lokalit, laboratoří, science center.
- Zapojení školy do projektů na podporu přírodovědného vzdělávání.

6. Opatření pro vedení školy

- Vytvořit dlouhodobou strategii přírodovědného vzdělávání.
- Zajistit financování z projektů a grantů.
- Podporovat učitele v inovacích a poskytovat jim čas na přípravu.
- Pravidelně vyhodnocovat efektivitu přírodovědných aktivit.

Prioritní oblast č. 8: Podpora základního uměleckého vzdělávání

Silné stránky

- ZUŠ aktivně spolupracují s odborníky, vyšším stupněm uměleckých škol, ZŠ, MŠ, uměleckými soubory, jinými subjekty a obcemi, ve kterých působí.
- Na ZUŠ působí zkušení pedagogové, osobnosti v oboru, pedagogové dosahující dobrých výsledků, např. úspěchy žáků na soutěžích.
- Zájem o další vzdělávání pedagogů a vedoucích pedagogických pracovníků ZUŠ.
- ZUŠ vzdělávají mimořádně nadané žáky.
- Pedagogové rozvíjejí praktické dovednosti žáků, podporují žáky v hledání řešení problému, v kreativním myšlení a učení, komunikace mezi žáky a učiteli je otevřená. Žáci jsou vedeni k wellbeingu a odolnosti vůči stresu.
- Cíle vzdělávání žáků jsou individuálně diferencované a nejsou vázány na sociální prostředí a zázemí žáků.

- Během vzdělávání jsou žáci zapojováni do aktivit školy, vyjadřují své názory, nápady a myšlenky.
- Spolupráce ZUŠ s jinými institucemi, obcí, městem Brnem.
- Zájem škol zlepšovat klima a prostředí na ZUŠ.
- Dlouhodobě kvalitní tradice uměleckého vzdělávání v ČR, vysoká odbornost pedagogů a jejich umělecká praxe.
- Silná motivace žáků – výuka je volena dobrovolně.
- Dobré jméno ZUŠ v komunitě a vysoká důvěra rodičů.

Slabé stránky

- Nedostatečná kapacita – zájem o studium je větší, než jsou možnosti škol.
- Malá nabídka kvalitního specializovaného vzdělávání pro pedagogické pracovníky a vedoucí pedagogické pracovníky ZUŠ.
- Nemožnost zapojení asistenta pedagoga.
- Digitální kompetence žáků a pedagogů (např. využívání digitálních zdrojů relevantních pro rozvoj v daném oboru, tvorba vlastního digitálního portfolia v různých formátech).
- Nedostatečná možnost pedagogů konzultovat svoji práci s odborníky.
- Nedostatečná nabídka konzultačních hodin pro žáky SVP nebo jiným znevýhodněním.
- Chybějící podmínky a vhodné zázemí pro výuku žáků se SVP nebo jiným znevýhodněním.
- Přetížení pedagogů (kombinace výuky, příprav, koncertů, administrativy).
- Nedostatek systematického DVPP zaměřeného na moderní didaktiku v uměleckém vzdělávání.

Příležitosti

- Velký zájem škol o spolupráci s odborníky, mimořádnými osobnostmi, uměleckými školami vyššího stupně, uměleckými soubory, jinými institucemi, ZŠ, MŠ, jinými subjekty a obcemi, ve kterých působí, **spolupráce s ostatními ZUŠ a statutárním městem Brnem.**
- Zájem škol o workshopy.
- Zájem škol o další vzdělávání pedagogů – oborové, cizí jazyky, speciální pedagogika, práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami včetně mimořádně nadaných, **didaktika, podpora rozvoje potenciálu každého žáka, rozvoj klíčových kompetencí a žáků, seberozvoj a psychohygiena.**
- Zájem škol o další vzdělávání vedoucích pedagogických pracovníků **v oblasti manažerských kompetencí apod.**
- Zájem zlepšovat prostředí škol.
- Zapojení škol do mezinárodního vzdělávání.
- Zájem pedagogů o sdílení zkušeností a vzájemnou spolupráci.
- Vzdělávací nabídka škol pro rozvoj talentu.

- Možnost zapůjčení hudebních nástrojů sociálně znevýhodněným žákům – snižování nerovnosti v přístupu ke vzdělávání.
- Možnost propojování jednotlivých témat a oblastí ve vzdělávání v ZUŠ.
- Konzultační hodiny pro žáky mimořádně nadané.
- Zapojování žáků do aktivit školy, vrstevnické vzdělávání žáků, participace žáků na rozhodování.
- Materiální vybavenost pro výuku (pomůcky, nástroje, vybavení ad.), vybavenost zázemí pro pedagogy, vybavenost ICT a konektivity.
- Rozvoj digitálních nástrojů pro výuku, tvorbu i prezentaci.

Hrozby

- Nízká vnější podpora žáků se speciálními vzdělávacími potřebami na ZUŠ včetně mimořádně nadaných žáků, **nedostatečné podmínky pro inkluzi – chybí pomůcky a asistenti pro žáky se SVP.**
- Nízká podpora a informovanost pedagogů ZUŠ v oblasti práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
- Špatné vybavení škol hudebními nástroji a výukovými pomůckami.
- Špatné vybavení škol IT technikou (**ICT, software, nahrávací technika apod.**).
- Většina škol se nachází ve špatném technickém stavu budov a tříd, má nevyhovující **a zastaralé** zázemí pro pedagogy a ostatní zaměstnance.
- Většina škol není bezbariérová, pro část žáků se znevýhodněním není škola fyzicky dostupná.
- **Nedostatečné sdílení zkušeností a absence systematického mentoringu mezi pedagogy.**
- **Nedostatečné digitální kompetence pedagogů.**
- **Slabá spolupráce s vyššími uměleckými školami a externími odborníky.**
- **Nedostatečné vzdělávání vedoucích pracovníků ZUŠ v managementu a psychohygieně.**
- **Konkurence volnočasových aktivit, které jsou méně náročné.**

Klíčové závěry k prioritní oblasti č. 8: Základní umělecké vzdělávání

Příčiny problémů

1. Systémové a finanční bariéry

- Nedostatečné financování na obnovu nástrojů, techniky a prostor.
- Nejednotné podmínky mezi kraji a zřizovateli.
- Nízké ohodnocení pedagogů v porovnání s náročností práce.

2. Personální problémy

- Nedostatek mladých pedagogů, malá atraktivita profese.

- Přetížení učitelů – výuka, přípravy, koncerty, soutěže, administrativa.
- Chybějící systematické vzdělávání v moderních metodách a technologiích.

3. Didaktické a metodické nedostatky

- Tradiční výukové postupy, které nejsou vždy přizpůsobené dnešním žákům.
- Nízká míra inovací v některých oborech.
- Nedostatek metodické podpory pro práci s žáky se specifickými potřebami.

4. Technické a prostorové limity

- Zastaralé nástroje, chybějící moderní vybavení (digitální piana, software, kamery, osvětlení).
- Nedostatečné prostory pro výuku, koncerty nebo skupinové aktivity.

5. Komunikační a organizační problémy

- Nízká spolupráce mezi obory nebo mezi pedagogy.
- Nedostatečná komunikace s rodiči o cílech a metodách výuky.
- Chybějící dlouhodobá strategie školy.

Návrhy konkrétních opatření

1. Opatření pro podporu pedagogů

- Zavést pravidelné DVPP zaměřené na moderní didaktiku, digitální nástroje a práci s motivací žáků.
- Vytvořit mentoringový systém – zkušenější pedagogové podporují mladší kolegy.
- Umožnit pedagogům účast na kurzech, workshopech a stáží u profesionálních umělců.
- Zajistit supervizi nebo metodické vedení pro náročné situace.

2. Opatření pro modernizaci výuky

- Zavést moderní didaktické formy: projektová výuka, týmová tvorba, mezioborové projekty.
- Podporovat digitální nástroje – nahrávání, editace zvuku, digitální kresba, video, online portfolia.
- Vytvořit sdílené metodické materiály a databáze pro pedagogy.
- Podporovat kreativní a experimentální přístupy.

3. Opatření pro podporu žáků

- Zavést individuální vzdělávací plány pro žáky se specifickými potřebami.
- Nabídnout konzultace, přípravné kurzy nebo doučování v teoretických předmětech.
- Podporovat žákovské projekty, vlastní tvorbu a prezentace.
- Vytvořit bezpečné prostředí, kde se žáci nebojí chybovat.

4. Opatření pro zlepšení podmínek školy

- Modernizovat nástrojový park a technické vybavení.
- Investovat do akustiky, osvětlení a prostorového uspořádání.
- Vytvořit víceúčelové prostory pro koncerty, výstavy a zkoušky.
- Zajistit technickou podporu (IT koordinátor, zvukař, technik).

5. Opatření pro vedení školy a organizaci

- Vytvořit dlouhodobou strategii rozvoje školy.
- Zlepšit komunikaci mezi pedagogy – pravidelné metodické porady, sdílení praxe.
- Aktivně vyhledávat granty a projekty.
- Posílit spolupráci s kulturními institucemi, školami a komunitou.

6. Opatření pro spolupráci s rodiči a veřejností

- Organizovat otevřené hodiny, workshopy a prezentace práce žáků.
- Vysvětlovat rodičům cíle výuky a náročnost uměleckého vzdělávání.
- Budovat komunitní charakter školy – koncerty, výstavy, festivaly, spolupráce s obcí.

IX. Investiční potřeby škol

Mapování aktuálních investičních potřeb brněnských škol a jejich materiálně technických podmínek bylo součástí dotazníkového šetření provedeného realizačním týmem MAP Brno na jaře 2025, na šetření navázal sběr projektových záměrů zřizovatelů.

Obecně lze konstatovat, že největším problémem je z pohledu škol nedostatek finančních prostředků na investice. Velká část školních budov potřebuje rekonstrukci vytápění, rozvodů, část budov je energeticky náročná, bylo by vhodné zateplení apod.

Většina škol vidí jako příležitost dotační výzvy IROP, případně IROP prostřednictvím ITI Brněnské metropolitní oblasti. V aktuálním programovém období je však už alokace všech výzev vyčerpána a není jisté, zda v dalším období bude v České republice vzdělávací infrastruktura regionálního školství patřit mezi podporované oblasti. Je ale také důležité konstatovat, že kvůli obavám z administrativní náročnosti využily školy potenciál investičních dotací pouze v omezené míře. Některé školy využily pro zpracování dotací služby externích subjektů za nevýhodných podmínek.

Z výstupů šetření vyplývají v oblasti investičních potřeb škol tato klíčová zjištění:

Kapacita a bezbariérovost

Rozšiřování kapacity a odstraňování fyzických bariér patří mezi nejčastěji uváděné slabiny, které přetrvávají z minulých období. Třetina škol uvádí absenci výtahu v budově, úzké vstupy do budovy, nedostatečné sanitární zázemí apod. Limitujícím faktorem je také umístění škol v historické zástavbě města, kde byly některé školní budovy postaveny přede více než 100 lety, tedy bez zřetele na bezbariérovost. Rekonstrukce takových budov navíc podléhají přísnému dozoru orgánů památkové péče, což většinou vede k jejich vyšší finanční náročnosti. Zřizovatelé se proto v oblasti školství raději zaměřují na z jejich pohledu efektivnější investiční záměry a zásadní rekonstrukce historických školských budov odsouvají, případně úpravy takových budov řeší v etapách.

Kapacitní tlak je uváděn lokálně, převážně v hustě osídlených částech města, kde školy často považují za problém mj. vysoký počet žáků ve třídách. V historické zástavbě je rozšiřování kapacit škol obtížně řešitelné.

Kromě záměrů již uvedených ve Strategickém rámci MAP Brno existuje na území města Brna 12 nových investičních záměrů, které se týkají bezbariérovosti a navýšení nebo kapacit mateřských a základních škol.

Dále na území města Brna existuje 20 nových investičních záměrů na vybudování vnitřního nebo venkovního zázemí mateřských a základních škol pro komunitní aktivity vedoucí k sociální inkluzi.

Digitální bariéry

Nevyhovující ICT vybavení a nedostatečné internetové připojení patří k dalším nejčastěji uváděným problémům škol. Za klíčovou slabinu je pak považována kombinace fyzických a digitálních bariér, tj. staré budovy a nevyhovující ICT infrastruktura. Nevyhovující internetové připojení pak často limituje využití ICT zařízení i na jinak dobře vybavených školách. Slabou stránkou je pak i samotné vybavení škol, zejména mateřských, pomůckami pro rozvoj ICT – digitální pomůcky, interaktivní tabule, zobrazovací zařízení, aplikace atd. Velká část vybavení

tohoto typu rychle zastarává a školy ani jejich zřizovatelé nemají dostatek finančních prostředků na jejich obnovu. Velká část základních škol je naopak se svým ICT vybavením poměrně spokojena.

Kromě záměrů již uvedených ve Strategickém rámci MAP Brno existuje na území města Brna 11 nových investičních záměrů, které se týkají konektivity základních škol.

Nedostatek odborných učeben

Část základních škol uvádí jako problém nedostatek odborných učeben, kdy se při rekonstrukcích škol upřednostňuje budování kmenových tříd. Některé školy pak pocítují potřebu rekonstrukce stávajících odborných učeben, které mají zastaralé nevyhovující vybavení, zasíťování apod.

Kromě záměrů již uvedených ve Strategickém rámci MAP Brno existuje na území města Brna 49 nových investičních záměrů, které se týkají budování nebo rekonstrukcí odborných učeben základních škol, z toho 8 záměrů na učebny cizích jazyků, 15 záměrů na přírodovědné učebny, 13 záměrů na oblast polytechnického vzdělávání a 15 záměrů na oblast ICT.

Venkovní učebny a školní zahrady

V oblasti předškolního vzdělávání se postupně zlepšuje kvalita školních zahrad, které obvykle disponují alespoň základním zázemím pro venkovní výuku dětí. Ale ne všechny mateřské školy jsou takto vybaveny, u části mateřských škol vybavení školních zahrad pro výchovně vzdělávací činnosti s dětmi chybí úplně. U základních škol jsou venkovní učebny méně časté, ale školy, které disponují dostatečnými venkovními prostory, se na vybudování venkovních učeben snaží dosáhnout, např. za účelem polytechnického a přírodovědného vzdělávání, EVVO apod.

Kromě záměrů již uvedených ve Strategickém rámci MAP Brno existuje na území města Brna 8 nových investičních záměrů, které se týkají budování nebo rekonstrukcí venkovních učeben mateřských a základních škol a školních zahrad.

Prostor pro práci se žáky se SVP

Část základních škol postrádá vhodné zázemí pro školní poradenské pracoviště, případně považuje za potřebnou rekonstrukci prostor, které pracovníci ŠPP pro práci se žáky využívají. Mateřské školy postrádají vhodné prostory pro klidovou zónu dětí se SVP.

Kromě záměrů již uvedených ve Strategickém rámci MAP Brno existuje na území města Brna 7 nových investičních záměrů, které se týkají budování nebo rekonstrukcí prostor školních poradenských pracovišť v základních školách.

Nedostatek zázemí pro pedagogy

Velká část škol považuje za problém nedostatek zázemí pro pedagogy, zejména nedostatek kabinetů, knihoven, nedostačující sborovny, případně jiné vhodné zázemí pro pedagogy v mateřských školách. V důsledku vzrůstajícího důrazu na wellbeing pedagogů se pak školy snaží tuto problematiku řešit, jsou ale často limitovány prostorovými kapacitami.

Kromě záměrů již uvedených ve Strategickém rámci MAP Brno existuje na území města Brna 4 nové investiční záměry, které se týkají budování zázemí pro pedagogické pracovníky základních i mateřských škol.

Oblast zájmového a neformálního vzdělávání a celoživotního učení

V oblasti zájmového vzdělávání základní školy často řeší nedostatek kapacit školních družin a školních klubů. Kromě záměrů již uvedených ve Strategickém rámci MAP Brno existuje na území města Brna 13 nových investičních záměrů, které se týkají budování zázemí pro školní družiny a školní kluby. V oblasti zájmového a neformálního vzdělávání a celoživotního učení dále existují dva nové investiční záměry, jeden na vybudování nových kapacit zájmového a neformálního vzdělávání a jeden na vybudování koncertního sálu se zázemím v jedné ze zapojených základních uměleckých škol.

Analýza nových investičních záměrů dosud nezařazených do Strategického rámce MAP Brno – přehledy

Počet nově zařazených investičních projektů dle typu projektů a dle stavu připravenosti projektu k realizaci

Stav připravenosti projektu k realizaci								
	Realizováno (dokončeno)	V realizaci	Vydané stavební povolení	Zpracovaná projektová dokumentace	Projektová dokumentace v přípravě	Záměr/průzkum trhu	Nerealizováno	Celkem
Základní školy								
Cizí jazyky					1	7		8
Přírodní vědy					2	11	2	15
Polytechnické vzdělávání				1	2	9	1	13
Práce s dig. technologiemi				1	2	10		13
Rekonstrukce učeben neúplných škol v CLLD								
Zázemí pro ŠPP					1	6		7
Vnitřní/venkovní zázemí pro komunitní aktivity vedoucí k sociální inkluzi			1	3	2	10	1	17
Budování zázemí družin a školních klubů			1	2	2	6	2	13
Projekt konektivita				2	2	6	1	11
Celkem počet projektů za ZŠ	0	0	2	9	14	68	7	100
Mateřské školy								
Navýšení kapacity MŠ/ novostavba MŠ					2	6		8
Zajištění hygienických požadavků u MŠ, kde jsou nedostatky identifikovány KHS					1	3		4
Celkem počet projektů za MŠ	0	0	0	0	3	9	0	12
Zájmové, neformální vzdělávání a celoživotní učení								
Cizí jazyky					1	1		2
Přírodní vědy					1	1		2
Polytechnické vzdělávání					1	1		2
Práce s dig. technologiemi						1		1
Celkem počet projektů za zájmové, neformální vzdělávání a celoživotní učení	0	0	0	0	3	4	0	7
Celkem projektů								119

Hodnota nově zařazených investičních projektů dle typu projektů a dle stavu připravenosti projektu k realizaci

Stav připravenosti projektu k realizaci								v tis. Kč
	Realizováno (dokončeno)	V realizaci	Vydané stavební povolení	Zpracovaná projektová dokumentace	Projektová dokumentace v přípravě	Záměr/průzkum trhu	Nerealizováno	Celkem
Základní školy								
Cizí jazyky					500	120 000		120 500
Přírodní vědy					1 500	153 000	2 200	156 700
Polytechnické vzdělávání				500	1 500	143 000	1 000	146 000
Práce s dig. technologiemi				500	1 500	145 000		147 000
Rekonstrukce učeben neúplných škol v CLLD								
Zázemí pro ŠPP					500	134 000		134 500
Vnitřní/venkovní zázemí pro komunitní aktivity vedoucí k sociální inkluzi			20 000	55 000	3 500	348 760	2 500	429 760
Budování zázemí družin a školních klubů			21 000	38 000	2 500	143 000	24 500	229 000
Konektivita				18 000	2 500	129 000	10 000	159 500
Celkem hodnota projektů za ZŠ	0	0	41 000	112 000	14 000	1 399 760	40 200	1 606 960
Mateřské školy								
Navýšení kapacity MŠ/ novostavba MŠ					83 000	205 348		288 348
Zajištění hygienických požadavků u MŠ, kde jsou nedostatky identifikovány KHS					9 100	5 500		14 600
Celkem hodnota projektů za MŠ	0	0	0	0	92 100	210 848	0	302 948
Zájmové, neformální vzdělávání a celoživotní učení								
Cizí jazyky					8 000	18 750		26 750
Přírodní vědy					8 000	18 750		26 750
Projekt polytechnické vzdělávání					9 000	18 750		27 750
Práce s dig. technologiemi						18 750		18 750
Celkem počet projektů za zájmové, neformální vzdělávání a celoživotní učení	0	0	0	0	25 000	75 000	0	100 000
Celkem hodnota projektů								2 009 908

Aktualizované informace o potřebách investic jednotlivých škol a jejich zřizovatelů včetně stupně jejich připravenosti jsou uvedeny v příloze Seznam investičních priorit Strategického rámce MAP Brno do roku 2028.

Použité zkratky:

ANNO JMK – Asociace nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje

ASZ – Agentura pro sociální začleňování

BYOD – Bring your own device (Využití vlastního zařízení)

ČMG – Čtenářská a matematická gramotnost

ČR – Česká republika

ČŠI – Česká školní inspekce

DVPP – Další vzdělávání pedagogických pracovníků

ESS – Edukativně stimulační skupiny

EVVO – Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

ICT – Informační a komunikační technologie

ISCED – International Standard Classification of Education (Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání)

ITI – Integrované územní investice

IROP – Integrovaný regionální operační program

JMK – Jihomoravský kraj

KAP – Krajský akční plán

KPSVL – Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám

KÚ – Krajský úřad

MAP – Místní akční plán

MMB – Magistrát města Brna

MŠ – Mateřská škola

NFN – Normovaná finanční náročnost

MŠMT ČR – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky

NNO – Nestátní nezisková organizace

OP JAK – Operační program Jan Amos Komenský

OP VK – Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

OP VVV – Operační program Výzkum, vývoj, vzdělávání

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

ORP – Obec s rozšířenou působností

OŠML MMB – Odbor školství a mládeže Magistrátu města Brna

PISA – Programme for International Student Assessment (Mezinárodní šetření zaměřené na hodnocení čtenářské, matematické a přírodovědné gramotnosti)

PO – Podpůrné opatření

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

RIS – Regionální inovační strategie

RVP – Rámcový vzdělávací program

SPC – Speciálně-pedagogické centrum

SVL – Sociálně vyloučená lokalita

SVP – Speciální vzdělávací potřeby

SŠ – Střední škola

ŠPP – Školní poradenské pracoviště

ŠPZ – Školské poradenské zařízení

ŠVP – Školní vzdělávací program

TALIS – Teaching and Learning International Survey (Mezinárodní výzkum o vyučování a učení)

UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizace OSN pro vzdělání, vědu a kulturu)

VŠ – Vysoká škola

ZUŠ – Základní umělecká škola

Zdroje:

- Koncepce obecního školství ve městě Brně do roku 2030
- Lokální strategie rozvoje základního vzdělávání ve městě Brně
- Strategický plán sociálního začleňování města Brna pro období 2016–2019
- Strategie 2050 pro Brno
- Integrovaná strategie rozvoje Brněnské metropolitní oblasti pro uplatnění nástroje Integrované územní investice (ITI)
- Plán zdraví města Brna 2018–2030
- Koncepce sportu města Brna na léta 2018–2030 Strategie kultury a kreativních odvětví města Brna
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Jihomoravského kraje 2024–2028
- Krajský akční plán rozvoje vzdělávání Jihomoravského kraje III (KAP JMK III)
- Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje 2021–2027
- Krátkodobý realizační plán Strategie rozvoje lidských zdrojů JMK pro obd. 2024–2025
- Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+
- Operační program Výzkum, vývoj, vzdělávání
- Operační program Jan Ámos Komenský
- Výroční zprávy Odboru školství a mládeže Magistrátu města Brna
- Katalog prarodinných organizací a služeb ve městě Brně
- Katalog služeb pro školy a rodiče v oblasti výchovy a vzdělávání
- Zpráva o sociální péči ve městě Brně za rok 2023
- Strategie integrace cizinců 2020–2026
- Koncepce sociální politiky města Brna do roku 2030
- Atlas školství, střední školy 2025/2026, Jihomoravský kraj
- Portál Asociace nestátních neziskových organizací Jihomoravského kraje, z. s., www.annojmk.cz
- Školský portál Jihomoravského kraje, www.skoly.jmk.cz
- JCMM, z.s.p.o., <https://vzdelavaniivsem.cz/>, www.jcmm.cz
- Vzdělávací institut pro Moravu, <https://vim-jmk.cz/>
- Rejstřík škol a školských zařízení MŠMT ČR, <https://isv.gov.cz/rssz/prehled>
- Portál ČŠI ČR, www.csicr.cz
- Kvalita vzdělávání v České republice – Výroční zpráva ČŠI ČR za 2023/2024
- Tematická zpráva ČŠI Faktory ovlivňující přechod dětí z mateřské do základní školy
- Tematická zpráva ČŠI Kooperace při řízení výuky v základních školách
- Tematická zpráva ČŠI Vnější faktory ovlivňující kvalitu vzdělávání v základních školách
- Tematická zpráva ČŠI Přírodovědná gramotnost a přírodovědné vzdělávání na základních a středních školách
- Národní zpráva PISA 2022
- Národní zpráva – mezinárodní šetření TALIS 2018
- PAQ Research, <https://mapavzdelavani.cz/>, www.paqresearch.cz
- Agregované výstupy ze šetření potřeb základních, mateřských a základních uměleckých škol uskutečněných MŠMT ČR v rámci OP VVV na území ORP statutárního města Brna v rámci projektů zjednodušeného financování, tzv. Šablon
- Dotazníková šetření uskutečněná realizačním týmem MAP Brno IV
- Výstupy projektů MAP – MAP Brno III